

वित्तीय समावेशन हेतु राष्ट्रीय कार्यनीति
NATIONAL STRATEGY FOR FINANCIAL INCLUSION
2025-30

ཐུལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུང་གི་ཐབས་བྱས།
(2025 - 2030)

རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ཐབས་བྱས།
(༢༠༢༥ -༢༠༣༠)

© རྒྱ་གར་གྱི་རི་ཟམ་དབུལ་ཁང་།

ཕར་དབང་ཐམས་ཅད་མ་ཚོམ་བདག་པོར་ཡོད། རོ་བོ་གང་གི་ཐོག་ནས་ཡང་སྐར་དབར་འདེབས་སོགས་བྱེད་ཚོག་ཀྱང།

ཁྱེད་ལྟར་ལྷན་པར་དུ་འདྲན་དགོས། དཔེ་སྐྱུན་འདི་ཉིད་དུ་རྒྱའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་གཞིགས་ཐུབ། <https://www.rbi.org.in>

རྒྱ་གར་གྱི་རི་ཟམ་དབུལ་ཁང་གི་སྐྱུ་རྣམས་ལས་ཁུངས་ཀྱི། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་དང་ཡར་རྒྱས་ལས་ཁུངས་ནས་དབར་དུ་འདེབས་སོ།

༤༠༠༠༠

भारतीय रिज़र्व बैंक RESERVE BANK OF INDIA

www.rbi.org.in

भारत के उपभोक्ता (Governor)

क्रियायुक्तता/व्यवस्थापक/भारत (NSFI) २०२५-२०२६

दक्षिण पूर्व दिशा में भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।
अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।
अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

(NSFI) २०२५-२०२६ की रूप में, इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

क्रियायुक्तता/व्यवस्थापक/भारत (NSFI) २०२५-२०२६

२. NSFI २०२५-२६ की रूप में, इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।
अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

३. "पंच ज्योति" (Panch Jyoti) के अंतर्गत, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।
अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

NSFI २०२५-२६ की रूप में, इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

६. इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

२. इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

३. इस/आव/उप/दक्षिण पूर्व दिशा में जारी किया गया।

अर्थात् कि आप, भारत के राष्ट्रपति के आदेशों के अनुसार जारी किया गया।

भारत के उपभोक्ता

२०२५ अक्टूबर १२ के लिए

सुभाष

དཀར་ཆག

བསྐྱེད་ཚོད་གི་ཐོ་གཞུང་།..... 7

གཙོ་ཚོགས་དང་བརྗོད་ཚུལ་ངེས་བཤད།..... 11

སློབ་བསྐྱེད།..... 18

ལེའུ་དང་པོ། NSFI: ༢༠༡༤-༢༥ ལོའི་ཕྱིར་སློབ་དང་བསྐྱར་ཞིབ།..... 20

ལེའུ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་གྱི་དངུལ་ཁང་འཛུལ་ཞུགས་ཀྱི་གནས་བབ 23

ལེའུ་གསུམ་པ། NSFI: ༢༠༢༥-༣༠ ལོའི་དམིགས་ལྗང།..... 35

ལེའུ་བཞི་པ། NSFI: ༢༠༢༥-༣༠ ལོའི་ཐབས་བྱས་དམིགས་གཞི་དང་ལས་དོན་གནད་དོན།..... 43

ལེའུ་ལྔ་པ་ : ལྷ་ཞིབ་དང་འཇལ་བའི་ཐབས་ལམ།..... 61

བྱར་སྐུང་། NSFI: ༢༠༡༤-༢༥ ལོའི་གྲུབ་འབྲས་དང་ཐོབ་ཐང།..... 68

བྱར་སྐུང་། NSFI: ༢༠༢༥-༣༠ ལོའི་ལས་དོན་གནད་དོན། འབྲེལ་ཡོད་མཁན། དུས་ཚོད་རིམ་བཞག།..... 75

ཡིག་ཆའི་ཁུངས།..... 82

AePS (Aadhaar Enabled Payment System): ལྷ་རྒྱུ་ལ་བབས་པའི་དངུལ་སྒྲིག་ལམ་ལུགས།

AFA (Additional Factor Authentication): ལ་སྒྲོན་བདེན་དཔང་ར་སྒྲིག།

ASBA (Application Supported by Blocked Amount): བཀག་བསྐྱེལ་བྱས་པའི་དངུལ་འབོར་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོད་པའི་སྟན་ལྷ།

AI (Artificial Intelligence): མི་བཅོས་རིག་ལུས། **AMFI**

(Association of Mutual Funds in India): རྒྱ་གར་ལྷན་མོང་མ་ཚའི་མཐུན་ཚོགས།

APY (Atal Pension Yojana): ལྷ་ལྷན་ལོགས་ལས་གཞི།

ATM (Automated Teller Machine): རང་འགྲུལ་དངུལ་འདོན་འཇུག་ཆས།

BSBDA (Basic Savings Bank Deposit Account): གཞི་རིམ་གསོག་འཛོག་དངུལ་ཁང་ཚེས་ཐོ།

BSDA (Basic Services Demat Account): གཞི་རིམ་འབས་ལུང་མ་ཤར་ཚེས་ཐོ།

BPL (Below Poverty Line): དངུལ་ཕོངས་ཚད་ཐོག་གི་འོག།

BC (Business Correspondent): ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པ།

CBDC (Central Bank Digital Currency): དངུལ་དངུལ་ཁང་གི་གྲངས་འཛིན་ཤོག་དངུལ།

CGMS (Central Grievance Management System): དངུལ་དཀའ་ངལ་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས།

CFL (Centre for Financial Literacy): དངུལ་ཚེས་ཤེས་བྱ་རྩེ་གནས།

CFCFRMS (Citizen Financial Cyber Frauds Reporting and Management System):

མི་སེར་གྱི་དངུལ་ཚེས་འཇུག་དུའི་ལ་བསྐྱེལ་སྟན་ལྷ་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས།

CRE (Community Resource Entities): ལྷི་ཚོགས་མཐུན་རྒྱུན་སྒྲིག་འཛུགས།

CA (Corporate Agent): ཚོགས་པའི་ངོ་ཚབ།

CISCE (Council for the Indian School Certificate Examination): རྒྱ་གར་སློབ་གྲྭའི་ལག་འབྲེར་རྒྱགས་སྒྲིག་ལྷན་ཚོགས།

CIC (Credit Information Companies): ལུན་གཏོང་གནས་ཚུལ་ལས་ཁུངས།

CDD (Customer Due Diligence): ཟད་སྒྲིག་པའི་དག་ཐེར་ཞིབ་བཤེར།

DBU (Digital Banking Unit): གྲངས་འཛིན་དངུལ་ཁང་ཚན་པ།

DPI - RBI (Digital Payments Index – RBI): རྒྱ་གར་དངུལ་དངུལ་ཁང་གི་གྲངས་འཛིན་དངུལ་སྒྲིག་ཉེན་གྲངས།

DPI (Digital Public Infrastructures): གྲངས་འཛིན་མི་མང་གཞི་རིམ་སྒྲིག་བཀོད།

DSS (Digital Signage System): གྲངས་འཛིན་གསལ་བསྐྱེགས་ལམ་ལུགས།

DBT (Direct Benefit Transfer): ཐོབ་ཐང་དངུལ་སྒྲིག་ཐད་ཀར་བརྒྱུད་སྒྲིག།

E-LMS (E-Learning Management System): སློག་རུལ་སློབ་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས།

ETF (Exchange Traded Fund): ལྷོ་རར་ཉོ་ཚོང་བྱེད་པའི་མ་དངུལ།

EDDPE (Expanding and Deepening of Digital Payments Ecosystem):

གྲངས་འཛིན་དངུལ་སྒྲིག་གི་སྐྱེ་ལམས་མ་ལག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་གཏོང་ཟབ་ཏུ་གཏོང་བའི་ལས་གཞི།

FPO (Farmer Producer Organization): སོ་ནམ་ཐོན་སྐྱེད་པའི་སྒྲིག་འཛུགས།

FACT (Financial Awareness and Consumer Training): དངུལ་ཚེས་གོ་རྟོགས་དང་ཟད་སྒྲིག་པའི་སྐྱོང་བཅའ།

FETP (Financial Education Training Programme): དངུལ་ཚེས་སློབ་གསོའི་སྐྱོང་བཅའ་ལས་གཞི།

MF-AUM (Mutual Fund Assets under Management): ལྷན་མོང་མ་ཚའི་འཛིན་སྐྱོང་འོག་གི་རྒྱ་ནོར།

MSME (Micro Small and Medium Enterprises): ཕ་མོ་དང་། རྒྱང་གསལ་འབྲིང་གསལ་བཅས་ཀྱི་ལ་ལས།

MSSP (Money Smart School Programme): དངུལ་ཚེས་རིག་པའི་སློབ་གྲྭའི་ལས་གཞི།

NABARD (National Bank for Agriculture and Rural Development):

རྒྱལ་ཡོངས་སོ་ནམ་དང་གོང་གསལ་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཁང། **NCFE (National Centre for Financial Education):**

རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་ཚེས་ཤེས་བྱ་རྩེ་གནས།

NCRP (National Cybercrime Reporting Portal): རྒྱལ་ཡོངས་འཇུག་དུའི་ཉེས་རྒྱུང་སྟན་ལྷན་ལྷན་སྒྲིགས།

NEFT (National Electronic Funds Transfer): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສົ່ງເງິນດ້ວຍລະບົບອັດຕະໂນມັດ

NFIR (National Financial Information Registry): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບຂໍ້ມູນເງິນສົ່ງ-ຮັບ

NFLAT (National Financial Literacy Assessment Test): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການປະເມີນຄວາມຮູ້ເຖິງການເງິນ

NGO (Non-Government Organisation): ອົງການບໍ່ມີລັດຖະທຳມະນູນ

NIC (National Informatics Centre): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບຂໍ້ມູນອີເລັກໂນນິກ

NIESBUD (National Institute for Entrepreneurship and Small Business Development): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສຶກສາເຖິງການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງທຸກຍະພາບ

NISM (National Institute of Securities Markets): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສຶກສາເຖິງຕະຫຼາດເງິນສົ່ງ-ຮັບ

NITI Aayog (National Institution for Transforming India Aayog): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການປ່ຽນແປງອິນເດຍ

NPCI (National Payments Corporation of India): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການຈັດການເງິນສົ່ງ-ຮັບ

NPS (National Pension System): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບລະບົບເງິນສະໜັບສະໜູນ

NRLM (National Rural Livelihood Mission): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງບັນດາບ້ານຮາກຊື້

NSDC (National Skill Development Council): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງຄວາມສາມາດ ແລະ **NSQF (National Skills Qualifications Framework):** ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງຄວາມສາມາດ

NSFE (National Strategy for Financial Education): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

NSFI (National Strategy for Financial Inclusion): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການເຮັດໃຫ້ການເງິນເຮັດວຽກງານ

NULM (National Urban Livelihood Mission): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງບັນດາບ້ານຮາກຊື້

NBFC (Non-Banking Financial Companies): ບໍລິສັດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ບໍ່ແມ່ນບັນຊາ

NE (North-eastern): ອຸດົມສຳເລັດຂອງເຂດເໜືອ-ຕາເວັນຕົກ ແລະ **OD (Overdraft):** ການເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ເຮັດໜ້ອຍ

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development): ອົງການສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງເສດຖະກິດ ແລະ **OTP (One Time Password):** ພາສີເງິນສົ່ງ-ຮັບດັ່ງນັ້ນ

PIDF (Payment Infrastructure Development Fund): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງໂຄງລ່າງເງິນສົ່ງ-ຮັບ

PIN (Personal Identification Number): ພາສີເງິນສົ່ງ-ຮັບສຳລັບການສຳນຸນ

PSO (Payment System Operators): ບໍລິສັດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ມີອຳນາດ

PFRDA (Pension Fund Regulatory and Development Authority of India): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງລະບົບເງິນສະໜັບສະໜູນ

P2M (Person to Merchant): ການເງິນສົ່ງ-ຮັບຈາກບຸກຄົນໜຶ່ງໄປຫາບຸກຄົນອື່ນ

P2P (Person to Person): ການເງິນສົ່ງ-ຮັບຈາກບຸກຄົນໜຶ່ງໄປຫາບຸກຄົນອື່ນ

ULI (Unified Lending Interface): ທາງເຂດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ຮ່ວມຮູ້ກັນ

UPI (Unified Payments Interface): ທາງເຂດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ຮ່ວມຮູ້ກັນ

UT (Union Territory): ທີ່ເມັດເງິນສົ່ງ-ຮັບ

UTLBC (Union Territory Level Bankers' Committee): ທາງເຂດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ຮ່ວມຮູ້ກັນ

FI (Financial Inclusion): ການເຮັດໃຫ້ການເງິນເຮັດວຽກງານ

FIF (Financial Inclusion Fund): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການເຮັດໃຫ້ການເງິນເຮັດວຽກງານ

FI-Index (Financial Inclusion Index): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການເຮັດໃຫ້ການເງິນເຮັດວຽກງານ

FLC (Financial Literacy Center): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

FSP (Financial Service Provider): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

FSDC-SC (Financial Stability and Development Council – Sub Committee): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

FBC (Fixed-Point Business Correspondent): ທາງເຂດເງິນສົ່ງ-ຮັບທີ່ຮ່ວມຮູ້ກັນ

GCC (General Credit Card): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

GIS (Geographic Information System): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

GPFI (Global Partnership for Financial Inclusion): ຫຼື ຫຼຸມຍື່ນສຳລັບການສ້າງອຸດົມສຳເລັດຂອງການສຶກສາເຖິງການເງິນ

ID (Identity Document): རྩིས་ལྟགས་ཡིག་ཆ།

IMPS (Immediate Payment Service): ལྷོ་ལྷོ་དཔུང་ལྷོ་དཔུང་ཞབས་ཞུ།

IBA (Indian Banks' Association): རྒྱ་གར་དཔུང་ལང་མཐུན་ཚོགས།

ITI (Industrial Training Institute): བཟོ་ལས་སྦྱོང་བརྗེ་གནས་ཁང་།

ICT (Information and Communications Technology): གནས་ཚུལ་དང་བརྒྱུད་ལམ་འཕུལ་རིག་

IPO (Initial Public Offering): ཐོན་མའི་མ་ཤེར་འབྲེམས་སྤེལ།

IRDAI (Insurance Regulatory and Development Authority of India):
རྒྱ་གར་གྱི་ཉེན་སྲུང་སྐྱོད་འཛིན་དང་གོང་འཕེལ་དབང་འཛིན་ལྷན་ཚོགས།

IGMS (Integrated Grievance Management System): གཅིག་གྱུར་དཀའ་ངལ་འཛིན་སྐྱོད་ལམ་ལུགས།

IO (Internal Ombudsman): རྒྱ་གར་ལྷོ་གཞུག་ཉན་མཐུན།

INFE (International Network on Financial Education): དཔུང་ཚེས་སློབ་གསོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་དུ་རྒྱ།

IoRS (Inter-operable Regulatory Sandbox): ལན་ཚུན་སྤེལ་མཐུན་སྤེལ་བའི་སྐྱོད་འཛིན་ཚོང་ལྷོ་སྤྱོད་གཞི་གཞི།

JSS (Jan Shikshan Sansthan): རྩིས་ཤིག་ཤན་སུ་སི་ཐན།

JDD (Jan-Dhan Darshak): རྩིས་ལྷན་ལྷ་ཞིབ་པ།

JLG (Joint Liability Group): ལུན་མོང་འགན་འཁུར་ཚོགས་པ།

KCC (Kisan Credit Card): སོ་ནམ་པའི་ལུན་གཏོང་ཤིག་བྱང་།

KYC (Know Your Customer): ཟད་སྦྱོང་བ་དོ་ཤེས་པ་བྱ་རྒྱ།

LWE (Left Wing Extremism): གཡོན་ཕྱོགས་མཐའ་ལྷུང་གི་དུ་རྒྱ།

LEDP (Livelihood and Enterprise Development Programme): འཚོ་བརྟེན་དང་ཁེ་ལས་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་གཞི།

MEDP (Micro Enterprise Development Programme): ལྷ་མོའི་ཁེ་ལས་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་གཞི།

MNREGA (Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act):
མ་ག་ཏི་མ་ག་ལྷོ་རྒྱལ་ཡོངས་གོང་གསལ་ལས་ཀའི་འགན་ལེན་ཁྲིམས་ལུགས།

POP (Points of Presence): ཞབས་ཞུ་སྦྱོང་སའི་ས་ཚོགས།

POS (Points of Sale): ཚོང་གནས་དཔུང་སྦྱོང་འཕུལ་ཆས།

PLP (Potential Linked Plan): ལུས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་འཆར་གཞི།

PMFBY (Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana): སྤོང་སློན་ལོ་ཉེན་སྲུང་ལས་གཞི།

PMJDY (Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana): སྤོང་སློན་ལྷན་ལས་གཞི།

PMKVY (Pradhan Mantri Kaushal Vikash Yojana): སྤོང་སློན་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་ལས་གཞི།

PMSBY (Pradhan Mantri Suraksha Bima Yojana): སྤོང་སློན་ཉེན་འགོག་ཉེན་སྲུང་ལས་གཞི།

PML (Prevention of Money Laundering): ལྷག་དཔུང་དག་ཤེར་འགོག་ཐབས།

PCR (Public Credit Registry): མི་མང་གི་ལུན་གཏོང་ཐོ་འགོད་ལས་ཁུངས།

RTGS (Real Time Gross Settlement): དུས་ཐོག་དཔུང་འབོར་སྦྱོང་ལེན་ལམ་ལུགས།

RO (Regional Office): ས་གནས་ལས་ཁུངས།

RE (Regulated Entities): ལྷངས་འཛིན་འོག་གི་སྤྱི་ལུགས།

RS (Regulatory Sandbox): ལྷངས་འཛིན་ཚོང་ལྷོ་སྤྱོད་གཞི།

RBIH (Reserve Bank Innovation Hub): རྒྱ་གར་དཔུང་དཔུང་ལང་གི་གསར་གཏོང་ལྷོ་གནས།

RBI (Reserve Bank of India): རྒྱ་གར་དཔུང་དཔུང་ལང་།

RSETI (Rural Self Employment Training Institute): མོང་གསལ་རང་མགོ་ཐོན་པའི་ལས་ཀ་དང་སྦྱོང་བརྗེ་ལྷོ་གནས།

SCORES (SEBI Complaint Redress System): མ་ཚུའི་ཁྲོམ་རའི་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ལམ་ལུགས།

SEBI (Securities and Exchange Board of India): རྒྱ་གར་གྱི་མ་ཚུའི་ཁྲོམ་རའི་སྐྱོད་འཛིན་ལྷན་ཚོགས།

SMART (Securities Market Trainer): མ་ཚུའི་ཁྲོམ་རའི་སྦྱོང་བརྗེ་པ།

SHG (Self Help Group): རང་རོགས་ཚོགས་པ།

SRO (Self-Regulatory Organisation): རང་བཞིན་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱི་ལུགས།

གནད་ལག་ཅན་གྱི་ཐ་སྐད་དང་དེའི་མཚན་ཉིད།

ལྷ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་མཐུན་བྱས་པའི་ཆེས་ཐོ།

ཆེས་ཐོ་བདག་པོའི་དོ་རྟགས་ཨང་གྲངས་ 72 ཅན་གྱི་ལྷ་རྒྱུ་ (AADHAAR)
ཨང་གྲངས་དང་འབྲེལ་མཐུན་བྱས་པའི་དེའི་ཆེས་ཐོ་ལ་ཟེར།

ལྷ་རྒྱུ་ལ་བབས་པའི་དེའི་སྤྱོད་ལམ་ལྷགས།
[AePS]

AePS གི་དེའི་ལམ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ལྷགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་།
འདིས་ལྷ་རྒྱུ་གི་བདེན་དཔང་བཅད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་དེའི་ལམ་གྱི་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པ་བརྒྱུད་ནས་དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཚུ
ད་ཀྱི་དེའི་གཏོང་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པ་བཟོ་གི་ཡིད།

བཀག་བསྐྱུལ་བྱས་པའི་དེའི་འབོར་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོ་
ད་པའི་སྟན་ལྷ། [ASBA]

ASBA
ནི་མ་འདྲེགས་བྱེད་མཁན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དེའི་ལམ་མ་རྩ་འདྲེགས་པའི་ཆེད་དུ་རང་གི་ཆེས་ཐོའི་ནང་གི་དེའི་འབོར་དེ་བཀག་
བསྐྱུལ་བྱ་རྒྱུའི་ཚོག་མཚན་སྤྱོད་པའི་སྟན་ལྷ་ལྷ་ཞིག་ཡིན།

འཛིན་སྐྱོང་འོག་གི་རྒྱ་ཚོར་ (Asset
Under Management)

འཛིན་སྐྱོང་འོག་གི་རྒྱ་ཚོར་ [AUM]
ཟེར་བ་ནི་དེའི་ཆེས་སྐྱེག་འདྲེགས་མཁ་མ་འདྲེགས་ཆེད་ལས་པས་མ་འདྲེགས་བྱེད་མཁན་གྱི་ཚབ་དུ་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་བཞིན་པའི་རྒྱ་ཚོ
ར་གྱི་རིན་ཐང་སྤྱོད་ལམ་གྱི་དོན་ལེན།

ཨ་ཏུལ་ཀས་ཕོགས་ལས་གཞི། [APY]

APY གི་རང་མོས་ཀྱིས་དུས་བཀག་ལྷ་དེའི་འབྲེལ་དགོས་པའི་ཀས་ཕོགས་ལས་ལྷགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་།
འདིའི་འོག་ནས་མིང་ཐོ་འགོད་མཁན་ལ་དེའི་གཞུང་ནས་ཀས་ཕོགས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ལག་ཐོབ་ཀྱི་ཡིད།

དེའི་ལམ་གྱི་ཞབས་ལྷ་སྤྱོད་ས། (Banking
Outlets)

དེའི་ལམ་གྱི་ཞབས་ལྷ་སྤྱོད་ས་ནི་དེའི་ལམ་གྱི་ཞབས་ལྷ་སྤྱོད་པའི་ཆོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པས་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་ཞབས་ལྷ་མཁོ་འདོ
ན་བྱེད་པའི་གཏན་འཇགས་ཀྱི་ས་ཆེགས་ཤིག་ཡིན། འདིར་དེའི་གསོག་འདོན་དང་། དེའི་འདོན་པ།
བྱུང་གཏོང་བ་བཅས་ཀྱི་ཞབས་ལྷ་རྒྱ་ལས་བདུན་ལྷག་གཞི་གི་ནང་ཉིན་ལྷ་ལས་མ་ཉུང་བ་དང་། ཉིན་རེ་རྒྱ་ཚོང་ ༤
ལས་མ་ཉུང་བར་སྤྱོད་དགོས།

གཞི་རིམ་གསོག་འཛིན་དེའི་ལམ་གྱི་ཆེས་ཐོ།
[BSBDA]

གཞི་རིམ་གསོག་འཛིན་དེའི་ལམ་གྱི་ཆེས་ཐོ་ནི་དེའི་ལམ་གྱི་ཆེད་གཞི་དམའ་ཤོས་ཉར་དགོས་པའི་རེ་བ་མེད་པར་གཞི་རིམ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཁ
ག་རིན་མེད་དུ་ཐོབ་པའི་གསོག་འཛིན་ཆེས་ཐོའི་རིགས་ཤིག་ཡིན།

ཚད་ཡོད་པའི་རིག་པ། (Bounded
rationality)

མ་སྐད་འདི་ 1957 ལོར་ཉར་རྒྱུ་ (Herbert A. Simon) གྱིས་དོ་སྤྱོད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
དངོས་ཡོད་འཚོ་བའི་ནང་རིག་པ་རྣལ་མ་བཅད་སྤྱོད་གཏོང་བར་ཚད་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྐབས་སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཕྱོགས་སྤོང་
ཡོང་སྤོང་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་སྟོན་གྱི་ཡིད།

མཉམ་སྲེབ་ཐོན་རྒྱུ་ (Bundled
Products)

མཉམ་སྲེབ་ཐོན་རྒྱུ་ཟེར་བ་ནི་མཉམ་དུ་བཟོས་པའམ་བཞོ་འབྲེལ་བྱས་པའི་དེའི་ཆེས་ཐོ་གི་ཐོན་རྒྱུ་ལག་ལ་གོ་བ་དང་།
འདི་དག་སོ་སོ་བྱས་ནས་ཀྱང་ལེན་ཐུབ།

སོ་ནམ་ཐོན་སྐྱེད་པའི་སྐྱོག་འཇུག་པ་
(Farmer Producers
Organisation [FPO])

འདི་ནི་ཐོན་སྐྱེད་པའི་སྐྱོག་འཇུག་པའི་ཤོག་ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་ཚོགས་མི་རྣམས་ནི་སོ་ནམ་པ་ཤ་རྒྱལ་ཡིན།
ཐོན་སྐྱེད་པའི་སྐྱོག་འཇུག་པའི་སོ་ནམ་གྱི་ཐོན་ཚུལ་སུ་ལག་ཤེས་ཐོན་ཚུལ་སོགས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་མཁན་གྱི་སྐྱོག་འཇུག་པ་ལ་གོ་བའི་བྱི་
མིང་ཞིག་ཡིན།

དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྟོན་གངས་
(Financial Inclusion Index
[FI-Index])

ཕྱི་གར་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྟོན་གངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཤེས་པའི་ཚད་དུ་
"དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྟོན་གངས་" (FI-Index) ཞེས་པ་ཞིག་བཟོས་ཡོད།
འདི་ནི་གཞུང་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་བཀའ་བསྐྱར་གྱིས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་འཇུག་ཤིང་། སྤྱོད་སྤྱོད་
ཀྱིས་ཤོགས་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚང་འདུས་པའི་སྟོན་གངས་ཤིག་ཡིན།

དཔལ་འབྱོར་གོ་རྟོགས་དང་ཤེས་བྱ་
(Financial Awareness and
Knowledge)

དཔལ་འབྱོར་གོ་རྟོགས་ཟེར་བ་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་གོ་བ་ལེན་པ་ལ་གོ་བ་དང་།
དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་ཟེར་བ་ནི་བྱེད་སྤྱོད་གི་གནས་བབས་དང་ལས་རིམ་གྱི་ནང་དོན་ཤེས་པ་དང་དངོས་སུ་ལག་ལེན་བསྐྱར་བྱེད་པའི་རུས་
པ་ལ་གོ་བའི་ཤེས་བྱ་ཡིན།

དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་སྒྲིག་ཁག་། (Financial
Literacy Centers [FLCs])

FLC འདི་དག་རྒྱ་ལག་གི་སྡེ་ཁོངས་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་ཡོད་ཀྱི་འདིས་སོ་ནམ་པ་དང་། ལྷ་མོའི་ཁེ་ལས་པ་།
རང་རོགས་ཚོགས་པ་། སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་འཇུག་ཤིང་། སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་འཇུག་ཤིང་། སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་འཇུག་ཤིང་།

དཔལ་འབྱོར་འཆར་འགོད་། (Financial
Planning)

དཔལ་འབྱོར་འཆར་འགོད་ནི་མི་ཚེའི་དམིགས་ཚད་འགྲུབ་པའི་ཚད་དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མཐུན་ཉེན་ལག་བཟོ་སྤྱོད་དང་། འཆར་
འགོད་བྱེད་པར་བསམ་སྒྲིག་མི་བྱེད་པའི་གོ་མ་པ་རིམ་བཞིན་གྱི་ལས་རིམ་ཞིག་ཡིན།

ཕན་ལེགས་(Fintech)

འདི་ནི་'Finance' (དཔལ་འབྱོར་) དང་ 'Technology' (འཕུལ་རིག) གཉིས་བསྐྱུས་པའི་ཚོགས་ཅིག་ཡིན་པ་དང་།
འདིས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཀྱི་དང་འབྲེལ་བའི་འཕུལ་རིག་གི་གསར་གཏོད་མང་པོ་ཞིག་ལ་གོ་བའི་ཡིན།

གཏན་འཇགས་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ས་ཚོགས་
ས། (Fixed Point Business
Correspondents [FBC]
Outlet)

འདི་ནི་དཔལ་འབྱོར་གི་ཞབས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་སའི་ས་ཚོགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། འདིར་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པས་དཔལ་འབྱོར་གསོག་འཇུག་དང་།
དཔལ་འབྱོར་འདོན་པ། ལུག་གཏོང་བ་བཅས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཚུལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་འཇུག་ཤིང་། ཉིན་རེ་ཚུ་ཚོང་ ལས་མ་ཉུང་བར་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིན།

སྤྱི་དུ་དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཀྱི་
(Immediate Payment
Service [IMPS])

IMPS ནི་ཉིན་མཚན་ཀུན་ལུ་ཐོབ་པའི་དུས་ཤིག་དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཀྱི་ཞིག་ཡིན།
ཞབས་ཀྱི་འདི་ནི་ཕྱི་གར་ཕྱི་ལོ་དང་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁུངས་ (NPCI) ཀྱིས་མཁོ་འདོན་བྱེད་པ་དང་།
འདིས་ཟངས་སྤྱོད་པ་ཚོས་ཕྱི་གར་ཕྱི་ལོ་དང་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁུངས་ལྷན་དུ་གཏོང་བའི་རུས་པ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིན།

ལས་ཀ་མི་བྱེད་པའི་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པ།
(Inactive BCs)

གསལ་ཏེ་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པ་ཞིག་གིས་ལྷ་བ་ ༥ (ཉིན་ ༥)
རིང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཏོང་ལེན་ནམ་དུ་ཐོག་ལུ་མ་ཉུགས་ཚེ་ལས་ཀ་མི་བྱེད་པའི་ཤས་སུ་བརྟེན་གྱི་ཡིན།

ཕྱི་གར་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་། (India Stack)

འདི་ནི་ཕྱི་གར་ནང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་གཏོང་བའི་ཤས་འཛིན་མི་མང་གཞི་རིམ་སྤྱོད་སྤྱོད་ (DPI)
ལག་གི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡིན། འདིར་རིམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། རྩ་ལྷན་ (Aadhaar) དང་། དཔལ་འབྱོར་ལས་ལུགས་།
གནས་ཚུལ་བརྒྱུད་ལེན་བཅས་ཡིན།

ಕ್ರ.གར.དུལ་ཁང་མཐུན་ཚོགས། (Indian Bank's Association [IBA])

བཀོལ་སྤོང་མེད་པའི་དུལ་ཚོ།
(Inoperative Accounts)
ཕན་ཚུན་སྐྱེལ་མཐུན་ཐུབ་པ།
(Interoperable)

རན་ཤིག་ཤན་སན་སེ་ཐན། (Jan Shikshan Sansthan [JSS])

རན་སུ་རག་ཤ་ལས་གཞི། (Jan Suraksha Schemes)

ཕྱ་ཚའི་ཁེ་ལས། (Micro Enterprises)

ཕྱ་ཚའི་དབལ་འབྱོར། (Microfinance)

རྒྱལ་ཡོངས་སོ་ནམ་དང་གོང་གསེབ་གོང་འཕེལ་དུལ་ལ་ཁང་། (National Bank for Agriculture and Rural Development [NABARD])

རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་སྒྲེ་གནས། (National Centre for Financial Education [NCFE])

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲུལ་རྩི་ཉེས་ལུང་སློབ་ཁྲིམས་འཐུས་ཤིང་གསལ་བྱེད་ལྟེ་གནས། (National Cybercrime Reporting Portal [NCRP])

རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལམ་ལུགས། (National Pension System [NPS])

IBA བོ་རྒྱ་གར་ནང་གི་དུལ་ཁང་དང་དུལ་ཚེས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲིག་འཛུགས་ལག་གི་མཐུན་ཚོགས་ཤིག་ཡིན།

གལ་ཏེ་དུལ་ཁང་གི་ཐོ་གཞུང་ཞིག་གི་ནང་ལོ་གཉིས་རྒྱལ་གི་རིང་ཟད་སྤོང་པས་དུལ་བྱི་གཏོང་ལེན་གང་ཡང་མ་བྱས་ཚེ་བེད་སྤོང་མེད་པའི་ཚེས་ཐོར་བརྒྱ་གེ་ཡོད།

འདི་ནི་དུལ་སྤོང་ལམ་ལུགས་ཤིག་གིས་དུལ་སྤོང་ལམ་ལུགས་གཞན་དང་མཉམ་དུ་ལས་གཞུང་ཐུབ་པའི་འབྲུལ་རིག་གི་རུས་པ་ལ་གོ་བ་ཡིན།

འདི་ནི་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་ལས་གཞི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ལོ་ན་ ༡༥ རྗེས་ ༤༥ བར་གྱི་ཡི་གེ་མི་ཤེས་པ་དང་།
སློབ་གྲྭ་ནས་ཐོན་པ་རྒྱམས་ལ་ལག་རྩལ་གྱི་སློབ་སྤོང་སྤོང་པའི་དམིགས་ལུལ་བཟུང་ཡོད།

འདི་ནི་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་གྱི་ལས་གཞི་ (རྟེན་སྲུང་དང་ཀྱས་ཕོགས) ལག་ཡིན་པ་དང་། འདིའི་ནང་
PMJJBY དང་། **PMSBY**། **APY** བཅས་ཚུད་ཡོད།

འབྲུལ་རེས་སོགས་ལ་མ་རྩོམ་ས་ལ་ ༡༥ ལས་མ་བཞུལ་བ་དང་ལོ་རེའི་རྩིས་འབབ་རྩིས་ས་ལ་ ༡༠༠ ལས་མ་བཞུལ་བའི་ཁེ་ལས་ལ་ཕྱ་ཚའི་ཁེ་ལས་ཟེར།

ལོ་རེའི་ཡོང་འབབ་རྩིས་འབྲུམ་ ༩
ལས་མ་བཞུལ་བའི་ཡོང་འབབ་དམའ་བའི་བྱིན་ཚང་ལ་གཏའ་མ་མེད་པར་སྤོང་པའི་བུན་གཏོང་ཡོངས་ལ་ཕྱ་ཚའི་དུལ་ཚེས་བུན་ལོན་
དུ་བརྒྱ་གེ་ཡོད།

NABARD ནི་ ༡༩༨༢
ལོར་གོས་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལུགས་འོག་བཅུགས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་གོང་འཕེལ་དུལ་ཁང་མཐོ་ཤོས་དེ་ཡིན་པ་དང་།
འདིའི་དམིགས་ལུལ་ནི་སོ་ནམ་དང་གོང་གསེབ་གོང་འཕེལ་ལ་རྒྱལ་སྐོར་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན།

NCFE
ནི་རྒྱ་གར་དུལ་ཁང་དང་དཔལ་འབྱོར་སྐངས་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ལག་གིས་མཉམ་ཐུབ་གྱིས་བཅུགས་པའི་ཁེ་བཟང་མི་གཉེར་བ་
འི་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན།

འདི་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་སྤོང་སྤོང་ལུགས་ལྷན་ལུང་གིས་འབྲུལ་རྩི་ཉེས་ལུང་ལག་གིས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལས་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་།
འདིས་འབྲུལ་རྩི་ཉེས་ལུང་གི་རིགས་སོ་སོ་སློབ་ཁྲིམས་འཐུས་ཤིང་གསལ་བྱེད་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཡིན།

འདི་ནི་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་གསལ་བཟུགས་བྱས་པའི་རྩིས་ཕོགས་ཚེད་དུ་དུལ་འབྲུལ་དགོས་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཡིན།

ಕ್ರಿಯා-ພັດທະນາ-යන-ලັດ-ਗິ-පັດ-බೆ-සೆ-න-ග-
[National Skills

Qualifications Framework
[NSQF])

ಕ್ರಿಯා-ພັດ-ທ-ນ-ສ-න-ද-ລ-ය-ද-ລ-ය-
[National Electronic Fund
Transfer (NEFT))

ස-න-ග-
Credit)

ක්‍රියා-පිට-න-බ-
Institute for
Entrepreneurship and
Small Business
Development [NIESBUD])

ද-
outlets)

ඡ-
Swavalamban Scheme)

ක්‍රියා-
Mission [NRLM])

ක්‍රියා-
[NSDC])

එ-
[Pradhan Mantri Kaushal
Vikas Yojana [PMKVY])

උ-
[PLP])

එ-
[Pradhan Mantri Jeevan

NSQF ඩ-
අ-
ය-
ද-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

NEFT ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

අ-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

NRLM
ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

NSDC
ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

PMKVY ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

PLP ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

PMJJBY ඩ-
අ-
ද-
ය-
ද-
ය-
ද-
ය-

**Jyoti Bima Yojana
[PMJJBY]**

མིང་ཚོན་ཉེན་འགོག་ཉེན་སྲུང་ལས་གཞི
**(Pradhan Mantri Suraksha
Bima Yojana [PMSBY])**

ཐོ་འགོད་དང་བརྒྱུད་ཕྱིན་མཁུན།
**(Registrar and Transfer
Agents [RTA])**

སྒྲུབ་འཛིན་ཚོང་ལྟེ་ལྗོངས་གཞི།
(Regulatory Sandbox)

གྲོང་གསེབ་རང་མགོ་ཐོན་པའི་ལས་ཀ་དང་སྦྱོང་བ
དར་ལྷོ་གནས། **(Rural Self
Employment and Training
Institute [R-SETIs])**

རང་བཞིན་སྒྲུབ་འཛིན་སྒྲིག་འཛུགས། **(Self-
Regulatory Organizations [SROs])**

རྒྱ་གར་བཟོ་ལས་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་འཕེལ་དུལ་ཁང་།
**(Small Industries
Development Bank of
India [SIDBI])**

ལག་རྩལ་གྲུབ་འཛིན་རྒྱ་གར་ལྷོ་གནས། **(Skill
Digital India Hub)**

ལག་རྩལ་རྒྱ་གར་ལས་འགུལ། **(Skill India
Mission)**

མངའ་སྡེ་རིམ་པའི་དུལ་ཁང་ལྷན་ཚོགས།
**(State Level Bankers
Committee [SLBC])**

རྒྱུན་འཁྲུངས་ཐུབ་པའི་གོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཚད།
**(Sustainable Development
Goals [SDG])**

PMSBY རྒྱ་ལོ་ ༡༩ ནས་ ༧༠ བར་གྱི་མི་ཚོར་བརྒྱུན་དང་དབང་པོ་སྦྱོན་ཅན་གྱི་ཉེན་སྲུང་སྦྱོང་པའི་ལས་གཞི་ཞིག་ཡིན།

འདི་དག་ནི་མ་ཙུ་འཛུགས་མཁུན་གྱི་གནས་ཚུལ་ལག་ཐོ་འགོད་དང་ཉར་ཚུགས་ཕྱིན་མཁུན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལག་ཡིན།

འདིས་སྒྲིག་འཛུགས་ལག་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་ཐོན་ཚུལ་ལག་སྒྲུབ་འཛིན་འོག་དངོས་སུ་ཚོང་ལྷོ་ཕྱིན་པའི་གོ་སྐབས་སྦྱོང་གྱི་ཡོད།

འདི་དག་ནི་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་གཞི་སྒྲིག་ཚོར་སྦྱོང་བརྒྱུད་དེ་ལས་ཀ་ཐོབ་པའི་ཚེད་དུ་དུལ་ཁང་དང་གཞུང་གིས་མཉམ་ཐབས་ཀྱིས་འཛིན་སྦྱོང་བྱེད་པའི་ལྷོ་གནས་ལག་ཡིན།

SROs

ཡིས་ཚེད་ལས་པའི་སྦྱོང་བ་བཅད་སྦྱོང་བརྒྱུད་ལྷོ་སྒྲུབ་འཛིན་གྱི་ལས་ཀར་ལྷུས་པ་སྐྱེལ་བ་དང་མིང་བྱས་བཟོ་བར་རམ་འདེགས་བྱེད་གྱི་ཡོད།

SIDBI རྒྱ་ ༡༩༧༠ ལོར་བཙུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།

འདི་ནི་བཟོ་ལས་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་འཕེལ་དུལ་ཁང་དང་རྒྱ་བརྒྱུད་ཕྱིན་མཁུན་གྱི་དུལ་ཁང་གཞི་བོ་དེ་ཡིན།

འདི་ནི་དུ་ཐོག་བརྒྱུད་ནས་རྒྱ་གར་བའི་ལག་རྩལ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བ་དང་ལས་མི་དང་ལས་བདག་བར་འབྲེལ་བ་མཐུན་མཁུན་གྱི་ལྷོ་གནས་ཞིག་ཡིན།

འདི་ནི་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་ལས་འགུལ་གཞི་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།

འདིའི་འོག་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་སུ་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་གཞི་སྒྲིག་ཚོགས་ལག་བརྒྱུད་བྱེད་གྱི་ཡོད།

SLBC

ནི་མངའ་སྡེའི་གོང་འཕེལ་ཚེད་དུ་དུལ་ཁང་དང་གཞུང་གི་སྒྲུབ་འཛུགས་ལག་བར་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པའི་སྒྲུབ་ཚོགས་མཐོ་ཤོས་དེ་ཡིན།

འདི་ནི་ ༢༠༣༠ ལོའི་བར་དུ་ལས་འཕེལ་ལོ་ལོ་བཞུགས་པ་དང་། གོ་ལ་སྤྱོད་སྦྱོབ།

ཞི་བདེ་དང་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་ཚེད་དུ་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་དམིགས་ཚད་ ༡༧ ལ་གོ་བ་ཡིན།

བཟོད་བསན་ཐུབ་པའི་བྱ་ལོན།
(Sustainable
Indebtedness)

འདི་ནི་བྱ་ལོན་གྱི་ལྷ་མོའི་སློན་ཚབ་འབྲུལ་དགོས་པའི་དངུལ་འབོར་དེ་ཁྲིམ་ཚང་གི་ལྷ་མོའི་ཡོང་འབབ་ཀྱི་ཕྱིད་ཀ་ལས་མ་བཞུལ་བ་ཞིག་
ལ་གོ་བ་ཡིན།

རིམ་པ་ ༥ པ་དང་ ༥ པའི་རྟེན་གནས། (Tier V
& VI Centers)

འདི་ནི་མི་འབོར་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་ས་གནས་ཁག་བགོས་བཞུགས་ཡིན། རིམ་པ་ ༥ པ་ནི་མི་འབོར་ ༥༠༠༠ རྣམ་ ༡༡༡༡ བར་དང་།
རིམ་པ་ ༥ པ་ནི་མི་འབོར་ ༥༠༠༠ ལས་ཉུང་བ་ཡོད།

ཨུ་རྒྱུ་རོགས་འདེགས་དུ་སྟེགས། (Udyam
Assist Platform)

འདི་ནི་སྤྱི་ཚོའི་ཁེ་ལས་རྒྱུ་གས་ཁག་གིས་དུ་ཐོག་ཏུ་ཐོ་འགོད་བྱེད་ས་དང་ཐོ་འགོད་ལག་འཁྲར་ལེན་སའི་དུ་སྟེགས་ཤིག་ཡིན།

ཡུ་མི་ཨའི་ལྷ་ཡེ་ཤི། (Unified
Payment Interface [UPI]
Lite)

UPI LITE

ནི་དངུལ་འབོར་རྒྱུ་བའི་གཏོང་ལེན་ནུས་དངུལ་ཁང་གི་མ་ལག་ཆེན་པོ་བེད་སྤྱོད་མ་བྱས་པར་ལས་སྐོར་བྱེད་ཐུབ་པའི་དངུལ་སྤོང་
ལས་ལུགས་ཤིག་ཡིན།

ཡུ་མི་ཨའི་ལྷ་ཡེ་ཤི་ཨེཀེ། (Unified
Payment Interface [UPI]
Lite X)

འདི་ནི་ **UPI LITE** དང་གཅིག་པ་ཡིན་པ་དང་། འོན་ཀྱང་འདིས་དུ་རྒྱ་མེད་པའི་སྐབས་སུ་འདྲུལ་སྤོང་ཐུབ་པ་བཟོ་གི་ཡོད།

ཡུ་ཨེས་ཨེས་ཤི། (Unstructured
Supplementary Service
Data [USSD])

USSD རྟེན་འགྲུལ་འཁོར་ཁ་པར་བརྒྱུད་ནས་ཡི་གེ་གཏོང་བའི་ལས་ལུགས་ཤིག་ཡིན། ལྷ་གར་ནང་ ***99#**
ནི་འདི་ལ་བརྟེན་པའི་ཁ་པར་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་ཞིག་ཡིན།

དངུལ་སྤོང་ས་ཁུལ་རིམ་པའི་དངུལ་ཁང་ལྷན་ཚོགས་
། (Union Territory Level
Bankers' Committee
[UTLBC])

འདི་ནི་ **SLBC** དང་འདྲ་བར་དངུལ་སྤོང་ས་ཁུལ་ཁག་གི་ནང་གི་དངུལ་ཁང་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་ཡིན།

- IV. དངུལ་རྩིས་ཀྱི་སྐྱོད་ལམ་སྒྲིལ་འདེད་གཏོང་བའི་ལག་ཆ་ཞིག་གི་ཚུལ་དུ་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱ་བའི་སློབ་གཏོང་གྱི།
- V. ཟད་སློབ་པ་སླེབ་སྐབས་དང་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་ཀྱི་བྱ་ཐབས་ལག་གི་སྤྲོས་ཚད་དང་བརྟན་ལྗོངས་ལྷོད་ལྷོད་ཀྱི།

༡. **པཎྜ་རྟེན་ (Panch-Jyoti)** འོག་གི་ཐབས་ཚུལ་གྱི་དམིགས་ཚད་ལག་ལ་བྱ་བའི་གནད་དོན་ ༤༧

བརྒྱུད་ནས་ལག་བསྟར་བྱ་གྱི་སྐྱོད་ཀྱི་ཞུགས་པའི་ལམ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་དང་།
 དེའི་ནང་ལྷ་ཞེས་པའི་ཚད་འཇལ་གྱི་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྱི་ལུ་ཡུ་ལུ་ལྷ་ལོ་ནང་གསལ་བའི་ཚད་འཇལ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བའི་གནད་དོན་གསུམ་ཡང་ཚུད་ཡོད།
 ལམ་སྒྲིལ་འདི་དག་གི་དོ་སྣང་གཙོ་བོ་ནི་དཔལ་འབྱོར་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་བཅའ་སྲོལ་དང་སྤྲོད་དང་སྤྲོས་ཚད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བ་དང་།
 ཆབས་ཅིག་ཏུ་མཐའ་མའི་ས་ཚོགས་བར་གྱི་འཇུག་སྒོ་ཡར་རྒྱས་དང་ལྷ་ཞེས་ཚད་འཇལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལ་ཕན་ཉུང་དང་ཞིབ་ཚགས་ཡོད་པ་བྱ་གྱི་དེ་ཡིན། **NSFI: ༡༠༢༥-༢༠**
 འོག་གི་བྱ་བའི་གནད་དོན་དང་དུས་ཚོད་རེའུ་མིག་ལག་གི་དངུལ་རྩིས་སྤྲོད་ཚད་གྱི་སྤྲོད་པ་འཛིན་པ་ལག་ **(རྒྱ་གར་དངུལ་དངུལ་ཁང་ - RBI,**
རྒྱ་གར་གྱི་མ་རྩིས་ཁྲིམས་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ - SEBI, རྒྱ་གར་གྱི་ཉེན་སྲུང་སྤྲོད་པའི་འཛིན་དང་གོང་འཕེལ་དབང་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ - **IRDAI,**
 ཀྲུང་ལོ་གསལ་མ་དངུལ་སྤྲོད་པའི་འཛིན་དང་གོང་འཕེལ་དབང་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ **(PFRDA)** དང་། དེ་དག་གི་ཁྱབ་ཚད་འོག་གི་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོན་པ་ལག
 དེ་བཞིན་རྒྱལ་ཡོངས་སོ་ནམ་དང་གོང་གསེབ་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཁང་ **(NABARD)** དང་། རྒྱལ་ཡོངས་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ **(NSDC)**།
 རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱ་སྤྲོད་ལྷན་ **(NCFE)** བཅས་ལ་བལྟ་འགྲེམས་བྱས་ཡོད།

༢. མདོར་བསྟུན་ན། **NSFI: ༡༠༢༥-༢༠** ཡིས་སྤོངས་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཐོབ་པའི་གྲུབ་འབྲས་དང་གོང་འཕེལ་ལག་བཅོལ་སློབ་གཏོང་བའི་སློབ་གཏོང་གི་
 མེ་མང་གི་བདེ་ཐབས་ཚུལ་དང་ལུང་ལུང་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་སྐྱོད་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྤྲོད་པའི་གནད་དོན་ལྷོད་ལྷོད་ཀྱི་སྤྲོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་གྱི་སྤྲོད་པའི་གནད་དོན་ལྷོད་ལྷོད་
 བཅོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་འབྲུག་གློ་
དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་གཞི་རིམ་གྱི་སྐྱོ་ལ་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ་
འཚོ་བརྟེན་དང་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་གྱི་འབྲུག་གློ་
དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་སློབ་གསོ་
ཟད་སྐྱོད་པ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས།
ལན་རྟལ་ལྡན་པའི་མཉམ་འབྲེལ།

རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་འབྲོར་གུན་ཚུད་གྱི་འབྲུག་འབྲས་ལེགས་སྐྱེས་གྱི་རྣམ་པ་

༤. ༢༠༢༠ ལོའི་ལྷན་དང་པོའི་ནང་འགྲུལ་སྐྱོད་ལེགས་པའི་ཐབས་ལུས་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་ནི། དངུལ་འབྲོར་གུན་ཚུད་ཀྱི་ཚེ་རྩ་དང་གཏོང་ཟབ་ཏུ་གཏོང་བ་དང་། དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ཟད་སྐྱོད་པ་སྲུང་སྐྱོབ་ལ་སྐྱེས་འདེད་གཏོང་བའི་ཐོག་ རིན་གོང་འཚམས་པའི་སློ་ནས་གཞུང་འབྲེལ་དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་གྱི་ཡིན། ཐབས་ལུས་འདི་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་རིང་ **NSFI** ཡིས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་དངུལ་འབྲོར་མཉམ་ཞུགས་གཏོང་ཟབ་ཏུ་གཏོང་བར་སྐྱེས་མ་ཚེན་པོ་ཐེབས་ཡོད། གཞུང་འབྲེལ་དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་གྱི་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱུར་ནན་བཤད་བྱས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་ཁྲིམ་ཚང་ ༥༠༠ ཡོད་པའི་གྲོང་གསེབ་དང་གོང་ཚོ་ལག་གི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༩.༩ ལ་སྤྱི་ལེ་ ༥ ཡི་ཁོར་ཡུག་ནང་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་གང་ཡང་ཅུང་བ་ཞིག་ཐོབ་པ་བཅོས་ཡོད། དེ་བཞིན་མཐའ་མའི་ས་ཚོགས་བར་ཞབས་ཞུ་མཁོ་འདོན་བྱེད་པའི་ "ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པའི" (Business Correspondent - BC) ལམ་ཁ་རྟལ་པ་སྐྱེས་པར་བྱ་ཐབས་མང་པོ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད།

༥. དངུལ་སྐྱོད་གཞི་རིམ་སྐྱོག་བཀོད་གོང་འཕེལ་མ་དངུལ་ (PIDF) དང་། ལྷན་རྒྱུ་ལས་གཞི། དངུལ་རྩིས་ཐེ་ཚན་གྱི་སྤངས་འཛིན་པ་ཡོངས་གྱི་ཁྲུ་ཁོངས་སུ་སྐྱོག་རྒྱུ་ཐབས་ལམ་བརྒྱུད་ནས་དོ་རྟགས་གསལ་འབྱེད་ (e-KYC) མཁོ་འདོན་བྱས་པ། དེ་བཞིན་གངས་འཛིན་དངུལ་སྐྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཁམས་མ་ལག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་གཏོང་ཟབ་ཏུ་གཏོང་བའི་ (EDDPE) ལས་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད་བཏང་བ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་ ལེན་མཁན་གྱི་གཞི་རིམ་སྐྱོག་བཀོད་མཁོ་འདོན་ཐད་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་གངས་འཛིན་དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་གྱི་ཚོང་སྐྱོད་གཏོང་རྒྱུར་ཚད་སྐྱོད་ཡོད། ལོ་ལྔའི་དུས་ཡུན་འདིའི་རིང་སྤངས་འཛིན་ཚོང་སྐྱོད་སྐྱོན་གཞི་ (Regulatory Sandbox) འོག་རིམ་པ་མང་པོ་ཞིག་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། མཐའ་མའི་ས་ཚོགས་བར་འབྲུག་ཐབས་ལུས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གསར་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་པར་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགན་འཁུར་ཞུན་པའི་དངུལ་རྩིས་གསར་གཏོང་ལ་ཤུགས་སྐྱོན་བརྒྱབ་པའི་འབད་བཙོན་ཡང་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དངུལ་འབྲོར་གུན་ཚུད་གྱི་དཀོས་མཁོ་འདོན་སྐྱོགས་ལའང་གྲུབ་འབྲས་གསལ་ཆེན་མང་པོ་ཐོབ་ཡོད་དེ། དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་ (CFL) བརྒྱུད་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོང་ལག་ (Blocks) ཡོངས་ལ་ཁྲུབ་པ་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་ལྷན་ཁྲིམས་ (NCFE) གིས་སྐྱེ་ཚན་གཙོ་བོ་ལག་ལ་དམིགས་ཏེ་ཆེད་དུ་བཅོས་པའི་དངུལ་རྩིས་ཞུས་ཤིང་སྐྱོབ་ཚན་ལག་གཏན་འབེབས་བྱས་པ། དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་ཀྱི་དུ་ཚོགས་ལག་གསར་འཛུགས་དང་རྟལ་པ་སྐྱེས་པ། དེ་བཞིན་དངུལ་རྩིས་ཐེ་ཚན་གྱི་སྤངས་འཛིན་པ་ཡོངས་གྱིས་རིན་མེད་རོགས་རམ་ཁ་བར་མང་གངས་ལམ་ལུགས་ཅན་དུ་བཅོས་པ་བཅས་སོ།

༦. ཐབས་ལུས་ཀྱི་ལོ་ལྔའི་དུས་ཡུན་རིང་དངུལ་འབྲོར་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ཁྲུ་ཁོངས་ལ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། གོང་གསེབ་ལག་ཏུ་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་སྐྱོད་སའི་ས་ཚོགས་ཀྱི་གངས་ཀ་དེ་ ༢༠༡༩ ལོའི་ལྷན་ ༡ པའི་ནང་འབྲུམ་ ༥.༩༢ ཡོད་པ་ནས་ ༢༠༢༤ ལོའི་ལྷན་ ༡ པའི་ནང་འབྲུམ་ ༡༥.༩༤ པར་འཕར་ཡོད།¹ དེ་བཞིན་གཞི་རིམ་གསོ་བའི་དངུལ་ཁང་གི་རྩིས་ཐོབ་གངས་ཀ་སྤྱི་ཡོངས་དེ་ ༢༠༡༩ ལོའི་ལྷན་ ༡ པའི་ནང་ཐེར་འབྲུམ་ ༥༢.༤༢ ཡོད་པ་ནས་ ༢༠༢༤ ལོའི་ལྷན་ ༡ པའི་ནང་ཐེར་འབྲུམ་ ༡༠.༥༩ པར་འཕར་ཡོད།² ཐབས་ལུས་ཀྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཉེན་སྲུང་དང་ཀས་ཐོགས་ལས་གཞི་ལག་གི་མིང་ཐོ་འགོད་མཁན་གྱི་གངས་ཀ་འང་ཡར་རྒྱས་བྱེད་ཡོད་དེ། "སྤྱོད་སྐྱོན་ཚོ་སྐྱོག་འོད་སྐར་ཉེན་སྲུང་ལས་གཞི" (PMJJBY) རང་མིང་ཐོ་འགོད་མཁན་དེ་ ༢༠༡༩ ལོའི་ལྷན་ ༡ པའི་ནང་ཐེར་འབྲུམ་ ༥.༩༤ ཡོད་པ་ནས་ ༢༠༢༤ ལོའི་ལྷན་

¹ དངུལ་འབྲོར་གུན་ཚུད་འཆར་འགོད་(FIP)ལྷན་པའི་ཡོང་ལོག
² ibid

3. བའི་ནང་ཐེང་འབྲུག་ 76 བར་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་³ འདི་ནི་ལོ་རེའི་ཆ་སྟོན་འཕེལ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ 24 ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་
 "མིང་སྟོན་ཉེན་འགོག་ཉེན་སྲུང་ལས་གཞི" (PMSBY) རང་མིང་ཐོ་འགོད་མཁུན་དེ་དུས་ཡུན་དེའི་རིང་ཐེང་འབྲུག་ 73.42 ནས་ 33.21
 བར་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་⁴ འདི་ནི་ལོ་རེའི་ཆ་སྟོན་འཕེལ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ 20 ཆགས་ཀྱི་ཡོད། "ཨ་ཏལ་རྒྱལ་ཕྱོགས་ལས་གཞི" (APY)
 རང་ཞུགས་མཁུན་གྱི་གངས་ཀ་དེ་ཐབས་ཚུལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་འབྲུག་ 17 ནས་ 44 བར་འཕར་ཡོད་པ་དང་། ལོ་རེའི་ཆ་སྟོན་འཕེལ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ 22 ཆགས་ཀྱི་ཡོད།
 4. དེ་མ་ཟད་ཐབས་ཚུལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་རྒྱ་ལྡན་དབྱེས་དུལ་ཁང་གིས་ 2021 ལོར་གངས་འཛིན་དུལ་སྐྱོད་སྟོན་གངས་ (DPI) དང་དཔལ་འབྱོར་མཉམ་ཞུགས་སྟོན་གངས་
 (FI-Index) ཞེས་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་སྟོན་གངས་གཞིས་འགོ་བརྩམས་ཡོད།
 འདི་གཉིས་ནི་སོ་སོར་གངས་འཛིན་དུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ལྷན་ཚད་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་གནས་བབས་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཚེད་དུ་ཡིན། 2017 ལོའི་ཟླ་
 3 པའི་ནང་ DPI དེ་ 743.27 ཡིན་པ་ནས་ 2021 ལོའི་ཟླ་ 3 པའི་ནང་ 224.40 བར་འཕར་ཡོད། དེ་བཞིན་དཔལ་འབྱོར་མཉམ་ཞུགས་སྟོན་གངས་ (FI-Index)
 དེ་ 2017 ལོར་ 21.7 ཡིན་པ་ནས་ 2021 ལོར་ 12.2 བར་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད། དེའི་ནང་གསལ་གྱི་འཇུག་སྒྲིབ་སྟོན་གངས་དེ་ 2017 ལོར་ 12.4 ནས་ 2021 ལོར་ 21.3
 བར་དང་། བེད་སྟོད་ཀྱི་སྟོན་གངས་དེ་ 2017 ལོར་ 31.2 ནས་ 2021 ལོར་ 44.4 བར་དང་། ལྷན་ཚད་ཀྱི་སྟོན་གངས་དེ་ 2017 ལོར་ 42.8 ནས་ 2021 ལོར་ 54.1
 བར་སོ་སོར་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད།
 5. NSFI ལྷི་ཐབས་ཚུལ་གྱི་དམིགས་ཚད་དང་ལག་རྟེན་རེ་རེའི་ཐད་ཐོབ་པའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནད་བསྟུན་ཤིག་ཟུར་བཞོད་དང་པོའི་ (Annex-I) རང་བཞོད་ཡོད།

³ <https://dfs.dashboard.nic.in/>
⁴ ibid

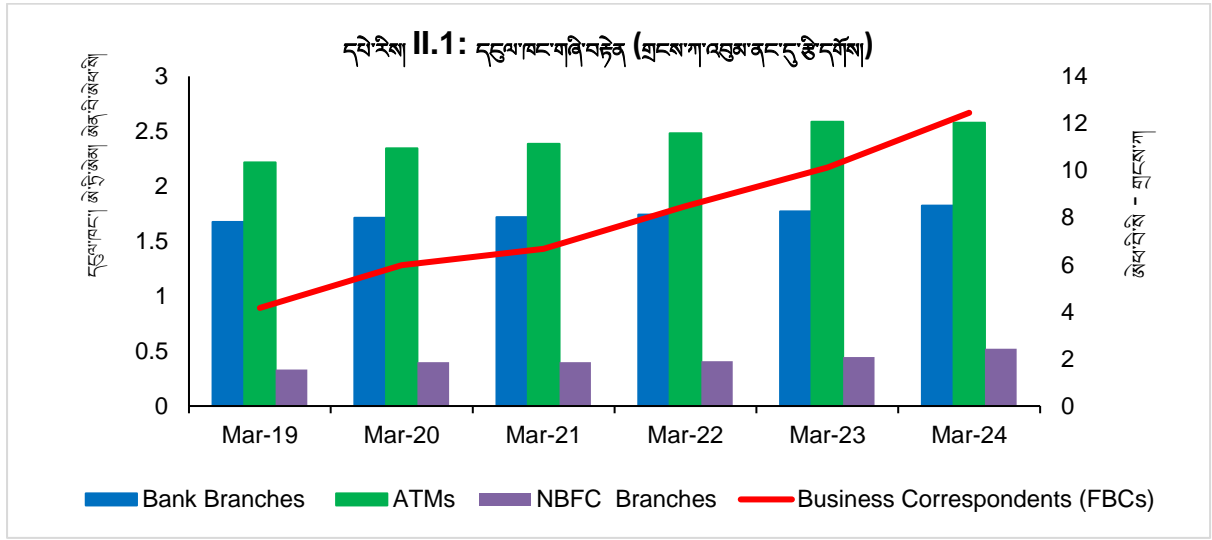
ལེའུ་གཉིས་པ།
རྒྱ་གར་ནང་གི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱ་ལྡན་གྱི་གནས་པ་བསམ།

དབལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱ་ཚུན་དང་ ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ཁ་ལྷོག་གསལ། — 2017-2018

རྒྱལ་ཡོངས་དབལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱ་ཚུན་གྱི་འཆར་གཞི (NSFI) 2017-2018 ཡི་ལོ་ལྔ་ལོ་ནང་། དངུལ་གྱི་ལག་ལེན་འཐབ་རྒྱ་དང་། བཞོལ་སྤོང་གཏོང་སྤངས། དེ་བཞིན་སྤྱི་ཚོམ་ཚད་ལྡན་གྱི་ཐང་ལ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྷོད་དང་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱོད་སྤྲོད་ལ་དབལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱ་ཚུན་གྱི་འཆར་གཞི (NSFI) 2017-2018 ལ་མདུན་བསྐྱོད་བྱེད་པའི་སྐབས་འདྲིར། 2017-2018 བར་བྱུང་བའི་ཡར་རྒྱས་རྒྱུ་ལྡན་གྱི་ཕྱི་ལོ་དང་བརྟེན་ཞིབ་བྱས་ཏེ། མ་འོངས་པའི་ལམ་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ལོ་ཚང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན།

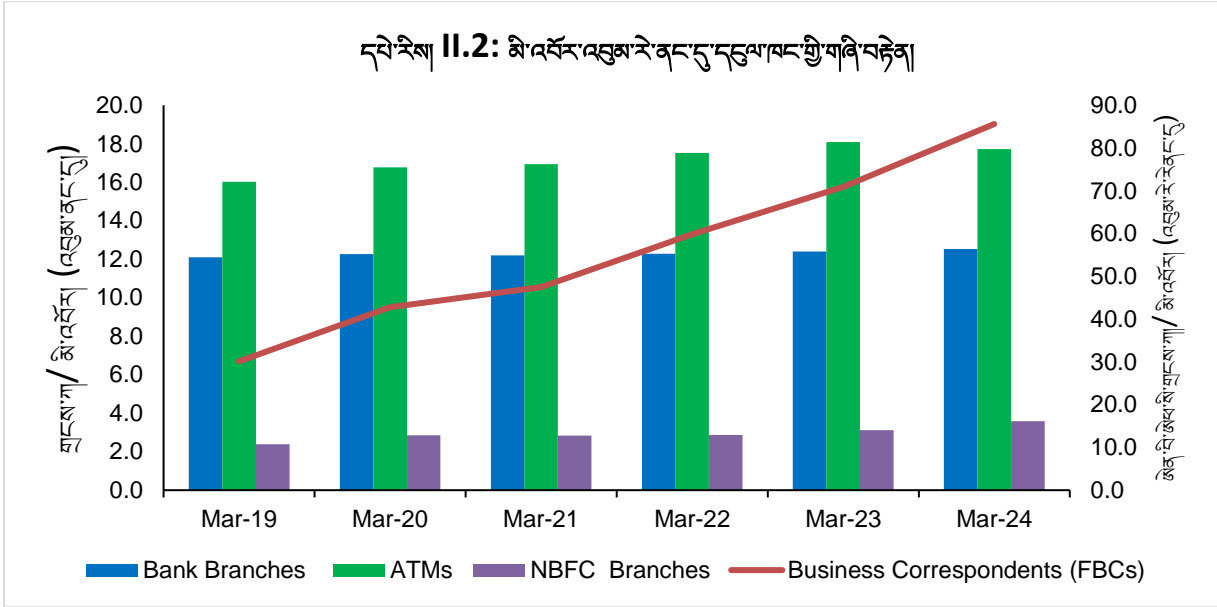
2. གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་རྒྱུ་ལྡན་གྱིས་ 2017-2018 བར་གྱི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་རྒྱ་ཚུན་གྱི་གནས་པ་བསམ་དང་གཙོ་བོའི་ཁ་ལྷོག་སྤྱོད་སྤྲོད་གྱི་ཡོད། དེ་ཡང་ལྷན་དུ་དངུལ་ཁང་གི་གཞི་རྩིས་(infrastructure)་བཞོད་པ་དང་། མི་རེའི་ཐོབ་ཐང་གི་དངུལ་ཁང་ཁ་བྱང་དང་བྱང་བྱ (Cards) གངས་ཚད། དངུལ་ཁང་ནང་བཅོལ་དངུལ། བྱ་གཏོང་(credit)། མཉམ་ལས་མ་རྩ་ (Mutual Fund) ལྷུ་འཛིན་སྤྱོད་། འགན་བཅོལ་མ་དངུལ་ (Insurance) དང་རྒྱུ་ལོགས་ (Pension) གྱི་འཆར་གཞིར་ཞུགས་མཁན། རྒྱུ་ལྡན་(digital)་ཐོག་ནས་དངུལ་འགྲུལ་བྱེད་སྟེན་གྱི་གངས་ཚད་དང་རིན་ཐང་། དབལ་འབྱོར་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལས་རིམ་དང་དེ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན། དེ་བཞིན་དབལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱ་ཚུན་གྱི་མཚོན་ཉེན་ (FI-Index) བཅས་ཀྱི་སྐོར་ཡིན། དངུལ་ཁང་གི་གཞི་རྩིས་བཞོད་པ།

3. དངུལ་ཁང་གི་ཡན་ལག་དང་། དངུལ་འདོན་འཇུག་འཁོར་ (ATMs)། དངུལ་ཁང་མ་ཡིན་པའི་དངུལ་རྩིས་ལས་ཁུངས་ (NBFC) གྱི་ཡན་ལག དེ་བཞིན་གཏན་འཇགས་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པ་ (FBCs) བཅས་ཀྱི་གཞི་རྩིས་བཞོད་པའི་གནས་སྤངས་ནི་ དཔེ་རིས་ 2.7 རང་བསྟན་ཡོད། དཔེ་རིས་འདྲིའི་ནང་དུ་དངུལ་ཁང་གི་ཡན་ལག་དང་ ATM གཉིས་རིམ་བཞིན་ཡར་རྒྱས་འགོ་བཙུག་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་གཏན་འཇགས་ཚོང་ལས་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ (FBCs) གངས་ཚད་ནི་ཏ་ཅང་ལྷུ་པོར་འཕེལ་རྒྱས་ལྡན་པ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ། འབྲེལ་མཐུན་པ་ (FBCs) འདི་དག་གིས་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་རྒྱ་ལྡན་གྱི་མཐའ་མཚམས་དང་ས་ཐག་རིང་སར་སྐྱེལ་རྒྱས་པའི་འདེགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད།

༤) མི་འབོར་འབྲུམ་རེ་ (Lakh) རང་ལ་དངུལ་ཁང་གི་མཐུན་ཉེན་གཙོ་གཞིའི་འཕེལ་རྒྱས་ལྡན་པ། (FBCs) མི་འབོར་འབྲུམ་རེ་ལ་ 2017 ལོར་ 30.1ཞིབ་བྱས་ཞི() ལས་མེད་པ་དེ་ད་ལྟ་ 85.6 བར་དུ་ཡར་རྒྱས་སོང་འདུག དེ་ནས་དངུལ་ཁང་གི་ཡན་ལག་ (Bank Branches) དང་ ཞི་ཉི་ཞེས་བྱང་བྱ(ATM) ཡི་གནས་སྤངས་ནི་ཐུག་བཞིན་འགྲུར་བ་མེད་པར་གནས་འདུག ཆ་སྐོར་བྱས་པ། མི་འབོར་འབྲུམ་རེ་ལ་དངུལ་ཁང་གི་ཡན་ལག་ 12.5 ཙམ་དང་། ATM གངས་ཀྱི་ 17 ཙམ་ 18 བར་ལ་བསྐྱེད་འདུག་ཟེར་ནས་ (Chart II.2) རང་ལ་གསལ་པོ་བྲིས་ཡོད།

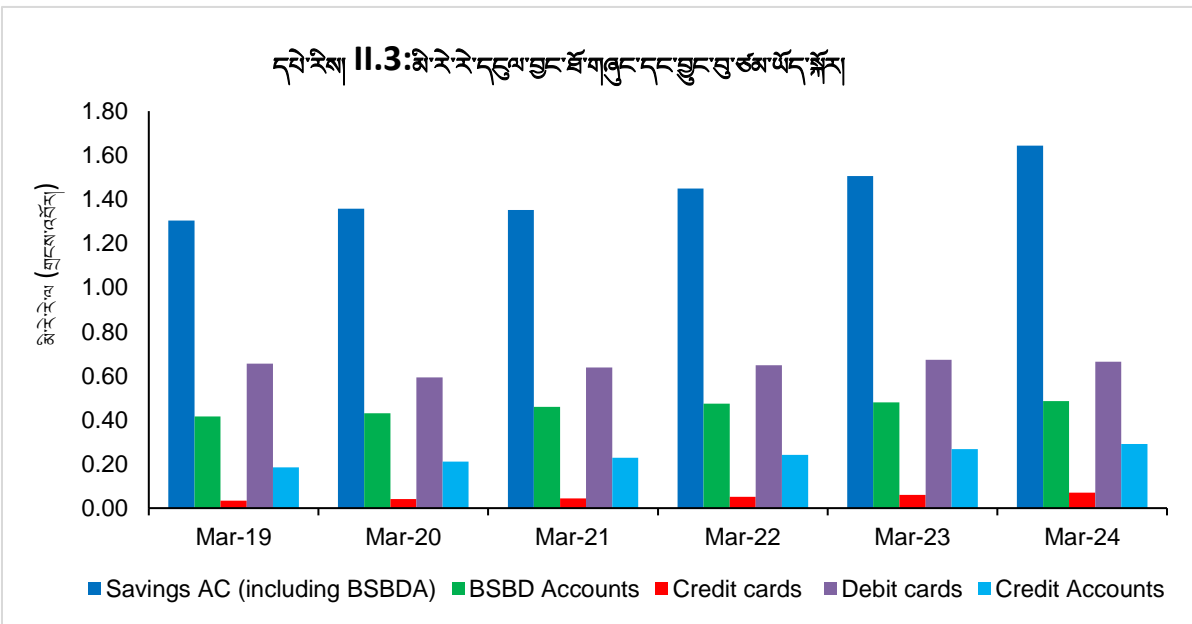
དཔེ་རིས། II.2: མི་འབོད་འབྲུག་རེ་ནང་དུ་དུལ་ཁང་གི་གཞི་བརྟེན།

དུལ་ཁང་གཞི་བརྟེན་གྱི་བཞོན་སྡེ།

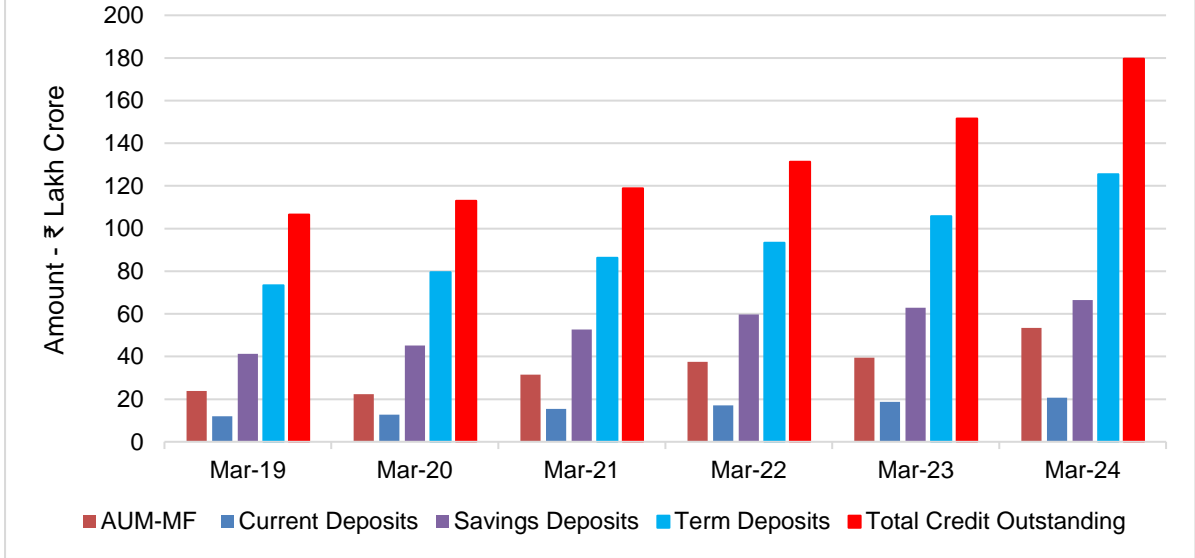
- ལ) དཔེ་རིས། II.3 ནང་ལ་བརྒྱུ་ན། མི་རེ་ངོ་རེ་ལ་དུལ་ཁང་གི་རྩིས་ཚོ་ (Bank Accounts) དང་། དུལ་འཐེན་བྱེད་སའི་བྱང་བྱ (Cards) ཚམ་ཡོད་མེད་དང་། དེ་ཀླན་བཞོན་སྡེ་ག་བརྩིས་བྱེད་གྱི་ཡོད་མེད་གསལ་པོ་ཤེས་ལུག། དེ་ནས་དཔེ་རིས། II.4 ནང་ལ་འདས་པའི་ལོ་ལྷའི་ནང་གི་གནས་སྐབས་བཞོན་འདུག། དེའི་ནང་ལ་ Mutual Fund (MF-AUM) ནང་ལ་མ་དུལ་བཞག་པ་དང་།

དཔེ་རིས། II.3: མི་རེ་རེ་དུལ་བྱང་ཚོ་གཞུང་དང་བྱང་བྱ་ཚམ་ཡོད་སྐོར།

དུལ་ཁང་ནང་ལ་དུལ་བཞོན་བཞག་པ། (Bank Deposits) དེ་བཞིན་དུལ་ཁང་ནས་བྱ་ལོན་མང་ཁུང་ཅི་བྱང་སྐོར་གསལ་པོར་བཞོན་ཡོད།

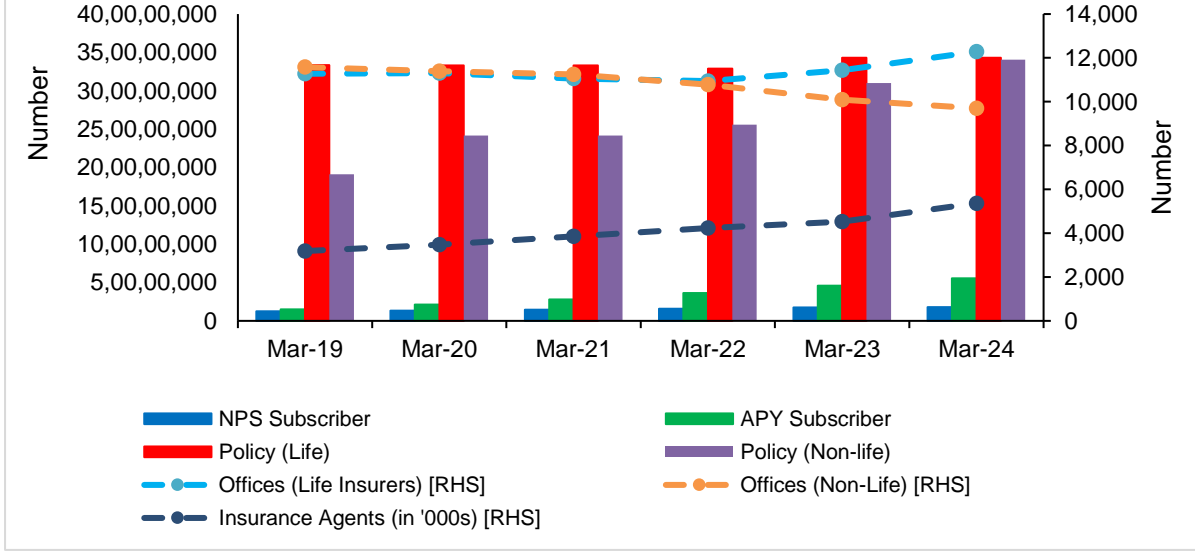
Chart II.4: མ་དངུལ་མཉམ་འབྲེན་གྱི་རྒྱུན་འབྲེན་དང་། དངུལ་ཁང་གི་བཅོམ་དངུལ། ལྷན་གཏོང་བཅས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱུགས།

ལ) དངུལ་རིམ་ (II.3, II.4) གཞིམ་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་པ་ལྟར་ན། དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་རིམ་བཞིན་རྒྱ་སྐྱོད་དུ་འགོ་བཙུག་པའི་གནས་བབ་དེ་གཞི་གངས་ལག་གི་འཕེལ་རྒྱས་ལས་མངོན་ཡོད། དེའི་ནང་གི་གཞི་གངས་གང་ལའང་ཉམས་ཆགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐོན་མེད། དེ་དང་མཉམ་པོ་དངུལ་ཁང་གི་སྐབས་ཐོག་བཅོམ་དངུལ་འཕར་བ་དང་འབྲེལ་ཏེ། མ་དངུལ་མཉམ་འབྲེན་དོ་དམ་འོག་གི་རྒྱ་ཚོར་ (MF-AUM) ལའང་རྒྱ་རྒྱས་ཀྱིས་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཡོད།

མ) བཀོལ་སྤྱོད་གཏོང་སྤངས་ཀྱི་གལ་ཆེ་བའི་ཕྱོགས་ཤིག་ནི་དཔེ་རིམ་ II.5 རང་གསལ་ཡོད་པ་དེས་ཉེན་བཅོམ་དང་ལས་འབྲེལ་ཀླས་ཕོགས་ལས་གཞི (NPS) ཉོ་མཁན་གྱི་འཕེལ་རིམ་དང་། དེ་དང་མཉམ་པོ་གཞི་རིམ་སྤྱོད་བཀོད་ (ཉེན་བཅོམ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་དང་ལས་ཚབ་པ) བཅས་མཚོན་ཡོད། ཚོང་ཕོག་མ་ཡིན་པའི་ (non-life) ཉེན་བཅོམ་ཡིག་ཚང་མ་གཏོགས་པའི་གནད་དོན་གཞན་ཚང་མར་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཨ་ཏལ་ཀླས་ཕོགས་ལས་གཞིའི་(Atal Pension Yojana) ཉོ་མཁན་གྱི་གངས་འབྲེལ་ལའང་མངོན་གསལ་དུ་ཡར་རྒྱས་བྱུང་ཡོད།

དཔེ་རིམ་ II.4: འགན་བཅོམ་ལམ་ཀླན་ཕོགས་ཚོལ་མཁན་དག་དང་དེའི་གཞི་ཉེན་ཡར་རྒྱས།

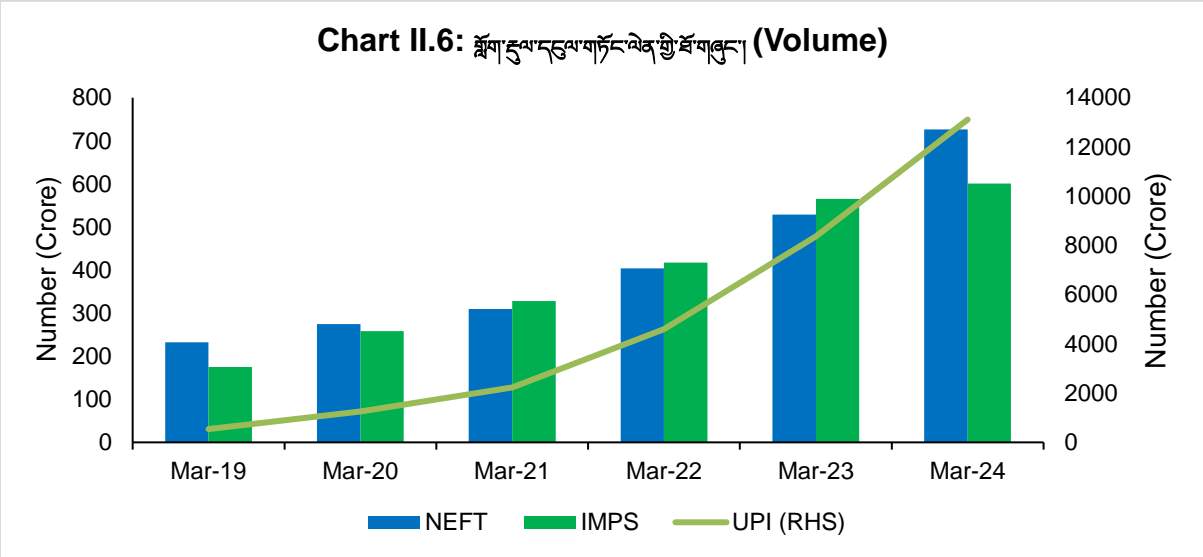
སྐྱོག་རྒྱལ(Digital)དངུལ་གཏོང་ལེན་དང་དེའི་བཀོལ་སྤྱོད།

ཁ) སྐྱོག་རྒྱལ་མེ་མང་གཞི་ཉེན་ (Digital Public Infrastructure) ཀྱི་རྒྱལ་ཉེན་ལ་བཞེན་ནས། སྐྱོག་རྒྱལ་དངུལ་གཏོང་ལེན་གངས་འབྲེལ་ (Volume) དང་རིན་ཐང་ (Value) གཞིམ་ཀའི་ཆ་ནས་དཔལ་འབྱོར་ཁྱབ་ཚད་ཇེ་ཟབ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཀྱན་རྒྱུད་(Financial Inclusion) ཀྱི་ལས་གཞི་རྒྱ་སྐྱོད་གཏོང་བར་རྒྱས་པ་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད། (དཔེ་རིམ་ II.6 དང་ II.7 ལ་གཞིགས།) ཡུ་པི་ཨལེ(UPI)

ཀྲིས་ལྷོ་ཁྲི་དེ་རྒྱུ་རྩུལ་དངུལ་གཏོང་གི་གྲངས་འབོར་ལ་དབྱིངས་འཕུར་ལྷ་བུའི་འཕར་ཆ་བྱུང་ཡོད། ཅ་ཀྱི་རྒྱུ་གསུམ་ཀྲི་རྒྱུ་རྩུལ་དངུལ་གཏོང་ལེན་གྱི་ཚོད་དུ་འདྲེན་གྱི་རྒྱུ་རྩུལ་དངུལ་འགྲུལ་ (NEFT) རོགས་དངུལ་གཏང་ལམ་ལུགས་ལག་ལ་ཚོན་ཡོངས་ནས་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། མཚུགས་པ་དངུལ་གཏང་འབབ་ལྷ་ (IMPS) དང་ UPI བཅས་ལ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ ༢༠༢༢-༢༣ ལོར་ UPI བཅུད་དེ་རྒྱུ་རྩུལ་དངུལ་གཏང་གི་གྲངས་ཐེར་འབུམ་ ༡༣༠ (13,000 crore) ལས་བརྒལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དཔེ་རིས་ 11.7 རན་གསལ་བ་ལྷ་དུ། NEFT བཅུད་དེ་བཏང་བའི་དངུལ་གྱི་འོན་ཐང་ (Value) བྱི་དེ་ལས་མཐོ་བ་བྱུང་ཡོད།

སྤྱི་ཚབ་ཚན་པའི་དབུལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་དགོས་ན་ནི་དབུལ་འབྱོར་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཡིན།

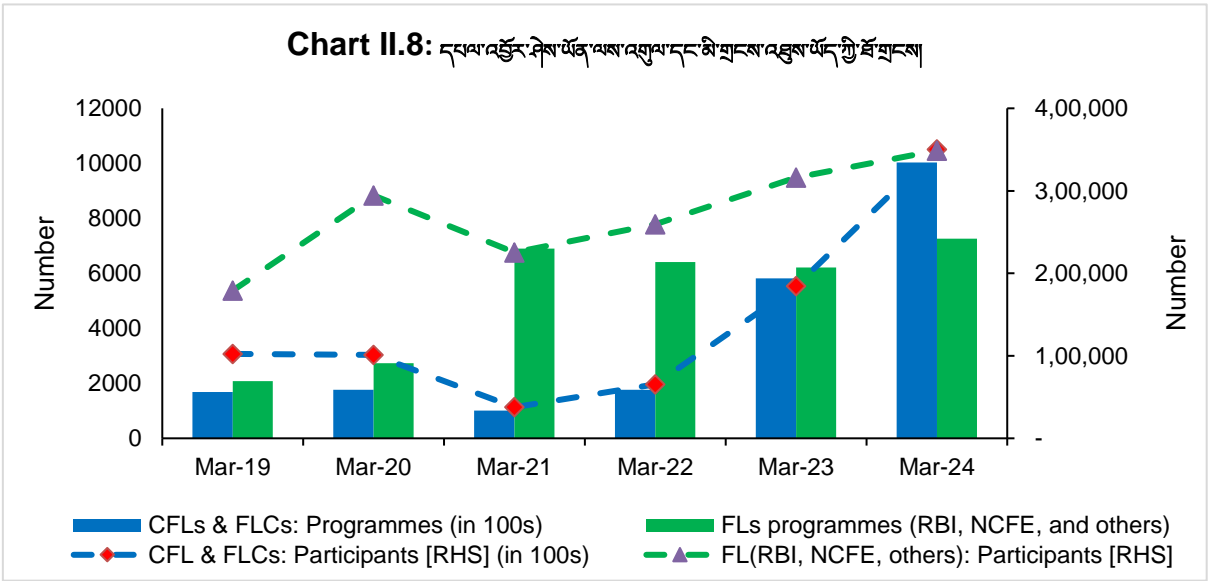
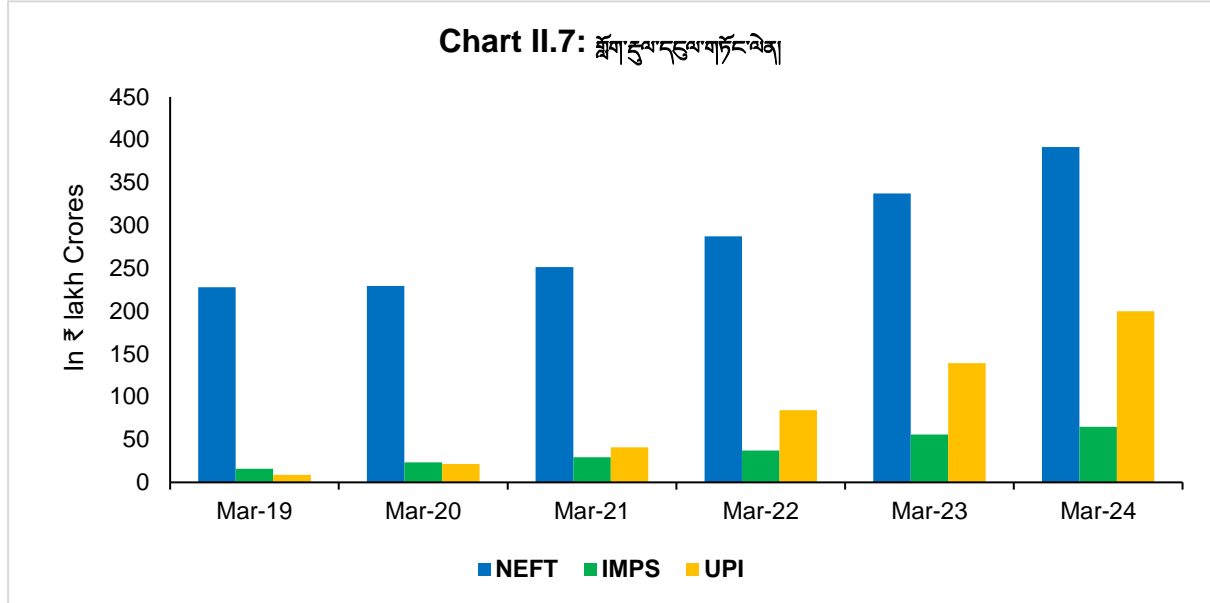
༩) དབུལ་འབྱོར་གྱི་ཤེས་ཡོན་ (Financial literacy) བྱི་དབུལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་སྤྱི་ཚབ་ཚན་པའི་འབྱོར་བྱེད་གྱི་ལྷ་ལྷ་རྒྱ་བུའི་རྣམས་པ་འདོན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ལ། ༢༠༡༩ རན་ ༢༠༢༣ ལོའི་བར་དེར་ཡར་རྒྱས་ཅེ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། དཔེ་རིས་ 11.8 རན་གསལ་བ་ལྷ་དུ། (རྟོག་དབྱིབས་ནད་ཡམས་(covid) ཀྱི་དུས་སྐབས་མ་གཏོགས།) དབུལ་འབྱོར་ཤེས་ཡོན་སློབ་གནས་ཁང་ (CFLs) དང་ རྒྱུ་ཡོངས་དབུལ་འབྱོར་ཤེས་བྱའི་སློབ་གནས་ (FLCs) ལག་གིས་གཞེར་བའི་དངུལ་རྒྱུ་ལས་གཞིའི་གྲངས་འབོར་འཕེལ་རིམ་བརྟན་པོ་བྱུང་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་འདས་པའི་ལོ་གཞིས་ཀྱི་ནང་ CFLs

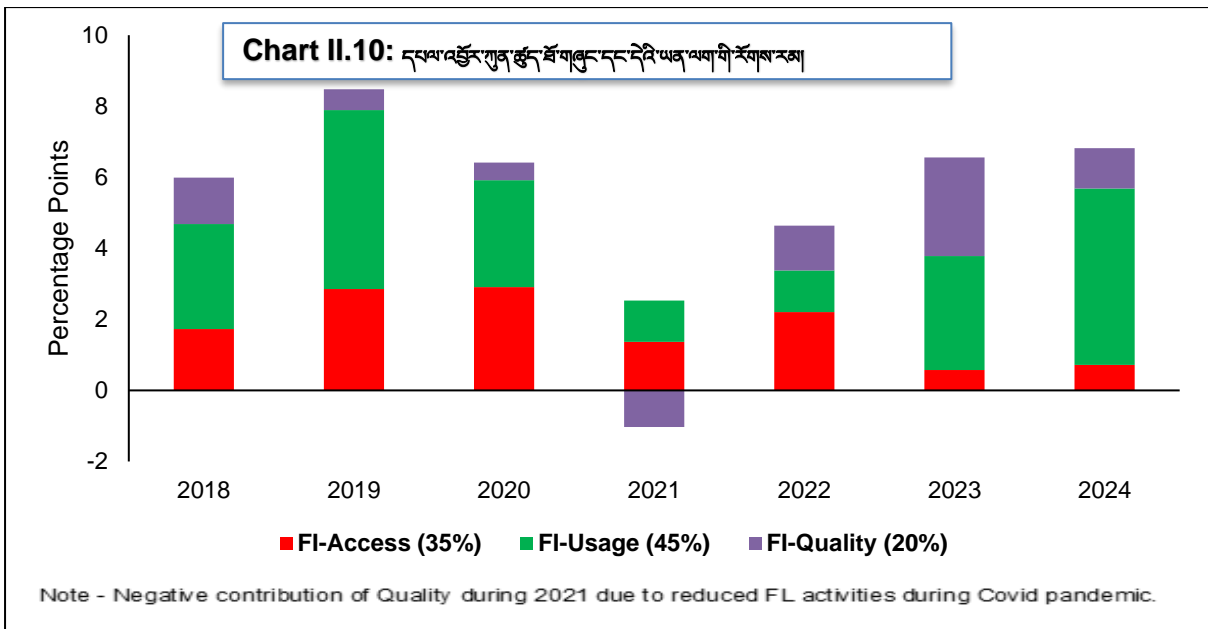
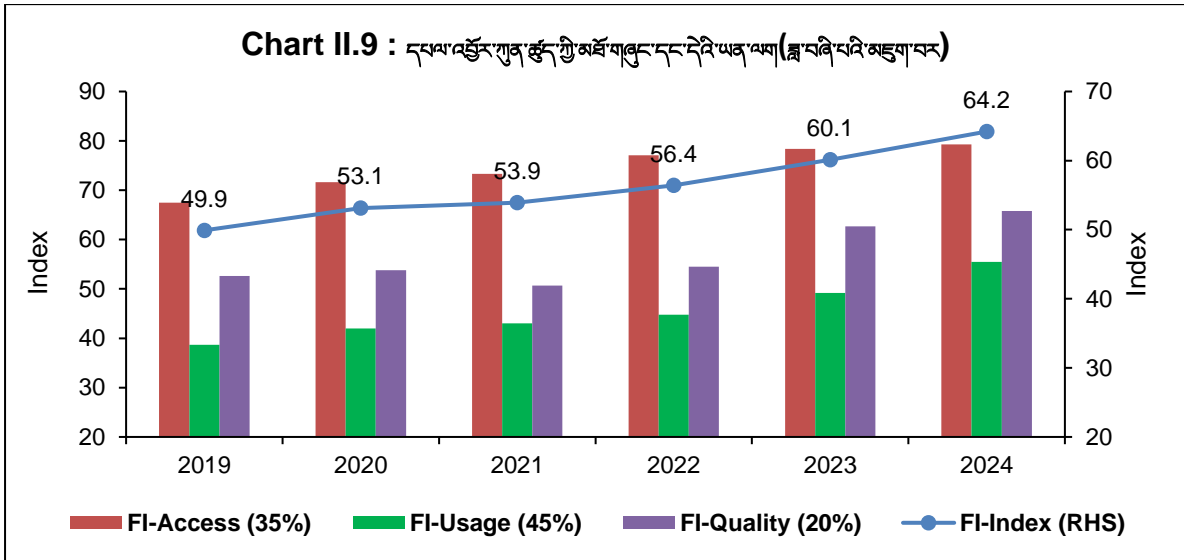
མང་དུ་བཏང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ལག་འཕུས་མཁན་གྲངས་ཐེར་འབུམ་ 3.4 (3.5 Crore) ལས་བརྒལ་ཡོད། རྒྱ་གར་དངུལ་དངུལ་ཁང་ (RBI)

ལྷན་ཡོངས་ཡར་རྒྱས་ - དཔལ་འབྱོར་ཀུན་རྒྱུད། (FI-Index)

༡༠) དཔལ་འབྱོར་ II.9 ཡིས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་རྒྱུད་ (FI-Index)[5] དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་ (འབྲུག་གི་བཀོལ་སྤྱོད་སྤྲུལ་ཚད་བཅས) གྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་རྒྱུན་གྱི་ཡོད།

དེལུན་གྱི་ **FI-Index** ལ་སྤུལ་བའི་བྱས་ཐེས་ནི་དཔལ་འབྱོར་ II.10 ནང་གསལ་ཡོད། རྒྱུར་གྲངས་འདིས་ལོ་རེ་ ༥ ཡི་རིང་ལ་བརྒྱུན་མི་ཚད་པར་འཕེལ་རྒྱས་སོང་ཡོད་པ་དང་།
 ཡན་ལག་སྐྱོར་གྲངས་ཡོངས་གྱི་ཐོག་ནས་ཡར་རྒྱས་བྱུང་ཡོད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད། ༢༠༢༥ ལོ།
 རྒྱུར་གྲངས་འདྲིའི་འཕེལ་རྒྱས་གཙོ་བོ་ནི་བཀོལ་སྤྱོད་ཡན་ལག་སྐྱོར་གྲངས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ལེན་པ་དང་།
 དེས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་རྒྱུད་ཀྱི་ལས་གཞི་གཏང་ཚད་ཅེ་ཟབ་ཏུ་བྱེད་པ་བརྟེན་གྱི་ཡོད། ༢༠༢༡ ལོར་སྤྲུལ་ཚད་ཡན་ལག་སྐྱོར་གྲངས་ཚུང་ཟད་ཚུགས་པ་དེ་ནི། རྟོག་དབྱིབས་ནད་ཡམས་
(COVID-19) གྱི་སློ་བུ་བཟོས་པའི་བཀག་སྡོམ་ལ་བརྟེན་ནས་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་ཡོན་ལས་འགྲུལ་སྤེལ་བྱེད་ཚུང་ལྷོད་སོང་པས་རེད།

༡༡) *གོང་གསལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་འདིས་གོང་དུ་བགོ་སྐྱོད་བྱས་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུན་ (Financial Inclusion)*
གྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཁག་གི་ནང་དུ་མངོན་གསལ་དུ་འབྲེལ་བྱས་པའི་རྒྱ་ལྷན་པུང་གི་ལྗང་ལོག་པའི་བསྟན་སྲོལ་ (Covid-19)
གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ལ་རྒྱ་ལྷན་པུང་གི་དམིགས་འདུན་ཆེན་པོ་ལྟན་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས། (NSFI) གྲིས་ཀྱང་ལུས་པ་ཆེན་པོ་བཏོན་ཡོད། (སྒྲིམ་མིག་ II.1)། ཡིན་ཀྱང།
དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུན་གྱི་ལས་འགུལ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་འདུན་ཆེན་པོ་ལྟན་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས། ཆ་མ་ཚང་བའི་གཞན་དོན་རྣམས་སེལ་བ་དང།
ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཁ་གཏད་གཞོན་པའི་ཐབས་ལམ་དང་གྲུབ་འབྲས་ལ་དམིགས་ཏེ་གཞི་རིམ་གྱི་ལག་ལེན་བསྟར་བྱས་པར་རྒྱ་ལྷན་པུང་གིས། ལན་འདེབས་བསམ་འཆར་བསྐྱེད་བྱེད་པ་དང།
རྟོག་ཏུ་སྒྲིམ་ཚད་དང་ལུས་པ་ཆེན་པོ་ལྟན་པའི་རང་བཞིན་བརྟན་པར་བསྟན་བྱེད་དགོས། དེར་བརྟེན། ལན་འདེབས་བསམ་འཆར་བསྐྱེད་བྱེད་པ་དང།
དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུན་གྱི་ལས་འགུལ་གཞི་དང་འབྲེལ་བར་ཆད་དང། ཚོང་མཁོ་སྤྱོད་དང་ཚོང་རྒྱུ་ཕྱོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ།
དེ་བཞིན་འོས་འཚམ་གྱི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་ནི་གསལ་འགའ་ཆེ་བ་ཡིན། རྒྱ་ལྷན་པུང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུན་ཐབས་ལམ་ ༢༠༢༥-༢༠ (NSFI: 2025-30)
ཡི་གོ་ས་འཆར་དང་ཐབས་ལམ་རྣམས་ཀྱང་གཞི་རྩ་དང་ཕྱོགས་སྟོན་འདོད་དག་དང་མཐུན་པར་བཅོས་ཡོད།

14) དགོས་པ་ལྟོང་གི་ཚུགས་ནས་འཕམ་པའི་དཀའ་ངལ་གཙོ་བོ་ནི།

དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་ཀུན་མཐའ་མའི་བཞོལ་མཐུན་(last

mile) ལག་ཏུ་ཐོབ་པ་དག་གི་སྤུས་ཚད་དང་རྒྱལ་བ་བཞོལ་ཉན་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ཆ་རྒྱུན་གཤམ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད། ཚུགས་པ་ཞུན་ནས་བཤད་ན། ཚོང་རྒྱུ་ཚུགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་རྣམས་ནི། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཀྱི་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་སྤངས་དང་སྤུས་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞི་སྤོང་ཚུགས་ལ་རག་ལས་པ་ཞིག་ཡིན།

15)

དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་དགོས་འདོམ་ཚུགས་ལ་ཡོང་བཞིན་པའི་དཀའ་ངལ་དང་པོ་ནི།

གནས་ཚུལ་ཆ་མ་ཚད།

ཞབས་ཏུ་གང་ཀུན་ཡོད་མེད་དང་དེ་དག་གི་རིན་གོང་དང་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་སྤངས་ཚུགས་ནས་ཡོན་ཏན་མི་འདང་བ། དམིགས་བསལ་དུ་སྐོང་ཡིག་དང་ཡིག་རྒྱུ་ལྟར་བཞུགས་ཀྱི་བར་ཆད་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་ཚུལ་རྣམས་གོ་བཤེན་མི་ཐུབ་པ་བཅས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། སྤོང་ལམ། ཉན་སྤོང་། བསམ་སློབ་ཚད་བཀག་གི་རིགས་པ། དེ་བཞིན་དེ་ཞིག་གི་བསམ་སློབ་འཆར་སློབ་ཚུགས་སྤོང་ལམ་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་རྣམས་ཀྱིས་དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཏུ་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་བར་སྐལ་འདེད་བཅོ་ཅེས་ལ་བར་ཆད་ཡོང་བཞིན་ཡོད། སྤོང་ལམ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་བཤད་ན། དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཏུ་དགོས་འདོམ་ཡོད་པའི་ལྷ་བ་དང་། ལམ་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་གཉིས་ནི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཀྱི་དགོས་འདོམ་ཚུགས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་བྱེད་མཁན་གཤམ་ཆེ་པོ་གཉིས་ཡིན། གཤམ་ཆེ་པོ་ནི་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་འབྲེལ་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་བཞོལ་སྤོང་བཀང་ན་རང་ཉིང་ལ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བཅོས་ཏེ། ཞབས་ཏུ་དེ་དག་འོས་འཚམ་དང་། སྤུས་བདེ་རིན་གོང་དམའ་པོ་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དགོས་པ་ལྟོང་བྱུང་བ་ན། ཁོང་ཀུན་དེ་དག་འཚོལ་ཞིང་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་བུ་གཏན་འཁེལ་ཡིན། དངུལ་དགོས་འདོམ་ཚུགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་གཞན་ཞིག་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དཀའ་ངལ་ཡིན་ཞིང་། དེས་མི་རྣམས་དངུལ་ཁང་གི་ལམ་ལུགས་ལས་བྱིར་འབྲུང་བྱེད་པའམ་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་ཚད་དམའ་པོ་སོང་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དམིགས་བསལ་གྱི་དོ་ཕོག་འགོ་སྐོར་བའི་མི་སྤོང་རིགས་ལ་མཚོན་ན། སྤོང་མཐུན་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤུངས་དང་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ལམ་ལུགས་རྣམས་པ་ལྟར་པ་ཞིག་ཡོད་མེད་ནི་དགོས་མཁོའི་གནད་འགག་ཅིག་ཡིན། དེ་མ་ཟད་ལས་འཆར་ལག་གི་དབར་འབྲེལ་ལས་འབྲུག་པའི་ཁོར་ཡུག་གི་སྤོང་ཆ་དང་། ཚོང་རའི་འཇུག་སློབ་དང་མ་ཚའི་དཀའ་ངལ་བཅས་ཀྱིས་དངུལ་རྩིས་ཀུན་ལྷབ་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་ཚུགས་ལ་བཀག་འགོག་བྱེད་ཐེད་པ་ཡིན།

16) དེ་འདྲ་བར་བརྟེན། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཀྱི་ལས་གཞི་འབྲུབ་འབྲས་སོན་པའི་ཐམས་ལམ་ལ་ཆེ་གསུམ་སྟེ། འཇུག་སློབ་ཐོབ་ལམ། (Access) བཞོལ་སྤོང་། (Usage) དང་སྤུས་ཚད། (Quality) བཅས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་ཚང་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་ཚུགས་མང་པོའི་མཉམ་ལས་དང་བྱས་རྗེས་མེད་ཏུ་མི་ཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཀྱི་ལས་གཞི་རྣམས་རྣམས་པ་ལྟར་པ་ཞིག་ཡོང་བར།

དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་མཐུན་(supply) ཀྱི་ཚུགས་ནས་འཇུག་སློབ་སྤུས་བདེ་ཞིང་ཡིད་རྟོན་(trustworthy) ཟུང་བ་བཅོ་བྲ། ཞབས་ཏུ་འབྲེལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལུང་ལུང་བཅོ་བྲ། འཚམ་པའི་ཐོན་རྒྱུ། དཔལ་འབྱོར་ཤོས་བྱ་དང་གནས་ཚུལ་ཀྱི་གསལ་གོ་བདེ་རྒྱུ་མི་ཚད་པ།

དེ་བཞིན་གྱི་ལུང་ལུང་པའི་རིགས་ལ་དྲང་བདེན་གྱི་གྱིང་ཞིབ་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་བཅས་ལ་ཤུགས་སྤོང་དགོས་པ་མ་ཟད།

དངུལ་དགོས་འདོམ་པ་(demand)སྟེ་མི་མང་གི་དོས་ནས་བྱུང་བཞིན་པའི་དཀའ་ངལ་ཀུན་ཤོས་པར་བྱས་ཏེ་སེལ་ཐབས་བྱེད་པ། དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་བ་དང་དངུལ་དགོས་འདོམ་གཉིས་ཀའི་ཆ་རྒྱུན་ཇི་ལེགས་སུ་གཏོང་བར་དམིགས་བསལ་གྱི་གཟིགས་སྤོང་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

17)

རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཐབས་ཇུས་

(NSFI: 2019-24)

ནང་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་རྣམས་ལ་དུས་སྐབས་སོ་སོར་སྤོང་བཤུག་ཞིབ་བྱེད་དགོས་པའི་གཤམ་ཆེ་ལྡན་བཤད་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་མི་སྤོང་བྱས་བཅོ་མཐུན་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་ལ་ཐུབ་འབྲས་ཇི་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་ལག་ཅན་དག་གཏང་བར་བྱེད་པ་དང་།

གནད་དོན་དང་དཀའ་ངལ་རྣམས་མཉམ་ལས་ཀྱི་ལམ་ནས་སེལ་ཐབས་བྱེད་པར་ཕན་ཐོགས་ཡོད། NSFI ཡིས་ད་དུང་དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཏུ་མཚོང་མཐུན་གྱི་གནས་སྤོང་ (དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་གི་གནས་སྤོང་) ཙམ་མེན་པར།

དུས་སྐབས་སོ་སོར་ཞབས་ཏུ་ལེན་མཐུན་མི་མང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་(དངུལ་དགོས་འདོམ་པ་ཚུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་)ལའང་རྒྱུས་ལོན་བྱེད་དགོས་པའི་མཚོན་ཚུལ་བྱས་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གར་གྱི་དབྱུས་དངུལ་(Reserve Bank of India)

གིས་དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་དང་དངུལ་དགོས་འདོམ་པ་གཉིས་ཀའི་ཆ་རྒྱུན་གཞི་རིམ་གྱི་གནད་དོན་དང་དཀའ་ངལ་རྣམས་ཤོས་ཤོས་བྱེད་པར་ཆེད་དམིགས་བཤུག་དབྱུང་དང་ཞིབ་འཇུག་རིམ་པ་བྱས་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་དེ་དག་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུངས་ལས་གཞི་ལ་ཡོང་བཞིན་པའི་དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་བ་དང་དངུལ་དགོས་འདོམ་པའི་ཚུགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ལག་ཅན་ཀུན་གཤམ་དུ་བསྐྱུས་ཡོད།

དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་གི་ཚུགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཀུན་ལ་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ (Business Correspondents) གཞི་རིམ་གྱི་ཞབས་ཏུ་སྤོང་བཤུག་ཚད།

18) དངུལ་དགོས་པ་ལྟོང་མཐུན་ཚུགས་ཀྱི་བར་ཆད་རྣམས་ལ་བཤུག་ཞིབ་བྱས་པ་ལས། ལྷག་པར་དུ་གཞི་རིམ་གྱི་འཇུག་སློབ་ (Last mile access) ངོས་ནས་བརྒྱུས་ན། ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པས་ (BC) ལྷག་བཞིན་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཏུ་གཞི་རིམ་གྱི་སྤོང་བཤུག་ཚད་ལ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་པ་མཚོན་ཡོད། རྒྱ་གར་དབྱུས་དངུལ་ཁང་།

ཡོད་པ་ཚམ་གྱིས་གངས་འདྲི་ལམ་ནས་དུལ་གཏང་ལེན་བྱེད་པར་སྐུལ་འདེད་ཐེབས་པའི་ངེས་པ་མེད།

གང་ལགས་ཤེན།

ལན་འདེབས་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེ་རྒྱུ་མཐུན་རྒྱུ་ཞན་པ་དང་། བཞོལ་སྤོང་བྱེད་རྒྱུ་མཁོ་རྒྱུ་ལོ། སྐད་ཡིག་གི་བར་ཚད། དེ་བཞིན་
སོགས་ལ་བདག་མེད་འཇུག་པ་སོགས་ཀྱི་ཉེན་ཁར་སེམས་ཁྲུལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་གངས་འདྲི་ལམ་ནས་དུལ་གཏང་ལེན་བྱེད་པར་བྱིར་བཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

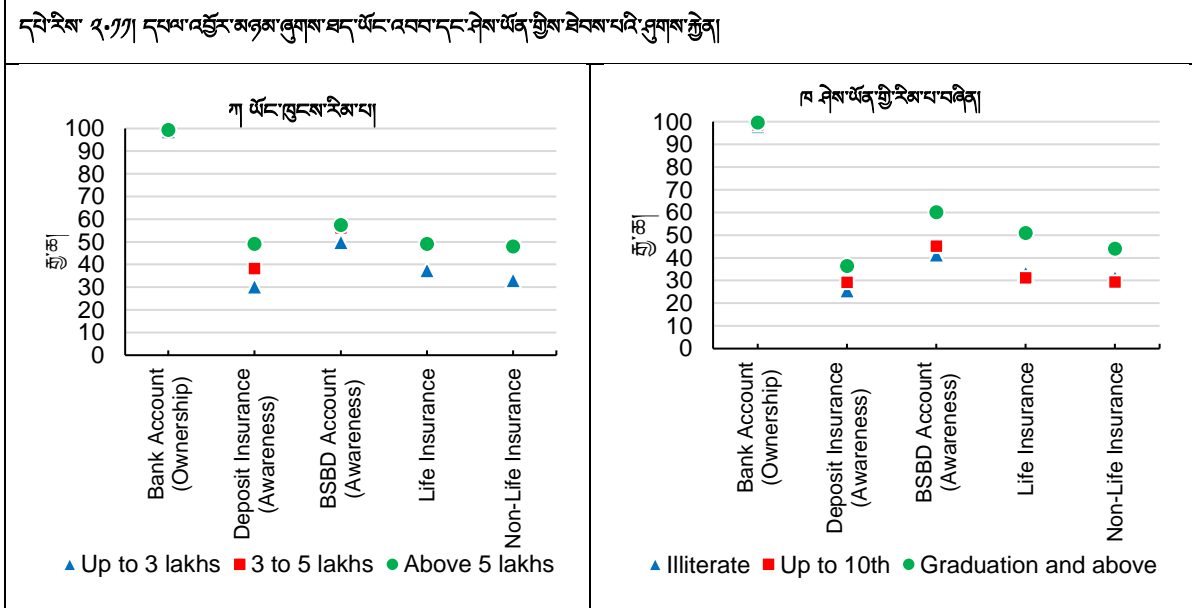
OTP/PIN

༥༠ བྱམ་བྱེད་མཐུན་རྒྱུ་ལ་འཇུག་ཐབས་དང་བཞོལ་སྤོང་།

- ཀ། བྱི་ཚང་གི་ལྷན་ཚན་ནང་། སྐར་གྱི་སྤོང་དང་། ཤེས་ཡོན་སྤོང་། ཁང་པའི་སྤོང་བཅས་ནི་དགོས་མཁོ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་བྱམ་བྱེད་མཐུན་རྒྱུ་གསུམ་པོ་དེ་ཡིན་ནའང་།
རེ་བ་རྒྱལ་མཁན་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཚམ་ལ་སྤོང་གི་དགོས་མཁོ་མ་འབྲེལ་བར་ལུས་ཡོད།
སྤོང་མ་ཐོབ་པའི་བཀག་རྒྱ་གཙོ་བོ་གསུམ་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བརྒྱུད་རིམ་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་མེད་པ་དང་། ཉེ་འཁོར་དུ་དུལ་གཏང་གི་ཡན་ལག་མེད་པ།
གཏང་མ་འཇོག་རྒྱ་མེད་པ་བཅས་ལ་ངོས་འདོན་བྱས་ཡོད། དོ་སྐྱོང་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་ལ་སྤོང་གི་འགོ་བློན་མཐོ་པོ་ (སྐྱེད་ཀ་) ནི་བཀག་རྒྱ་ལྷན་འགྲུབ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན།
- ཁ། ལན་འདེབས་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༩ ཚམ་གྱིས་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་སྤོང་ལེན་ཁུངས་ཁག་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཡོད་ཅིང་།
དེ་དག་ལམ་ཆེ་བ་དུལ་འབྲེལ་རྒྱུ་བའི་སྤོང་ཡིན་པ་དང་གོང་གསལ་ས་ཁུལ་དུ་དེའི་ཆ་ཤས་མཐོ་བ་ཡོད། སྐྱིར་བྱེད་དུ་ལས་སྐོང་དང་། དུས་ཐོག་ཏུ་ཐོབ་པ།
འཇུག་ཐབས་སྐབས་བདེ་བ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་གྱིས་མི་རྣམས་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་སྤོང་ལེན་ཁུངས་ལ་བརྟེན་ཡོད་ཡོད།

༥༡ འགན་བཅོལ་དང་རྣམ་ཐོགས་མཐུན་རྒྱུ་ལ་འཇུག་ཐབས་དང་བེད་སྤྱོད་།

- ཀ། ཡོང་འབབ་དང་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ནི་འགན་བཅོལ་དང་རྣམ་ཐོགས་མཐུན་རྒྱུ་ལེགས་པར་བཞོལ་སྤོང་གཏོང་བུ་པའི་མཐུན་རྒྱུ་གཙོ་བོར་གྱུར་ཡོད། (དབེ་རིས་
༥.༡༡)།
- ཁ། ཚོ་སྐོག་འགན་བཅོལ་ (Life Insurance) ལེན་ཐོགས་ཐད་བྱེད་པའི་ལན་འདེབས་པ་རྣམས་སྐྱེས་པ་ལས་དམའ་བ་ཡོད་ནའང་། ཚོ་སྐོག་མིན་པའི་འགན་བཅོལ་
(Non-life Insurance) ཐད་བྱེད་པའི་ལན་འདེབས་པ་རྣམས་ཐད་བྱེད་པའི་ལན་འདེབས་པ་དེ་ལྟར་ཆེ་བ་ཡོད་པས།
འདིས་བྱེད་མེད་ཀྱིས་རྒྱ་ལོ་རྒྱུ་ལོ་བདག་དབང་འདོན་རྒྱ་རིམ་བཞིན་ཡར་རྒྱས་འགོ་བཞེད་པའི་རུས་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད།
- ག། འགན་བཅོལ་ལམ་རྣམས་ཐོགས་ཀྱི་ཐོན་ཚུལ་གང་ཡང་མེད་པའི་ལན་འདེབས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ།
འགན་བཅོལ་དང་རྣམས་ཐོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལོ་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བ་རྟེན་ཡོད། སྐྱིར་བྱེད་དུ་ PMSBY, PMJJBY, PMFBY དང་ APY
སྐྱ་བུའི་ལས་གཞི་ལག་གི་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ལས་ ༩༥ བར་ལས་མེད། འོན་ཀྱང་།
འགན་བཅོལ་གྱི་ལོ་ལན་ཐོབ་ཐོང་མཁན་རྒྱ་ལོ་སྐོར་ལ་ལན་འདེབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགན་བཅོལ་ལེན་པའི་འདོད་པ་ཆེ་བ་ཡོད།

༥༢) དུལ་ཚེས་ཞབས་ཞུའི་སྐྱེས་ཚད། དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་དང་། མགོན་པོའི་ཞབས་ཞུ། དེ་བཞིན་གྱི་དོན་ལྡན་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས།

(ཀ) ཡན་ལག་དངུལ་ཁང་ཁག་ཏུ་དངུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་སྐབས་པར་ཡུན་རིང་པོ་འགོར་སྐྱོར་བ་དང་།
དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ནང་འགན་འཁུར་གཙོ་བོ་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བབས་ཡོད་པས་མགོན་པོར་ཁྱེད་པོ་བཅོས་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་འགོག་རྒྱུ་གཙོ་བོ་
ཡིན་པ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། ལས་ཚབ་པའི་ས་ཚུགས་ (BC points) ཁག་ཏུ་མགོན་པོའི་དཀའ་ངལ་ཀྱི་ཉེ་ལམ་མེད་པ་དེ་ནི་ (གནད་དོན་སེལ་བར་)
ཕན་ཐོགས་གང་ཡང་བྱུང་མེད།

(ཁ) བརྟག་དབྱེད་ནང་ཞུགས་མཁན་ཀུན་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཁུར་འདོད་པ་ཚོམས་པའི་རྣམ་འགྲུར་མཐོན་པོ་བསྐྱར་ཡོད་ནའང་།
དེ་ནི་དངུལ་ཁང་ལས་བྱེད་པའི་སྤང་བརྟགས་དང་སེམས་ཁུར་ལ་འདོད་པ་ཚོམས་མེན་གྱི་ཚད་གཞི་དམའ་བ་དང་།
དཀའ་ངལ་ཞུ་སྐྱོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཤེས་རྟོགས་དམན་པ་སོགས་དང་མཚུངས་བསྟར་བྱས་ན་མཐུན་ཐབས་བྲལ། འདིས་ཅེ་ཞིག་མཚོན་ཞེན།
མགོན་པོའི་འདོད་སྐོ་ལེངས་མེན་གྱི་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ལན་འདེབས་དེ་དག་གཞི་ཚུལ་དོན་གནད་རྣམས་དང་འབྲེལ་བ་འོས་པ་ཞིག་ཆགས་མེད་པའི་བརྟགས་མཐོང་འདུག

༡༩། རྒྱལ་ཡོངས་དབུས་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྲིད་བྱུས་ (NSFI): ༢༠༢༥-༢༠

འདིས་ཐོན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་སྐབས་ཐོབ་པའི་གྲུབ་འབྲས་དང་ཡར་རྒྱས་རྣམས་ལེགས་ཆར་ལེན་ཏེ།

དངུལ་དགོས་འདོམས་པ་དང་དངུལ་དགོས་གཏོང་མཁན་གྱི་འགོག་རྒྱུན་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུས་ཀྱི་འཁོར་ལུག་མ་ལག་

(Ecosystem) ལཱ་བས་ཟབ་ཏུ་དང་ས་བརྟན་དུ་གཏོང་བའི་འཐབ་བྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་དང་ལམ་བུ་ཞིག་འགོད་རྒྱུར་འབད་བརྩོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ལེའུ་གསུམ་པ།

རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྤྲིད་བྱུས་ (NSFI 2024-20) གྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ནི།

མི་མངས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་གི་ཕྱི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ལས་གཞི་འགོ་འཛུགས།

དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནི་སྤྱིར་བཏང་དུ་དཔལ་དགོས་གཏོང་མཁན་གྱི་ལས་འགུལ་ནས་འགོ་འཛུགས་ཀྱི་ཡོད།
དེ་ནི་ད་བར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཕན་ཐོགས་མ་ཐོབ་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བྱ་དུ་ལས་པའི་མི་སྡེ་ལྟ་མཁན་ལ་རིན་ཏོག་པ། ལེན་བསྐྱེད་ལ། ཡིད་ཚེད་བཅོ་ཅུང་ག།
དེ་བཞིན་འདྲ་མཉམ་གྱི་སློབ་ཚད་མཐོན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་སྤྱོད་ལྟར་ཆུང་དང་། དཔལ་འབྱོར་གཏོང་། མ་འོངས་ལྷན་གཏོང་། དཔལ་བསྐྱེད་ལ། ཉེན་སྲུང་།
དེ་བཞིན་རྒྱལ་ཡོངས་བཅས་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་ལྷན་གཏོང་ལྟར་ཕྱི་ལོ་མཐུན་ཆུང་སྤྱོད་ཆུང་དེ་ཡིན། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལས་འགུལ་ལྷན་གཏོང་ལྟར་འདྲ་བའོ།
དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྤྲིད་བྱུས་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཚོགས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་ལྟར་ཆུང་ཞིང་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད།

(SDGs)⁶

- མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུན་འབྲེལ་ཐུབ་པའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ ༡
- བཅུ་བདུན་ཡོད་པའི་འོད་སྲོན་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ནང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སློབ་ཚད་ཡོད། དེ་དག་ནི། དཔལ་འབྱོར་བཅུ་ལྔ་མེད་པའི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ ༡ དང་།
- སྤྱི་ཚོགས་སློབ་ལེ་བ་དང་བཟུང་བཅའི་ཉེན་སྲུང་འགན་ཁུར། རྒྱུན་འབྲེལ་ཐུབ་པའི་མི་རྣམས་ལ་རྒྱལ་གཏོང་གྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༡༡
- འཕྲོད་བསྐྱེད་དང་བདེ་ཐབས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་གྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༡༡
- ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་བཟོ་བ་དང་ལྷན་མེད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་རྣམས་སྤོང་ལོ་འབྲེལ་གཏོང་གྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༥༡
- དཔལ་འབྱོར་འབྲེལ་རྒྱས་དང་ལས་ཀྱི་གོ་སྐབས་སྤྲོད་ཀྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༥༡ བཟོ་ལས་དང་གསར་གཏོང་།
- གཞི་རིམ་འཛུགས་སྐྱུར་བཅས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༡༡ འདྲ་མཉམ་མེན་པའི་གནས་སྐབས་ལྷན་འབྲེལ་གཏོང་གྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན ༡༡

དེ་བཞིན་ལག་བསྐྱར་བྱེད་ཐབས་ལག་ཁྱེད་ཀྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ ༡༢ (རྟུ་མེག་ III.1) བཅས་ཡིན།

༡༡ དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ནི་རེ་འདུན་གྱིས་ཁེངས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན་པས།
འདི་ནི་ད་བར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་མ་ཐོབ་པ་དང་ལྷན་མེད་ལྟར་སྤྲོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ལ་གཞུང་འབྲེལ་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་བསྐྱེད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ལ་གོ་སྐབས་འབྱོར་གྱི་ཡོད།
འོན་ཀྱང་དེའི་འགན་དབང་ནི་འཛུལ་ཞུགས་ཐུབ་པ་ཚམས་མ་ཡིན་པར།
མི་མངས་ཀྱི་ཕན་བདེའི་ཚད་དུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ཕན་ཐོན་པའི་སློབ་ཚད་མཐོན་གཏོང་གྱི་འགན་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།
ཕན་ཐོན་པའི་བདེ་སྤྱོད་ཡོང་བར་མི་མང་ལ་གཞུང་འབྲེལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ལྟར་སྤྲོད་གཏོང་བའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་མཚན་འོས་པ་ཞིག་དགོས།
དེ་ནི་གཙོ་བོ་ལས་ཀ་དང་འཚོ་རྟེན་སོགས་བརྒྱུད་ནས་རྟེན་པར་ཡོང་འབབ་བཅས་ཀྱི་འཛུལ་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད་པའི་རྣམས་པ་དང་།
གཞུང་འབྲེལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ལྟར་སྤྲོད་བཏང་བར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་མཛོན་གསལ་ཡོད་པ་བཅས་ལ་རྒྱ་ལུས་ཡོད།
༡༡ བཞུགས་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་སྐབས་རྒྱུན་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་རྒྱས་གཏོང་བར། མི་མང་གི་རྒྱུན་མཐུན་པའི་ཡིད་ཚེས་དང་། ཐོན་ཚུལ་དང་ཞབས་ཞུ་རྣམས་འོས་པ་ཡིན་པ།
དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་བ་ཡོད་པ། རྒྱུན་མཛོན་ནས་མཐོ་གསུམ་གྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ལམ་ལུགས་ཡོད་པ།
དེ་བཞིན་རང་ཉེད་ཀྱི་བསམ་འཚར་ལ་ཉན་མཁན་ཡོད་པའི་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་མཐོང་སྐྱོང་བཅས་དགོས།
འདི་དག་ནི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་སྤྲིད་བྱུས་ཚད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་འགའ་ཡིན།
༥༡ གོང་གི་གནས་སྐབས་དང་རྒྱུན་འབྲེལ་ཐུབ་པའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་སྐབས་པའི་ནང་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ལ་བསྐྱེད་ཀྱི།
དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ནི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ལུས་ཚམས་མ་ཡིན་པར།
དེ་ནི་མི་མང་གི་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་བདེ་ཐབས་འགན་ལེན་བྱེད་པའི་དམིགས་ལུས་ཚེན་པོ་དེ་སྐབས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བོ་རེད།

རྟུ་མེག III.1 དམིགས་བསལ་རྒྱུན་འབྲེལ་ཐུབ་པའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད (SDGs) དང་དམིགས་བྱ་ལག་གི་ནང་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་(FI)
སྤྲིད་བྱུས་ཀྱི་ལས་འགན།

ཞེས་པའི་ ༡ : དཔལ་འབྱོར་བཅུ་ལྔ་མེད་ཀྱི་གཏོང་བ།
དཔལ་འབྱོར་ཞབས་ཞུ་འཛུལ་ཞུགས་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ལྟར་སྤྲོད་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ལྟར་སྤྲོད་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ལྟར་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་འབབ་ཀྱི་འཚོ་རྟེན་དང་།
འདྲེན་པའི་རང་བཞིན། བརྟན་པོའི་རང་བཞིན་བཅས་ལ་རྒྱལ་གཏོང་བར་རོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེས་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ལྷན་འབྲེལ་ལྟར་སྤྲོད་པར་ཡང་ཕན་ཐོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཞེས་པའི་ 2 : སློབ་སྦྱོང་སེལ་བ།

⁶ མ་འོངས་ཚུགས་འདུན་ ༡༢ - རྒྱུན་འབྲེལ་ཐུབ་པའི་ཡར་རྒྱས། <https://sdgs.un.org/goals>

༧ གྲུ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་འཐབ་རྒྱུ་ (NSFI ༢༠༢༡-༢༥) གྲུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་བདེ་ཚད་། ལུན་སུམ་ཚོགས་པ།
རྒྱ་འབྲེལ་ཡར་རྒྱས་བཅས་ལ་སྒྲུབ་འདེད་གཏོང་བའི་ཚེད་དུ། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཤེས་བྱ་དང་ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྤྱང་སྒྲིབ་སྐྱེལ་བ་དང་མཉམ་དུ།
དཔལ་འབྱོར་ཀུན་མཉམ་ཚད་ཚུ་བསྐྱེད་པ་དང་། གཏོང་བའི་འཕེལ་རྒྱ་སྤྲོད་པ། ལྷན་ཚད་ལྷན་པ་བཅས་ལ་དམིགས་ཡོད།

༨ འདས་པའི་ལོ་བཅུའི་ནང་དུལ་ཁང་དུ་དུལ་བྱང་(bank account)ཡོད་མཁམ་གྱི་གྲངས་ཚད་མཐོ་པོར་སྒྲིབས་པ་དང་།
དངོས་ཡོད་དང་སྐོག་རྒྱུ་མང་གཞིའི་མཐུན་རྐྱེན་(infrastructure)རྒྱ་བསྐྱེད་བཏང་བ།
ཉོ་སྤྲོད་(consumer)པའི་ལོ་རྒྱུག་དང་སྤྱང་སྒྲིབ་བྱེད་ཐབས་ཡར་རྒྱས་བཏང་བ་བཅས་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚེད་པོ་རྒྱམས་གཞི་རྩུ་བཟང་སྤྱོད།
ད་ལྟོ་ལས་དོན་འདི་རྒྱུ་མཐུན་མཐུན་སྤྱི་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་ "མཉམ་ཅུབ་རྒྱུ་ཤུགས་ཡར་འདེད་གྱི་འཁོར་ལུག་" (Synergistic ecosystem approach) གི་ཐབས་ལམ་ཞིག་སྤྱད་དེ། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་ལས་གཞི་གཙོ་གནད་ལྷན་ལས་མཐོ་ཅུ་གཏོང་བྱ་ནི་གལ་ཚེད་ཡིན།
འདིས་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ལག་ཐབས་ཅད་འབྲེལ་མཐུན་དང་མཉམ་ཞུགས་རྙོད་མེད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་།
མི་མང་གི་བདེ་ཚད་ཚེད་དུ་དངོས་གནས་ཀུན་པོར་ཅན་གྱི་དུལ་རྒྱུ་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་ཤིག་བསྐྱར་བ།
གཞུང་འབྲེལ་དུལ་རྒྱུ་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་ནང་ཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུག་འདྲ་མཉམ་མེད་པ་རྒྱམས་ཀྱི་དུ་གཏོང་བ།
དེ་བཞིན་མཐའ་མའི་ས་ཚོགས་བར་གྱི་འབས་ལུ་སྤྲོད་ཚད་དང་རྒྱུ་མཐུན་རང་བཞིན་ཤུགས་ཚུ་གཏོང་བུ་ཡིན།

༩ དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྤྱི་བྱེད་རྒྱུ་མཐུན་འཐུན་ལྷན་སྤྲོད་དང་། འོས་རའི་འབྲེལ་མཐུན། དཔལ་འབྱོར་སྒོར་གསོ། ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྤྱང་སྒྲིབ་བཅས་དང་ལེགས་པར་བྱང་འབྲེལ་བྱས་ན།
དེས་མི་མང་གི་དཔལ་འབྱོར་བདེ་ཚད་ཚེད་གནས་བབ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བར་སྒྲུབ་འདེད་ཚེད་པོ་གཏོང་བུ་
གལ་ཏེ་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་ལས་གཞི་འདི་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ནས་ལག་བསྟར་བྱས་ན། དེས་གཤམ་གསལ་ "དཔལ་འབྱོར་གྱི་གྲུབ་འབྲས་"
གྱི་གྲུབ་འབྲས་བཟང་པོ་སྤྲོད་ཐུབ་པ་དང་། དེས་མཐའ་མི་མང་གི་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་བདེ་ཚད་མཐོ་ཐོག་མཐོ་ལྷོད་ཡོད།

༡༠ དེར་བརྟེན། NSFI: 2025-30 ལོ་འོག་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱ་བའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་དམིགས་ལུག་དང་པོ་འདུན་གྱི་གྲུབ་འབྲས་རྒྱུ་མཐུན་ཤུགས་ཀྱི་གསལ་ དཔེ་རིས་
༣༡ (Figure III.1) རང་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་གྲུབ་ཆ་དང་གྲུབ་འབྲས་རྒྱུ་མཐུན་དཔེ་རིས་གྱི་ལམ་ལུགས་བསྟར་ཡོད།

དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་དམིགས་ལུག་ལྷོད། ལུས་པ་ལྷན་པའི་དུལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ་དང་། ས་བརྟེན་གྱི་ཉོ་སྤྲོད་པའི་ལོ་རྒྱུག་
འབས་ལུ་ཞུ་མཁམ་གྱི་སྤྱང་སྒྲིབ་བྱེད་ཐབས་བཅས་དང་བྱང་འབྲེལ་གྱིས། སྤྱོད་ལམ་དཔལ་འབྱོར་དང་ས་ཁམས་ཀྱི་རིམ་བུ་ལག་ཡོངས་ལ། འདྲ་མཉམ་དང་། འགན་འཁུར་ལྷན་པ།
འོས་འཚམ་དང་འགོ་སྐོར་ལུང་བའི་སྤྲོད་ལུག་ཀུན་ལྟར་འབྲེལ་དུལ་རྒྱུ་འབས་ལུ་སྤྱོད། བསགས་དུལ་དང་། དུལ་གཏོང་། དུལ་ལེན། ལུན་གཏོང་། མ་ཅེ་འཇུགས་འཛོག་
འགན་བཅོལ་དང་ཀུན་ལོགས་བཅས་འབས་ལུ་མ་འདུས་པའི་ཆ་ཚད་ཞིག་འཛོལ་ཐབས་འགན་ལེན་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
གོང་གསལ་ལྷན་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ལག་ཐབས་ཅད་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་ལས་གཞི་འདིས་མི་སྤྲོད་ (རྒྱུ་ཚེད་)
དང་སྤྲོད་པའི་ཚེད་ལས་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་བདེ་འཇགས་དང་། དུལ་རྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་ཉེན་སྲུང་། དུལ་རྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་སྤྲོད་ལུ་ལ།
དེ་བཞིན་དུལ་རྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་སྤྲོད་ལམ་བཅས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔེ་རིས་ ༣༡ དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་གྱི་གྲུབ་ཆ་དང་གྲུབ་འབྲས་

༡༧། ལོང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་(ཞབས་ཞུའི་ཕན་ཚུན་གྱི་ཚུན་པོ་) (Bouquet of financial services)

འཛོལ་ཐབས་སྐོར་གྱི་ཐ་སྲིད་རྣམས་འགྲེལ་བཅོལ་ཞེས་པའི་གཞུང་གི་འཕེལ་གསལ་ལུས་ལྟར་གོ་དགོས།

༡༧། འདྲ་མཉམ་ (Equitable): ཞབས་ཞུའི་རྒྱ་མཚན་གཞིའི་མཐུན་ཚུན་རྣམས་ས་ཁམས་ཀྱི་གནས་བབ་རིམ་པ་ལྟག་གི་ནང་ཆ་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་འཛོལ་སྤྱོད་པ་ཞིག་དགོས།

ལེ འགན་འཁུར་ཡོད་པ (Responsible):

དཔལ་འབྱོར་(ཞབས་ཞུ་མཚན་མཐུན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐོན་ཚུལ་སུ་ཞབས་ཞུ་ལུ་དག་གིས་ཉོ་སྤྱོད་(costumer)པའི་རང་དབང་གི་འདེམས་ཁ་ལ་དང་། ལེ་ཕན།

འོས་འཚོམ་གྱི་ཐོན་ཚུལ་འདེམས་པའི་ཐོབ་ཐང་བཅས་ལ་ཐེ་ཇུས་སུ་བཀག་འགོག་མི་བྱེད་པ་འགན་ལེན་བྱེད་དགོས། དེ་བཞིན་དཔལ་འབྱོར་དང་། སྤྱོད་ལམ།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐུབ་འབྲས་བཅས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཉོ་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་ལྟར་ལས་ལུགས་ཀྱི་མི་གཏོང་བ་བྱེད་དགོས།

༡༧། འོས་པ (Suitable): དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཐོན་ཚུལ་དང་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ཉོ་སྤྱོད་པའི་དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པ་དང་།

ཁོང་ཀུན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྐབས་དང་གོ་རྟོགས་ལ་གཞིར་བཞག་དགོས།

མི་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལ་རྒྱུ་ཤོས་དེ་འདེམས་སྤྱོད་པའི་ཚེད་དུ་དམིགས་བསལ་ལམ་སྐོར་ལ་མཁོ་བའི་ཞབས་ཞུ་ (Customised services)

རྣམས་འཛོལ་སྤྱོད་པ་དགོས།

པོ། རིན་གོང་ལེ་མོ (Affordable): གཞི་རྒྱུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཞབས་ཞུ་ (དཔེར་ན། གཞི་རྒྱུ་དཔལ་འབྱོར་བཞེས་ཐོ་གཞུང་དང་།

བསགས་དཔལ་དང་མ་ཅང་འཇུགས་འཛོལ་གི་ཐོ་གཞུང་། གངས་ཚད་ཉུང་བའི་དཔལ་བསྐྱར། གངས་ཚད་ཉུང་བའི་སྤྱོད་རྒྱུ་དཔལ་གཏོང་ལེན་སོགས།)

རྣམས་རིན་མེད་དུ་མཁོ་འདོན་བྱེད་དགོས། ཞབས་ཞུ་གཞན་དག་གི་རིན་གོང་གཏན་འབེབས་བྱེད་སྐབས། ཞབས་ཞུའི་རྒྱུ་སྤྱོད་འགྲོ་སོང་ (Marginal cost)

ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་སྟེ། མི་མང་གིས་གཏང་སྤྱོད་པའི་རིན་གོང་གི་ཆ་རྒྱུན་དེ་དེས་པར་དུ་ཚད་དགོས།

༡༨། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ཐུབ་འབྲས་ལུ་བཞག་པའི་དཔལ་རྩིས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་། ཉེན་སྲུང་། སྐར་གསོའི་རྣམས་པ། སྤྱོག་ལམ་བཅས་ཀྱི་ "ཤུ་བཞི་ལ་སྤྱོར་" འདི་ནི། རེ་ལྷོ་མིག་

༡༩། རང་བཏོན་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་རྟེན་གཞི་ལག་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད།

རེ་ལྷོ་མིག་	༡༩།	དཔལ་འབྱོར་གྱི་བདེ་འཇགས་དང་།	ཉེན་སྲུང་།	སྐར་གསོའི་རྣམས་པ།
སྤྱོག་ལམ་བཅས་ཀྱི་ཤུ་བཞི་ལ་སྤྱོར་(quadrangle)དང་དེ་དག་གི་རྟེན་(anchors)གཞི་ལག				

		<p>- ངོས་ཡོད་དང་མཐུན་པའི་དམིགས་ཚད་གཏན་འབེབས་དང་འཆར་གཞི་བཟོ་བ། རང་ཉིད་ཀྱི་འབྲོར་བ་དང་བསྐྱུར་པའི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་བཟོ་བ་དང་། མ་འོངས་པའི་འགོ་གྲོན་ནམ་མེ་ཚའི་དོན་རྒྱུན་ལག་ (དབེར་ན། འུ་ཕུག་གི་སློབ་གསོ་དང་གཉེན་ཉེན། ལས་འཁུར་ཀྱིས་ཕོགས་སོགས་) ལ་སློན་རྒྱུད་ནས་འཆར་གཞི་བཟོ་བ་དེ་ཡིན།</p>
--	--	--

དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག (FI Ecosystem)

༡༣། ལོ་ལྔ་བརྗེས་པའི་རྗེས་སུ་གོང་ལྷན་པོ་གྲུ་གཞི་བཟོ་བ་ལྟར་
 དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག་དང་ཐུབ་པའི་འབྲས་ལེན་ནམས་ལྟས་པ་ཐོན་པོ་ཡོང་བར་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ལག་གཅིག་གྱུར་དང་མཉམ་ལས་ལྟས་སྐྱེལ་གྱིས་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་དགོས་པ་
 ས། "སྐྱེ་ཁམས་མ་ལག་གི་ཐབས་ལམ" (Ecosystem approach) ཞེས་པའི་མཉམ་ཞུགས་ལྟས་ལྟར་དེར་བརྟེན་པའི་
 ལྷན་པོ་གྲུ་གཞི་བཟོ་བའི་འབྲས་ལེན་གྱི་མཉམ་ཞུགས་ལྟས་ལྟར་དེར་བརྟེན་པའི་ལས་དོན་གོ་རིམ་ཞིག་ཡོང་བར་
 དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག་གི་གོ་དོན་དང་གོ་བ་གསལ་པོ་ཞིག་ལེན་རྒྱ་ཉི་མོ་ལྟར་སྐྱོན་ཕོགས་ཚེན་པོ་ཡོད།
 ༡༤། དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག་ཅེས་པ་ནི། དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག་དང་དེའི་ཐུབ་པའི་འབྲས་ལེན་ཏེ། མི་མང་གི་བདེ་ཚ (དབལ་འབྲོར་བདེ་འཇགས།
 ཉེན་སྲུང་། སྐར་གསོའི་རུས་པ། སྤྱོད་ལམ་བཅས་ཀྱི་ལྷན་པོ་ལྟར་སྐྱོན་ཕོགས་ཚེན་པོ་ཡོད། དང་འབྲེལ་བའི་མཐུན་པོ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ལག་གི་མཉམ་ལས་ལྟས་སྐྱེལ་གྱི་རྒྱ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས།
 དངུལ་རྩིས་ཀུན་པོ་ལྱི་སྐྱོད་ལྟར་སྐྱེལ་བའི་དབལ་འབྲོར་ཀུན་རྒྱུ་ཁམས་མ་ལག་དང་འབྲས་ལེན་པའི་ཞིག་ཡོང་བར་
 གཞན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ལག་ནམས་སྐྱོད་མེད་དང་མཉམ་ལས་ལྟས་སྐྱེལ་གྱིས་ཐུག་ལས་གནང་བྱ་ནི་ཤེན་ཏུ་གཤམ་ཚེན་པོ་ཡིན།
 དེའི་ནང་དངུལ་ཁང་དང་དངུལ་རྩིས་སྐྱོད་ལྟར་ལྟར་ (NABARD དང་ SIDBI སོགས་རྒྱུད་པ)། དབལ་འབྲོར་དང་མངའ་སྡེ་གཞི་བཟོ་བ་ལག
 དབལ་འབྲོར་ལྟེ་ཚན་གྱི་སྐྱོད་ལྟར་འཛུགས་པ། SROs/IBA། དབལ་འབྲོར་འཕུལ་རིག་ (Fintech) ཚབ་པ་རྒྱུད་པའི་སྐྱོར་གྱི་ཁེ་ལས་པ། བསམ་སྐོང་མཛད་ཁང་ (Think
 tanks)། སེམ་ཡོན་སྐྱོར་ཚན། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱོད་ལྟར་ལྟར་ དབལ་འབྲོར་ཤེས་བྱའི་རྩི་གནས་ལག་དང་ NCFE། འཛོལ་རྒྱུ་གོ་སྐབས་མཁོ་འདོན་པ་⁷།
 ལག་རྒྱུ་སྤྲོད་པ་དང་སྤྲོད་མཁུན་སྤྱོད་ལྟར་ལྟར་ (དབེ་རིས་ ༣་༢ ལ་གཞིགས།)

⁷ འཛོལ་རྒྱུ་གོ་སྐབས་མཁོ་འདོན་པ་ཞེས་པ་ནི། ལག་རྒྱུ་མེད་པ་དང་། ལག་རྒྱུ་འབྲིང་ཚུ་ཡོད་པ། ལག་རྒྱུ་ཚན་གྱི་ལས་མི་བཅས་ལ་སྤྲོད་པའི་ལས་ཀ་ (Wage employment) དང་། རང་ཉིད་སྐྱོར་གྱི་ལས་ཀ་ (Self-employment) འཛོལ་བར་རྒྱུ་སྤྲོད་ལྟར་བྱེད་མཁུན་གྱི་སྤྱོད་ལྟར་སམ་ལས་ཁུངས་ལག་ལ་གོ་དགོས། དེའི་ནང་། ཞབས་ཞུ་ཕྱོགས་ལས་སྐྱོད་ལྟར་མཁུན་ (Services aggregators) དང་། NRLM (རྒྱལ་ཡོངས་གོང་གསལ་འཛོལ་རྒྱུ་ལས་འཁུལ)། NULM (རྒྱལ་ཡོངས་གོང་ལྷན་འཛོལ་རྒྱུ་ལས་འཁུལ) སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན།

དབེ་རིས་ ༩་ལ། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ཁོར་ལུག་མ་ལག

ཞེན་ཞེས་ཞེས་ཨ་ཡི། ཡི་མ་འོངས་དམིགས་ལུག (༢༠༢༥-༢༠)

༡༥) མཐུག་ཏུ་གོང་བཞོད་ཚོགས་ཀུན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་དང་གནང་དོན་རྒྱས་པར་བཀའ་ཡོད།

འབྲེལ་ཡོད་རྒྱུགས་ལག་གི་མཉམ་ལས་རྒྱས་ལྡན་གྱི་མི་མང་གི་བདེ་ཚ་གོང་འཕེལ་གཏོང་ཆེད། འཚོ་རྟོན་མཐུན་རྒྱུན་དང་། རྒྱས་པ་ལྡན་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་བྱ། གངས་འཛོལ་མི་མང་གཞི་རིམ་མཐུན་རྒྱུན་ (DPI)། སྤྱི་བརྟེན་གྱི་ཉོ་སྤྱོད་པའི་སྲུང་སྲོལ་བཅས་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་འོག་ འདྲ་མཉམ་དང་། འགན་འཁུར། འོས་འཚོམ། འོས་པའི་རིན་གོང་བཅས་ཀྱི་དབུས་རྒྱུ་ཞབས་ལུ་མཁོ་འདོན་བྱས་ཏེ། དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་མ་ལག་སྤྱི་བརྟེན་གྱི་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན།

༡༥ ༢༠༢༥ ན་མ་ ༢༠༣༠ བར་གྱི་དུས་ཡུན་ལ་དམིགས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་དབུལ་རྒྱུས་ཀྱི་འགོ་བཙུག་གི་འཇུག་སྒྲིག་འཇུག་ (NSFI: 2025-30) འདི་ནི།
འབྲེལ་ཡོད་རྒྱུགས་ཁག་མང་པོར་བསམ་འཚར་བསྐྱེ་ལེན་དང་གོས་མོལ་ཞིབ་རྒྱུས་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ཡིན། མིང་རྒྱུས་འདིས་ཐོན་གྱི་
ཡི་གུ་འབྲས་ཁག་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ལས་འགུལ་རྣམས་མར་ལས་གཏོང་བའི་ཁྱེད་ཀྱི་འགོ་བཙུག་གི་འཇུག་སྒྲིག་འཇུག་
ལྷན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིན་པ་བཅས་ལ་དམིགས་པ་གཏོང་གི་ཡིན།

NSFI ༢༠༡༩-༢༤
རྒྱུ་འབྱོར་གྱི་འཇུག་སྒྲིག་འཇུག་

རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་མིང་རྒྱུ་ (2024-2030)། ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་དང་ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་ལག

ལེའུ་གསུམ་པའི་ནང་གོས་བསྟར་བྱས་པ་ལྟར། རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་མིང་རྒྱུ་ (NSFI) ཀྱི་དམིགས་ལུས་ནི།
དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་མ་ལག་ནང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་རྒྱུས་ལས་དོན་གཅིག་ལྟར་དང་། འགལ་ཉེན་མེད་པ། ལུས་པ་སྤེལ་རེས་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕྱག་ལས་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན།
འདྲིའི་རྒྱབ་རྟེན་དུ་སྒྲིག་རྒྱུ་མི་མང་གཞི་རིམ་མཐུན་རྒྱུ་ (DPI) དང་། དཔལ་འབྱོར་ཡོན་ཏན། ཉོ་སྤྱོད་པའི་སྤངས་སྤོངས་ལོད་པའི་ཚོགས་ལྔ། འདུ་མཉམ་དང་།
འགན་འཁུར་ཚུན་པ། རིན་གོང་འོས་འཚམ་བཅས་ཀྱི་དདུལ་ཚེས་ཞབས་ཞུ་དང་། ལག་རྩལ་ལམ་འཛོལ་རྒྱུ་གི་སྐབས་གཏང་བྱས་ཏེ། མིང་རྒྱུ་འདྲིའི་ལུས་པ་ཆེ་ཅ་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན།

2། NSFI: 2025-30 ཡི་དུས་ལུགས་འདི་ཉིད་ 2030 ལོའི་རྒྱུན་མཐུན་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ (2030 Agenda for Sustainable Development) དང་དུས་མཉམ་དུ་བསྒྲིགས་ཡོད། དམིགས་ཚད་འདི་ནི་ 2017 ལོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་གྲོ་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་པ་ 17༩ ལྟེན་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། 2030 ལོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་རིམ་གྱི་གཞི་རྒྱུ་ཆ་འཛིན་ཏེ། ‘སྤྱི་གཅིག་གྲངས་ལྷན་ལུས་པ་’ (Leave No One Behind) བྱ་རྒྱུ་དང་། ཚུགས་ཡོངས་ནས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་ལྟར་འདི་ནི། མི་མང་གི་བདེ་རྩལ་དམིགས་པའི་དདུལ་ཚེས་ཀུན་པར་བྱེད་དམིགས་ཚད་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན།

3། རྒྱལ་སྤྱིའི་རྒྱུན་མཐུན་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ (SDGs) འགྲུབ་པར་བྱ་གར་གྱི་ཞུས་འདེབས་ནི་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས།
མིང་རྒྱུ་འདྲིའི་རྒྱལ་ལབ་ཀྱི་གལ་གནད་རྒྱུས་སྐབས་པ་དང་འཇུག་བཅས་ཀྱི་ལས་རིམ་ལག་ལ་རམ་འདེགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདྲིའི་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ཚམས་ལ་མི་དམིགས་པར་
དང་བདེན་དང་འདུ་མཉམ་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་དང་། བདེ་འཇགས་དང་འབྱོར་ཕྱག་ཚུན་པའི་འཚོ་སྤོངས་ཞིག་བསྐྱར་རྒྱུ་དོན་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
ལེའུ་གསུམ་པའི་ནང་གོས་བསྟར་བྱས་པའི་ "སྤྱི་ཞུས་པ་ལག་གི་ཞབས་ལམ" འདི་ནི་ SDGs ཡི་སྒྲིབ་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་ལྟེ། སྤྱི་གཅིག་གྲངས་ལྷན་ལུས་པ་ལྟར་
སྤྱོད་ཀྱི་ལུས་པ་ལྟར་དང་ལྷན་དུ་སྤོངས་པའི་མི་མངས་ཚོང་མ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་བྱས་པ་དང་།
སྤྱི་ཡང་རྒྱབ་རྟེན་ལུས་པའི་ཆེད་དུ་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་ཚང་མས་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་འབྲེལ་བཞེད་བཞེད་ཀྱིས་པ་དེ་ཡིན།

NSFI NSFI ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལག་གི་སྒྲིབ་མེའི་འོད་སྣང་ལྗ (Panch Jyoti)⁸

བསྟན་པ་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་གནས་བབ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བ།
4། ལེའུ་གསུམ་པའི་ནང་གོས་བསྟར་བྱས་པ་ལྟར། མི་མང་གི་བདེ་རྩལ་དུ་དདུལ་གྱི་བདེ་འཇགས། ཉེན་སྲུང་། ལྷན་གསོའི་ལུས་པ།
སྤྱི་གཅིག་གྲངས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་སྤོངས་ལོད་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་བཞག་ཡོད། NSFI: 2025-30 འདྲིའི་ 2017-2025
ལོའི་བར་གྱི་འགལ་ཉེན་ལག་ལས་བསྐབས་བྱ་སྤངས་པ་དང་། མོབ་ཟེན་པའི་སྤྱོད་ཚུལ་ལག་གཞིར་བསྐྱར་སྤྱོད་ལྟེ།

རྒྱལ་ལབ་ནང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་གནས་བབ་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བར་ཡན་པའི་མཉམ་འབྲེལ་ལས་ལུས་སྤེལ་གྱི་ཐབས་ཅུས་དམིགས་ཚད་ལྗ (Panch-Jyoti)

7། འདུ་མཉམ་དང་། འགན་འཁུར་ཚུན་པ། འོས་འཚམ། རིན་གོང་རན་པ་བཅས་ཀྱི་དདུལ་ཚེས་ཞབས་ཞུ་ཆ་ཚང་ (Bouquet)

དདུལ་གཏོང་མཁུན་དང་བེད་སྤྱོད་ཡར་རྒྱས་བཏང་སྟེ། ལྷིམ་ཚང་དང་ཚོང་ལས་སྤོངས་ལ་དདུལ་གྱི་བདེ་འཇགས་དང་ཉེན་སྲུང་འཛིན་པ་བྱ་རྒྱུ།

2། བྱད་མེད་ཀྱིས་སྤོངས་ལོད་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ལོད་པའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ལྟར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་བསྐྱར་རྒྱུ་དང་།
སྤྱོད་ཚུལ་དུ་ཞབས་ཞུ་མ་འདང་བ་དང་ཉམས་ཐག་པའི་སྤོངས་ལྟེ་སྤོངས་ཀྱི་དདུལ་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ལྟར་ལུས་པ་ལྟར་གཏོང་བར་ལྷན་དུ་བཞག་ཀྱི་ཐབས་ཅུས་བེད་སྤྱོད་གཏོང་
རྒྱུ།

3། འཚོ་རྟེན་དང་། ལག་རྩལ་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱོད་ཚུལ་ལག་གི་ཞབས་ལམ་ལས་ལུས་ལྟར་སྤེལ་བྱས་ཏེ། དེ་དག་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བྱ་རྒྱུ།

4། དདུལ་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་ལག་ཆ་ཞིག་གི་རྒྱུ་དུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྤོངས་ལོད་པའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་འོད་སྣང་ལྗ།

5། ཉོ་སྤྱོད་པའི་སྤངས་སྤོངས་དང་དཀའ་ལྷོག་སེལ་ཐབས་ཀྱི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཚུགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ཚད་དང་ཡིད་ཆེས་རང་བཞིན་སྤྱོད་ཀྱི་གཏོང་བྱ་རྒྱུ།

6། གོང་གསལ་ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལག་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་རྒྱུས་ལུགས་ཀྱི་ནང་གི་ནང་གོས་བསྟར་བྱས་པའི་འགལ་ཉེན་དང་དཀའ་ལས་ལག་དང་

ང་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་དང་། དེ་བཞིན་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་སོ་སོའི་ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་རྒྱུས་ལུགས་ཀྱི་མཚུགས་ཀྱི་ལུགས་ IV.1 དང་ IV.2

ནང་བཞག་ཡོད། ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་རྒྱུས་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལྗ་ལྟར་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་མ་པང་ (Matrix) ནི་ལུགས་ IV.3

ནང་བཞག་ཡོད།

⁸ སྤོངས་མེའི་འོད་སྣང་ལྗ (Panch Jyoti) ཞེས་པ་འདྲིའི་རྒྱལ་ལབ་ནང་གི་དདུལ་ཚེས་ཀུན་པར་བྱེད་ཀྱི་ཚད་གཞི་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བར་དམིགས་པ་ཡིན།
དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་སྤོངས་ལོད་པའི་ཐབས་ཅུས་དུ་བཀའ་ནས་འོད་སྣང་གཅིག་ཏུ་འཕྲོ་བ་ལྟར། ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལྗ་ལྟར་མཉམ་འབྲེལ་ལས་ལུས་སྤེལ་གྱིས་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད།

གོང་འཕེལ་དང་རྒྱ་སྐྱོད་གཏོང་བར་ཕོ་མོའི་དབྱེ་བར་གཟབ་ནན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ (Gender sensitive approach) ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེདོ།
 དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་བོད་སྐྱོད་གཏོང་བར་དགོས་མཁོ་ཕྱོགས་ཀྱི་འགལ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། ས་བབ་དང་། མི་འཕོར་རིག་པ།
 དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་རིམ་མི་འདྲ་བའི་མང་རྒྱུས་ལ་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་བོད་སྐྱོད་གཏོང་བྱོགས་ཐད་དགོས་མཁོ་དང་ཚར་བ་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དེར་བརྟེན།
 དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་གྱི་སྲིད་ཅུས་རྒྱུས་ལུས་པ་ཐུན་པ་ཞིག་ཡོང་བར་མཐའ་མའི་བོད་སྐྱོད་གཏོང་མཁོ་དང་འདོད་མོས་ལྟར་དངུལ་རྩིས་ཐོན་ཚུལ་དང་ཞབས་ཏུ་ན
 མས་འོས་འཚམ་གྱིས་བཟོ་བཅོས་དང་མཁོ་འདོད་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐབས་ལམ་ (Differentiated approach) ཞིག་ལ་མཐུན་རྒྱུན་སྐྱོར་དགོས།

གྲོས་འཆར།
 ལྷན་འབྲེལ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཆེད།
 ལྷན་མེད་གྱིས་སྡེ་ཁྲིད་པའི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་དང་རྒྱ་སྐྱོད་ལས་འགལ་ལག་སྟེན་དུ་གཏོང་བར་ཕོ་མོའི་དབྱེ་བར་གཟབ་ནན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་
 འི་གྲོས་འཆར་འདོན་རྒྱུ་དང་།
 དེའི་ཁར་ཞབས་ཏུ་མ་འདང་བ་དང་ཉམས་ཐག་པའི་སྡེ་ཁག་རྒྱུས་ལུས་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོད་བྱེད་པར་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

A ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་ལག་

1 ལྷན་མེད་ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ (Business Correspondents) བསོ་སྐལ་སྤར་རྒྱ།

དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་བོད་སྐྱོད་གཏོང་མཁོ་བྱེད་པའི་ལྷན་མེད་ཀྱི་མཉམ་ཞུགས་ཆེ་ཅུ་གཏོང་བ་ཅོམ་མ་ཡིན་པར། ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ (BC)
 ལས་བྱེད་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཐུན་པ་བརྒྱུད་ལྷན་མེད་རྒྱུས་ལུས་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཐུན་རྒྱུ་ལུས་ཀྱི་དོན་ལྡན་ལུས་འདེབས་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་དགོས་པའི་མཁོ་གནད་ཡོད།
 དམིགས་ཚད་ནི། ད་ལྟོ་ལྷན་མེད་ BC ཡི་བརྒྱ་ཆ་ 74¹⁷ ཅོམ་ཡོད་པ་དེ་ནས་བར་མའི་དུས་ཡུན་ནང་ཁྱད་པར་ཅན་མཐུན་ཆ་ 30 བར་སྤར་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
 མངའ་སྡེའི་དངུལ་ཁང་པའི་ལྷན་ཚོགས་ (SLBCs) སམ་མངའ་ཁོངས་དངུལ་ཁང་པའི་ལྷན་ཚོགས་ (UTLBCs) ལག་གིས། 2022 ལོའི་ཟླ་ 7
 པའི་བར་དམིགས་ཚད་འདི་ཉིད་འགྲུབ་པའི་ཆེད་དུ།
 ཁོངས་མི་དངུལ་ཁང་ལག་གིས་རིམ་པ་བཞིན་ལྷན་མེད་རྒྱུས་ལུས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པར་བསྐྱོག་ཞུགས་བྱ་རྒྱུའི་དང་སྤངས་ལག་བསྟར་འཚར་གཞི་ཞིག་གཏོར་འབེབས་བྱེད་དགོས།

2. 2 ཞབས་ཏུ་དམིགས་བཀར་མཁོ་འདོད་ཆེད་ཉམས་ཐག་དང་ཞབས་ཏུ་མ་འདང་བའི་སྡེ་ཁག་དོན་འཇུག་བྱ་རྒྱ།

ཞབས་ཏུ་མ་འདང་བ་དང་ཉམས་ཐག་པའི་སྡེ་ཁག་རྒྱུས་ལུས་འཚམ་དང་དུས་ཤོག་གི་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོད་བྱེད་ཆེད།
 དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོད་པ་ཚོས་ཉོ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐབས་བོད་སྐྱོད་བྱ་རྒྱུའི་དོས་འཚམ་གྱི་མཚན་རྟགས་སམ་མ་པང་ (Matrix) ཞིག་བཟོ་དགོས།
 དེར་བརྟེན། དངུལ་རྩིས་སྡེ་ཚན་གྱི་སྤངས་འཇུག་པ་ཚོས་གཤམ་གསལ་གྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་བྱང་འབྲེལ་བྱས་པའི་དོས་འཇུག་མ་པང་ཞིག་བཟོ་ཆོག¹⁸

(2 ཉམས་ཐག་པའི་སྡེ་ཁག་ལ་དམིགས་བཀར་མཁོ་འདོད་ལམ་ཁ་བྱུང་པར་ཅན།

(ཀ) དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་འཕེལ་གཏོང་ཆེད་འགྲོ་གྲོན་ཚུང་བའི་ཀྱན་པན་དངུལ་རྩིས་ཐོན་ཚུལ་མཁོ་འདོད་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ལས་བཀལ་ཏེ།
 ལྷག་པར་དུ་ཞབས་ཏུ་མ་འདང་བ་དང་ཉམས་ཐག་པའི་སྡེ་ཁག་གི་ཆེད་དུ་ཐོན་ཚུལ་གྱི་དོས་འཚམ་རང་བཞིན་དང་གང་ཟག་སྐྱེར་གྱི་དོས་འཚམ་རང་བཞིན་ལ་དོ་སྤང་བྱེད་དགོས།
 དེར་བརྟེན། དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོད་པ་ཚོས་སྡེ་ཁག་དེ་དག་གི་དགོས་མཁོ་སྤོང་བའི་ཐོན་ཚུལ་གྱི་ཕྱད་པོ་ (དཔེར་ན། གཞི་རྒྱུ་མཉམ་འཇུག་ཐེབས་ཚུའི་ཐོན་ཚུལ་དང་།
 གཞི་དམིགས་འགན་བཅོལ་སོགས།) དོས་འཚམ་ཞིག་བཟོ་དགོས། དངུལ་རྩིས་སྡེ་ཚན་གྱི་སྤངས་འཇུག་པ་ཚོས་ཐོན་ཚུལ་དེ་འདྲ་བཟོ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་དོས་འཚམ་གནད་ཚོག

(ཁ) མི་མང་གི་དངུལ་རྩིས་བཏང་འཇགས་དང་སྤར་གསོའི་རྩལ་པ་སྤྲོད་དུ་གཏོང་ཆེད། མ་ཙུ་འཇུགས་འཇོག་དང་། སྐས་ཕོགས།
 འགན་བཅོལ་བཅས་ཀྱི་ལྷན་འཇུག་ནང་བྱེད་སྡེ་ཐོན་ཚུལ་ (Bundled products) དོས་འཚམ་བཟོ་དགོས། (དཔེར་ན།
 འགན་བཅོལ་ཐོན་ཚུལ་གཅིག་གི་ནང་ཆོ་སྟོག་དང་། འཕྲོད་བསྟེན། བད་བསྟོན། ལྷན་འཇུག་གི་ཉེན་སྲུང་ཚུང་པ་སྟེ།)

(ག) མི་མང་གི་དངུལ་རྩིས་སྤར་གསོའི་རྩལ་པ་སྤྲོད་དུ་གཏོང་ཆེད།
 ཚུང་ཚགས་དང་ལྷག་པར་དུ་སྤར་དགོས་ཀྱི་སྤོང་ཆེད་མི་མང་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷན་འཇུག་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་སྤོང་ཆེད་ལེན་ལུངས་སམ་བྲིས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་གྲངས་འཇུག་སྤོང་ཆེད་སྤོང་ཆེད་གཏོང་མཁ

¹⁷ 2022 ལོའི་ཟླ་ 9 ཚེས་ 22 གི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། (IBA BC registry Portal)
¹⁸ འདིར་དཔེར་མཚན་ནི། སྡེ་ཚན་དབྱེ་བའི་གནད་དོན་ཁོད་ལོ་ཚད་བྱེད་པའི་མི་དང་། ཞེས་ཡིན་དམའ་བའི་མི། དབང་པོ་སྟོན་ཅན་རྒྱུས་ལུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གནས་སྡོད་མཁོ་གནད་ལོན་ཡིན།
 གནས་བབ་ཀྱི་གནད་དོན་ཁོད་ལྷན་འཇུག་ཀྱིས་ཆོ་སྟོག་དང་འཚོ་རྟེན་ཤོར་བ་དང་། ལུ་ལོན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོད་པའི་མི་སོགས་བདམས་ཏེ།
 དེ་དག་དངུལ་ཁང་དུ་མཉམ་ཞུགས་དང་བརྒྱུད་ཆེད་ལྷན་འཇུག་བཟོ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བཟོ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བཟོ་བྱེད་དགོས།

ན་སོགས་ཀྱི་ཚུ་བའི་ཚུད་པའི་ཚེད་དུ།

ཡིག་ཚེད་བརྒྱུད་རིམ་སྐབས་བདེ་དང་མཐོགས་ལྷུང་གིས་སྤོང་བྱུང་བའི་དྲང་བདེན་གྱི་བྱ་ལོན་ཐོན་རྫས་འོས་འཚམ་ལག་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས།

(ང) དྲང་བདེན་དང་སྐབས་བདེའི་སྐོ་བྱར་བྱ་ལོན་མཐོ་འདོན་བྱེད་པའི་སྤྱི་གཙམ་འཛུགས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལྟར་ལས་སྐྱོད་ལྟ་གཏོང་ཆེད། ལྷ་རྒྱུ་ (Aadhar) དང་འབྲེལ་མཐུད་བྱས་པའི་གཞི་རྒྱུ་དང་ལའང་བསྐྱོད་ཚགས་ཚེས་ཐོ་ (BSBD Accounts) ཚང་མའི་ནང་། ཚེས་ཐོ་དེ་ཉིད་ལྷ་བ་དུག་རིང་རྒྱུན་ལྷུང་ལྷུང་བེད་སྤོང་བཀྲ་རྒྱུ་ (Overdraft facility)¹⁹ ཞིག་གཞི་རྒྱུ་ཐོན་རྫས་ཀྱི་ལྷུང་ཚོས་སྤྱོད་དགོས།

III. ཐབས་ལམ་གྱི་དམིགས་ཚད་གསལ་བཤུ་
འཚོ་རྟེན་དང་། ལག་རྩལ་ཡར་རྒྱས། རྒྱལ་སྤྱིར་གྱི་སྤྱི་ལམས་མ་ལག་བཅས་རྣམས་ལ་མཉམ་སྦྲེལ་བྱས་ཏེ། དེ་དག་དང་ལྷུང་ཚེས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་དང་འབྲེལ་མཐུད་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

རྣམས་ལ་ཕན་པའི་དངུལ་ཚེས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་མཐོ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷུང་ཚོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ལོ།
གཞི་རྒྱུ་འཚོ་བའི་དགོས་མཐོན་རྣམས་འགལ་བྱེད་མེད་པར་སྤོང་བྱུང་བ་དང་བསྐྱོད་ཚགས་ལུང་རྒྱུ་བྱེད་བྱེད་ཀྱི་དྲུང་བའི་ཚེད་དུ། ཡོང་འབབ་ཀྱི་**རྒྱུན་མཐུད་རང་བཞིན་**དང་། **འདྲང་ངེས་རང་བཞིན་**བཅས་ཡོད་ཚུ་དེ་ཡིན།
དུས་གཟན་རང་བཞིན། ཡོང་འབབ་ཀྱི་རྒྱུན་མཐུད་རང་བཞིན་དང་གཞི་རྒྱུ་འཚོ་བའི་དྲུང་ཚེས་ལ་འཛུགས་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཆ་ཤས་ཡིན། འདི་ནི་དོན་སྤོང་ཕན་ཐོན་པའི་ལས་ཀ་དང་། ཁེ་ལས་གཉེར་བཤུ་ཚོས་རྒྱུ་འཚོ་བའི་འབྲེལ་མཐུད་སོགས་ལ་བརྟེན་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཚེད་དུ་འཚོ་རྟེན་དང་ལག་རྩལ་གྱི་གོ་སྐབས་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་གསལ་འགྲུབ་ཆེ་བ་ཡིན།
འཚོ་རྟེན་གྱི་ཚེད་དུ་ལག་རྩལ་སྤྱོད་ལམས་མ་ལག་རྒྱུན་འཁུངས་དང་གཏོང་བའི་ལྟ་གཏོང་བར་དངུལ་ཚེས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་གྱི་སྤྱི་ལམས་མ་ལག་ནང་གི་ཕྱི་ལྷུང་འབྲེལ་མཐུད་

(backward and forward linkages) དགོས་པ་མ་ཟད། རྒྱུ་འབྲེལ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བར་གཅིག་ལྷུང་གྱི་འབབ་བརྒྱུད་དགོས།
དངུལ་ཚེས་ཀྱི་ཕན་ཐོན་གྱི་ལས་འགལ་ཁོང་གྱི་ལས་དོན་གྱི་ལོ་ལོ་ནི། ལས་ཀ་རྒྱུན་འཁུངས་དང་། ཁོང་ཚོའི་འབྲེལ་མཐུད། འོས་འཚམ་གྱི་མ་ཟམ། གོ་རྟོགས། ལམ་སྟོན་རྒྱལ་སྤྱིར་
(handholding) བཅས་ཀྱི་ཚེད་དུ་འབྲེལ་ཡོད་སྤོགས་ལག་འདྲ་མིན་གྱི་བར་དུ་ཕན་ཐོན་འབྲེལ་འདྲིས་དང་རྣམས་ལ་མཉམ་སྦྲེལ་དགོས་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན།

གྲོས་འཆར།
ལག་རྩལ་དང་འཚོ་རྟེན་གྱི་སྤྱི་ལམས་མ་ལག་ནང་རྣམས་ལ་མཉམ་སྦྲེལ་དང་གཅིག་སྦྲུང་ཡར་རྒྱས་བཀྲ་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཚེད་དུ། ལྷ་ལོན་དང་ཁོང་ཚོའི་འབྲེལ་མཐུད་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཚེད་དུ།
མི་འཕོང་རིག་པ་དང་ས་བབ་ཀྱི་མི་འདྲ་བའི་ལྷུང་ཕར་སེལ་བའི་ཚེད་དུ། སྤྱི་ལམ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷ་ལྷུང་འཛིན་སྟེ་གནས་ **(Skill India Digital Hub)**
དང་ས་གནས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་གཙམ་འཛུགས་ལག་བེད་སྤོང་གཏོང་བའི་གྲོས་འཆར་འདོན་ཚུ་ཡིན། ཡོང་འབབ་འཚོམ་བའི་རྣམས་ལ་ལག་རྩལ་གཏོང་བ་དང་།
འདྲིས་ལས་ཀ་ཐོབ་ཐང་བའི་རྣམས་ལ་དང་ཁེ་ལས་གཉེར་བའི་གོ་སྐབས་ཡར་རྒྱས་བཀྲ་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཚེད་དུ། ཡོང་འབབ་འཚོམ་བའི་རྣམས་ལ་ལག་རྩལ་གཏོང་བ་དང་།
དེའི་འབྲེལ་བྱ་ལས་དངུལ་ཚེས་འཛུགས་ལྷ་རྒྱུ་ལམས་རྣམས་ལ་ཕན་ཐོན་འཚོ་བའི་ཚེད་དུ་འབྲེལ་མཐུད་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཚེད་དུ།

ལག་ལེན་གནད་དོན་:

- ༡ ལག་རྩལ་སྤོང་བཀྲ་བྱེད་ཀྱི་ནང་དོན་བཞི་རྒྱུན་དང་མཐོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ།
- (༧) རྒྱལ་ཡོངས་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་མཉམ་སྦྲེལ་ལས་ཁུངས་ **(NSDC)**
- ཀྱིས་མཐའ་མའི་འབྲེལ་ལམ་གྱི་མཉམ་སྦྲེལ་ཚེད་ལག་རྩལ་སྤྱོད་ལམས་མ་ལག་ལ་རྣམས་ལ་ཕན་ཐོན་འཚོ་བའི་ལས་འགན་དང་། རྒྱ་གར་ལག་རྩལ་ལས་འགལ་ **(Skill India)**

¹⁹ དཔེར་ན། PMJDY ཚེས་ཐོ་བདག་པོ་རྣམས་ལ་ཉེན་སྲོར་ ༡༠,༠༠༠ བར་གྱི་ཐོ་མོན་ལྷུང་བྱ་ལོན་ (OD) ཀྱི་མཐུན་རྒྱུན་ཡོད།

Mission)

གྲི་ཐབས་ཇུས་ལག་བརྟམ་དང་ཤེས་བྱའི་མཉམ་ལས་པའི་དོ་བོ་ཐོག་ནས།
ལག་ལྟམ་དང་འཚོ་རྟེན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་མ་ལག་ཡོངས་སུ་ནང་དོན་བཅོ་སྐྱོན་དང་ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་ཀྱི་གོ་སྐྱོད་བྱེད་མཁན་ལྟེ་བའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་ཚོགས།
ལག་ལྟམ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་གཞིའི་ནང་ཚུད་པའི་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱའི་ནང་དོན་གསར་པ་བཅོ་སྐྱོན་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་དེ་ཡོད་ནང་དོན་ལག་གསར་བཅོས་བྱེད་ཆུ་དེ་
རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱའི་ལྟེ་གནས་ (NCFE) དང་གོས་བསྐྱར་གྱིས་ལག་བརྟམ་བྱེད་ཚོགས།

(ལ) ལས་ཀ་ཐོབ་ཀྱི་ཚུལ་པ་མཐོན་འདེགས་གཏོང་ཆེད་མི་སྡེར་སོ་སོས་འདོད་མོས་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཚད་གྱི་རིམ་པ་འཐོབ་ཐབས་པའི་ཆེད། NSDC
ཡིས་ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་སྤྱོད་མཁན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ཚང་མས་རྒྱལ་ཡོངས་ལག་ལྟམ་འོས་ཚས་སྐྱོན་གཞི་ (NSQF) ལག་ལེན་བརྟམ་རྒྱུ་ལམ་སྤོང་བྱེད་ཚོགས།
ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་གྱི་སྤོབ་ཚན་རྣམས་རྒྱ་གར་ལག་ལྟམ་གྲངས་འཛིན་ལྟེ་གནས་ (Skill India Digital Hub)
སུ་ཅ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་བའི་སྐད་ཡིག་ཡོངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཐོ་འདོན་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། ཚང་མས་སྐབས་བདའི་ཐོག་ནས་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བུམ་པ་ཞིག་དགོས།

(ག) རྒྱལ་ཡོངས་ལག་ལྟམ་གོང་འཕེལ་མཉམ་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ (NSDC) གྱིས་ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་སྤྱོད་མཁན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ཡོངས་ཀྱི་ (དཔེར་ན།
RSETIs, JSS, PMKVY, NISEBUD, ལག་ལྟམ་རྒྱ་གར་ལྟེ་གནས། ITIs, ལག་ལྟམ་དང་ལས་རིགས་སྤོབ་སྤྱོད་སོགས།) མཐུན་ཁྱེན་རྣམས་
རྒྱ་གར་ལག་ལྟམ་གྲངས་འཛིན་ལྟེ་གནས་ (Skill India Digital Hub) ནང་མཉམ་འབྲེལ་དང་གནད་ཐོ་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་དུ་བསྐྱོད་སྤྱོད་
ཚུལ་པ་མཉམ་སྤེལ་བྱེད་པའི་ལས་དོན་ལ་སྤེལ་བྱེད་ཆེད་ 2020 ལོའི་རྒྱན་མཐུན་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ (SDG-5: མོ་མོ་འདྲ་མཉམ་)
འོག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་དམིགས་ཚད་རྣམས་འགྲུབ་པར་རོགས་འདེགས་བྱེད་ཆེད། ལག་ལྟམ་དང་འཚོ་རྟེན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ཚང་མས་
མོ་མོའི་དབྱེ་བར་གཟུབ་ནན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ ཞིག་ལག་ལེན་བརྟམ་ཚོགས་པ་ཡིན།

ཤ གནད་ཐོ་མཉམ་སྤྱོད་དང་སྐྱར་ཐོ་འབྲུལ་ཚོགས།

རྒྱལ་ཡོངས་ལག་ལྟམ་གོང་འཕེལ་མཉམ་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ (NSDC) གྱིས་ལག་ལྟམ་རྒྱ་གར་གྲངས་འཛིན་ལྟེ་གནས་ (Skill India Digital Hub)
བེད་སྤྱོད་བཀང་སྤྱོད། ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་སྤྱོད་མཁན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ལག་གིས་སྤྱོད་པའི་སྤོང་བཅས་ཀྱི་གྲངས་འཛོལ་དང་རིགས་འདྲ་མིན་དང་།
དེ་བཞིན་ལས་ཀར་ཞུགས་པའི་གནས་སྡེར་སོ་སོས་ལ་དུས་མཚམས་སོ་སོར་སྐྱར་ཐོ་ཚོགས་བསྐྱེད་དང་ལུ་བསྐྱེད་བྱེད་ཚོགས། རྒྱལ་ཡོངས་གོང་གསལ་འཚོ་རྟེན་ལས་འབྲུལ་
(NRLM) དང་རྒྱལ་ཡོངས་གོང་ཁུར་འཚོ་རྟེན་ལས་འབྲུལ་ (NULM)
ལྟེ་བའི་གཞུང་གི་ལས་གཞི་གཞན་དག་འོག་གི་ལག་ལྟམ་དང་ལས་ཞུགས་ལས་འབྲུལ་ལག

(ར) རོགས་ཚོགས་པའི་ཁོངས་མིར་དམིགས་པའི་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱའི་སྤོང་བཅས་ཚུད་པ། རྣམས་རིམ་གྱིས་གནད་ཐོ་མཐོང་ (Database)
ནང་བྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། རྒྱ་གར་ཡོངས་ཀྱི་ལག་ལྟམ་དང་འཚོ་རྟེན་སྤྱོད་ལམ་མ་ལག་གི་གནད་ཐོ་ཆ་ཚང་ཞིག་ཡོད་པ་བྱེད་དགོས།

མ ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་ཐོབ་པའི་མི་སྡེར་ལ་མ་དངུལ་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར།

(ཀ) NSDC དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་། མངའ་སྡེ་གཞུང་བཅས་ཀྱི་ལག་ལྟམ་ལུ་ལོན་ལས་གཞིའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ས་ཚོགས་གང་སར་ཁྱབ་པ་བྱེད་དགོས་ཤིང་།
དེའི་ནང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་བཞིན་པའི་དངུལ་རྩིས་ལྟེ་ཚན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ལག་གི་ཀྱང་ཚུད་དགོས།
འདིས་མི་སྡེར་སོ་སོས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་བཅས་འོས་འཚམ་གྱི་ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་ནང་མིང་ཐོ་འགོད་པར་སྐུལ་སྐྱོད་ཐབས་ལྗོད་ཡིན།

(ཁ) མངའ་སྡེ་འམ་མངའ་ཁོངས་སོ་སོའི་འོག་གི་རྒྱུ་ལག་རེའི་ **རྣམས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་འཚར་གཞི་ (Potential Linked Plan - PLP)** ནང་།
དོས་འཛིན་ཐོབ་པའི་ལག་ལྟམ་སྤོང་བཅས་སྤྱོད་མཁན་ (དཔེར་ན། R-SETIs, PMKVY, JSS སོགས།)
ནང་སྤོང་བཅས་ཐོབ་པའི་མི་སྡེར་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བགོ་སྐུལ་འོས་འཚམ་ཞིག་བཞག་སྟེ། དངུལ་ཁང་ལག་གིས་མི་དེ་དག་ལ་སྤོབ་ཐོན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཐབས་པ་བཅོ་སྐྱོན་
སྤོང་བཅས་ཐོབ་ཐེན་པའི་མི་རྣམས་ལ་སྤོབ་ཐོན་གྱི་མཐུན་ཁྱེན་ཆེད་དངུལ་རྩིས་སྤྱོད་ལམ་ལ་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐབས། ལག་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་ **ལམ་སྤོབ་རྒྱབ་སྐྱོར་**

(Handholding) གྱི་མཐུན་ཁྱེན་སྐྱོར་དགོས།

པ ས་གནས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་འཇུགས་ལག་བེད་སྤྱོད་གཏོང་སྟེ།

སྤྱི་ཚོགས་ཐོན་ཁུངས་སྤྱི་འཇུགས་ (Community Resource Entities - CREs)
གྱི་དོ་བོར་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་གཞི་རིམ་གྱི་ཡོད་ཏེན་རོགས་འདེགས་བར་རིམ་ཞིག་བརྒྱུད་དེ།
འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ལམ་ལག་འདྲ་མིན་གྱི་འབད་བཅོམ་རྣམས་ལ་མཉམ་སྤེལ་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་བརྒྱུད་ནས་ས་གནས་སྤྱི་ཚོགས་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་བར་འདུམ་གྱི་ལ
ས་དོན་ནང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་དུ་འཇུག་དགོས། CREs ཞེས་པ་ནི་ས་གནས་སུ་ཅ་བ་རྒྱགས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་འཇུགས་ཏེ། དཔེར་ན། མཉམ་ལས་ཚོགས་པ་དང་།
ཡིད་རྟོན་ཚོགས་པ་འཇུག་སྤྱོད་སྐྱོད། གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་ (NGOs) ལྟ་བུ་ལ་གོ་ཞིང་།
དེ་དག་གིས་ལག་ལྟམ་དང་འཚོ་རྟེན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་མ་ལག་ནང་སྤྱི་ཚོགས་བར་འདུམ་གྱི་རྣམས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད།

CREs ཡི་དམིགས་ལུལ་ནི། ལག་ལྟམ་དང་འཚོ་རྟེན། ཁྲིམ་པའི་འབྲེལ་མཐུད།
དངུལ་ཁང་གི་སྤོབ་ཐོན་བཅས་འཐོབ་པར་རོགས་འདེགས་བྱེད་པའི་ས་གནས་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལ་སྤྱོད་ལམ་པའི་བར་འདུམ་གྱི་ཞབས་ཞུ་འཕེལ་བྱེད་ལྟ་
ས་ཏེ། དངུལ་རྩིས་ཀྱང་ཕན་གྱི་སྤྱོད་ལམ་མ་ལག་ནང་རྣམས་པ་མཉམ་སྤེལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
འདིས་སྤྱི་ཚོགས་གཞི་རིམ་གྱི་དོ་བོར་ཡོད་ཏེན་རོགས་འདེགས་གྱི་བར་རིམ་ཞིག་བསྐྱར་ནས་གཤམ་གསལ་གྱི་ལས་འགན་ལག་སྐྱབ་རྒྱ་ཡིན།

༡༡ **སྤོང་བདེ་གྱི་སྤོང་ཆ་དབུག་ཞིབ་ལྟ་བུ་ - CREs** ཡིས་བརྟན་ཞིབ་བཅའ་མཉམ་ཞུགས་དོན་འཛིན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་བརྒྱུད་ནས་ལས་ཀ་མེད་པ་དང་།
 ལས་ཀ་འོས་འཚམ་མེད་པ། སློབ་གྲྭ་མཚམས་བཞག་པ། དེ་བཞིན་ལག་རྩལ་སྤོང་བདེ་མཁོ་བའི་མི་གཞན་དག་གི་གནད་ཐོ་བསྟུ་རུབ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ལ།

ལག་རྩལ་སྤོང་བདེ་སློབ་འཛུགས་ལག་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ། - CREs ཡིས་འབྲེལ་ཡོད་ལག་རྩལ་སྤོང་བདེ་ལས་ཁུངས་དང་། ལས་ཀ་སྤོང་མཁན་གྱི་དངོས་པོ།

དུལ་ཁང་བཅས་དང་མཉམ་དུ་འོས་འཚམ་གྱི་འབྲེལ་ལམ་འཛུགས་དགོས། ལ། **CREs**
 ཡིས་ས་གནས་ཀྱི་སྤོང་བདེ་དགོས་མཁོ་རྣམས་ལག་རྩལ་གྲོག་འབྲེལ་སློབ་འཛུགས་སོ་སོ་དང་མཉམ་དུ་ས་ཁུངས་འགོད་དགོས། ལ།
 སྤོང་བདེ་མཉམ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་སྤོང་བདེ་ཐོབ་པའི་མི་རྣམས་ལ་ལག་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་ལམ་སྟོན་བྱེད་པ་དང་།
 ལས་ཁུངས་སུ་ཁོ་ལས་གཞེས་རྒྱ་དང་མ་ཅི་འཚོལ་རྒྱ་རྒྱུ་བྱེད་དགོས།

CREs རྣམས་ས་གནས་སུ་ཅུ་བ་རྒྱགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། མི་མང་སྐུལ་སྤོང་བྱེད་པ་དང་ས་གནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་འབྲེལ་བའི་རུས་པ་ཡོད།
 སྤྱི་ཚོགས་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་པ་བརྒྱུད། **CREs** ཡིས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ལག་རྩལ་སྟེ་གནས་དང་། དུལ་ཁང་།
 འཚོ་རྟེན་མཁོ་འདོན་བཟུང་ལས་ཀ་སྤོང་མཁན་བཅས་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་ལས་ཀ་འཚོལ་མཁན་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་ཟུང་བ་སྟེ་འབྲེལ་བའི་རུས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད།
 འདིས་སྤྱི་བྱེད་འབྲེལ་མཉམ་གྱི་ཁྲུ་ཁོངས་རྒྱ་ཆེ་ཅུ་གཏོང་བ་དང་ཆབས་ཅིག
 དུལ་ཆེས་ཀྱང་ཕན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་མ་ལག་ནས་གནས་ཚུལ་མི་གསལ་བའི་དཀའ་ངལ་སེལ་གྱི་ཡོད། ལྷ་གྲུབ་འདི་ཉིད་ལག་ལེན་འཕྲོལ་མིན་དབུང་ཞིབ་བྱེད་ཆེད།

CREs ལག་བསྟར་བྱེད་ཕྱོགས་ཐོག་ཚད་གཞི་རྒྱུད་བའི་ཚོད་རྩིས་ལས་གཞི་ཞིག་འགོ་བརྒྱགས་ཚོག
 ཚོད་རྩིས་རིམ་པའི་གྲུབ་འབྲས་དང་དབུང་ཞིབ་ལ་གཞིགས་ཏེ་སྤྱི་ཚོགས་ལག་བསྟར་བྱེད་མིན་གྱི་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

IV. དུལ་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ (Financial Discipline) ཞོང་འབྲེལ་གཏོང་བའི་ལག་རྩལ་ཆ་ཞིག་གི་རྒྱུ་དུ་དུལ་ཆེས་སློབ་གསོ་ (Financial Education) བེད་སྤྱོད་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

མི་མང་གི་བདེ་ཆའི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ **** དུལ་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ **** ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཁོ་ཚོའི་དུལ་ཆེས་ཀྱི་སྤོང་ལམ་སྟེ། ཤེས་བྱ་དང་གོ་རྟོགས།
 ཐག་གཅོད་བྱེད་ཕྱོགས། གདམ་ག་དང་སྟེ་རྒྱ་ལུས། གཞན་རྟེན་དང་ཤུགས་རྒྱུན་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མངོན་གྱི་ཡོད།
 དུལ་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ནི་ཚད་གཞི་གཞི་གཞི་ཞིག་ནས་མི་སོ་སོའི་ལྗན་སྤྱོད་ཀྱི་བསམ་སྟོན་ལྟར་ཚུལ་འདྲི་ལྟར་ཚུལ་འདྲི་ཡོད་ན་འདྲ་།
 ཆེས་ཆེ་བའི་ཆ་ནས་དེ་ནི་སྤོང་ལམ་ལས་བྱུང་བའི་སྤོང་ལམ་ཞིག་ཡིན། སྤོང་ལམ་དེ་ལ་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་མཚོན་རྟགས་གཞན་གསལ་ལག་ཡོད་དེ།
 གཏེ དུལ་ཆེས་ཀྱི་ཤེས་བྱ། ཁེ། བརྟན་སྟེང་གི་སྤོང་ལམ་ལུས་ལུས་ (འཇམ་ལུས་པའི་ཚད་ཀྱི་བྱ་ལེན།) གཏེ དངོས་ཡོད་དང་མཉམ་བའི་དམིགས་ཚད་བཟོ་རྒྱ། དེ།
 དུལ་ཆེས་ཀྱི་འཚར་འགོད། ཅེ། བསྐྱོར་ཚོགས་སུ་མ་ཅི་འཛུགས་འཛོག་ཁ་འཛོར་གཏོང་རྒྱ། (ཉེན་ཁ་རྒྱ་དུ་གཏོང་བ།)

དེར་བརྟེན། ཞོང་གསལ་གྱི་མཚོན་རྟགས་འདི་དག་གོང་འབྲེལ་གཏོང་བའི་ཚད་དུ་དུལ་ཆེས་སློབ་གསོ་འདི་ཉིད་ལག་ཆ་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བུ་བ་ཡིན།

སློབ་འཚར།

དུལ་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ནི་གཙོ་བོ་ **སྤོང་ལམ་ལས་བྱུང་བའི་སྤོང་ལམ་ (Learned behaviour)** ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ཏེ།
 དུལ་ཆེས་སློབ་གསོ་དང་ཤེས་བྱའི་ལམ་ལུགས་ལག་ལེན། སྤོང་བཟང་གི་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བ་ཅས་ལས་བརྒྱུས་ཏེ།
 རྒྱུ་ཚད་ལག་གི་ནང་དུལ་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུར་དམིགས་ནས་བེད་སྤྱོད་གཏོང་དགོས། དེ་རྒྱར་ན།
 དུལ་ཆེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགྲུལ་ལག་གིས་གཞན་གསལ་གྱི་ཕྱོགས་གསལ་ལ་དམིགས་བཀའ་གྱིས་དོ་སྦྲང་བྱེད་དགོས།

གཏེ། གནས་བབ་དང་བརྒྱུད་རིམ་ལ་དམིགས་པའི་དུལ་ཆེས་ཤེས་བྱ་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱ། [7]
 དུལ་ཆེས་འབྲས་ལུ་ལག་སྤར་ལས་མང་བ་དང་བདེ་འཇགས་ཀྱིས་བེད་སྤོང་གཏོང་བུ་བའི་ཆེད། སྤོང་བཟང་གི་སྤྱོད་ལུ་གྲུབ་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ལས་བརྒྱུས་ཏེ།
 འོས་འཚམ་གྱི་ཁྲུ་ཁོངས་ཅན་གྱི་ནང་དོན་དང་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཕྱོགས་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྒྱུད་ནས།
 གནས་བབ་དང་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་བྱ་ལེན་པར་དམིགས་པའི་ཤེས་བྱ་མཁོ་འདོན་བྱེད་དགོས།

ཁེ། བརྟན་སྟེང་གི་སྤོང་ལམ་ལུས་ལུས་གོང་འབྲེལ་གཏོང་བ་དང་སྤོང་ལམ་ལས་བརྒྱུས་རྒྱ། སྤོང་ལམ་ཆེད་དུ་སྤོང་ལམ་ལས་པའི་ཉེན་ཁ་དང་།
 སྤོང་ལམ་དགོས་པའི་འོས་འགན་དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡོང་འབབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་བརྒྱུ་ལུ་མེད་པའི་གནད་དོན་ལ་དམིགས་བཀའ་གྱིས་དོ་སྦྲང་བྱེད་དགོས།

གཏེ། དངོས་ཡོད་དང་མཉམ་བའི་དུལ་ཆེས་དམིགས་ཚད་བཟོ་རྒྱ་དང་འཚར་འགོད་ལ་སྤོང་བཟང་ལུ་གྲུབ་ཀྱི་ལུ་གཞི་ཚད་དང་བཞིན་ལ་ནན་བཤད་བྱེད་དགོས།
 རྒྱུ་ཚད་གི་བདེ་ཆའི་ཚད་དུ་དངོས་ཡོད་དང་མཉམ་བའི་དུལ་ཆེས་དམིགས་ཚད་བཟོ་རྒྱ་དང་དུལ་ཆེས་འཚར་འགོད་ཀྱི་གསལ་ཆའི་རང་བཞིན་ལ་ནན་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད།
 བསྐྱོར་ཚོགས་སུ་མ་ཅི་འཛུགས་འཛོག་ཁ་འཛོར་ (Diversification) གཏོང་དགོས་པའི་མཁོ་གནད་སྟོན་ལ་སྤོང་བཟང་ལུ་གྲུབ་ཀྱི་དགོས།

ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན་ལག (Action Points) :

2023 ལོའི་ IV.7 དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ལྷན་ཚུན་ལ་འཕུལ་བའི་དཀའ་ངལ་ལམ་ལག་ལུགས་རྒྱུ་དང་།
 དེ་བཞིན་ལག་བསྟར་བྱེད་མཁུགས་འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་བཅས།

 ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་དམ་ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན།

དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཚད་ཉིད་ཀྱི་ལས་གཞི་ལ་འཕུལ་བའི་དཀའ་ངལ་ལམ་ལག་ལུགས་རྒྱུ་དང་། (ལེན་གཉིས་པར་གཞིགས།)	A ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ (སྒྲིན་མེད་འོད་སྣང་ལྡ) བསྐྱེད་ནས་དཀའ་ངལ་ལམ་ལག་ལུགས་རྒྱུ་ལག་སྟེན་ཐབས་ཅུས་རྒྱུ།		དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཚད་ཉིད་ཀྱི་ལས་གཞི་ལ་འཕུལ་བའི་དཀའ་ངལ་ལམ་ལག་ལུགས་རྒྱུ་དང་། (རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་ལོངས་སོ་སོའི་འོག་གི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་བསལ་ཞུ་མཁོ་འདོན་བཀུར་བ།)							
	ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལག་(སྒྲིན་མེད་འོད་སྣང་ལྡ)	ལག་བསྟར་གནད་ལག		* R B I	* I R D A I	* P F R D A	* S E B I	N A B A R D	N S D C	N C F E
དཀའ་ངལ་ལམ་ལག་ལུགས་རྒྱུ། དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཞུའི་འཕུགས་སྐྱོའི་སྤུས་ཚད་དང་བརྟན་ལྗོངས་རང་བཞིན་གྱི་ཚད་སྒྲིན་དང་། གཞི་ཚུལ་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཞུ་ལྟོན་ཡོངས་ནས་འཛོལ་ཐུབ་པ་བརྟན་གྱི་ལས་ལུགས་ལྟེན་ལྡན་པའི་མཁོ་གནད།	མཐའ་མའི་འབྲེལ་ལམ་ཀྱི་འཕུགས་སྐྱོའི་འདྲ་མཉམ་རང་བཞིན་དང་། བརྟན་ལྗོངས་རང་བཞིན་སྤུས་ཚད་བཅས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བྱེད་ཡིན།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓							
		རེ་ལུས་དང་གོང་གསལ་ཐག་རྒྱུ་ལུང་པའི་ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་(BC agents) རྒྱུ་ལྟེན་ཚད་དུ་སྐྱུལ་ལྷག་གི་ལམ་ལུགས་ (Incentive mechanism) བརྟན་གྱི་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་མཁོ་གནད།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓				✓		
ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་(BC Agents) རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་(BCs) རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓							
ས་ལུགས་བྱ་བྱ་གཞི་ལ་འགའ་ཤེས་ཚད་བརྟན་ལྗོངས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཉུང་བའི་ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ས་ལུགས་ (BC outlets) རྒྱུ་ལྟེན་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	རེ་ལུས་དང་གོང་གསལ་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ། (བྱ་བྱ་གཞི་ལྟེན་ལྡན་པའི་མཁོ་གནད་དོན་ 73)	འཕུགས་སྐྱོ།	✓	✓	✓	✓				
ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་(BC agents) རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	ལས་འདོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་(BCs) རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓							
རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓							
རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	རྒྱུ་ལྟེན་ལས་ལྟེན་ལྡན་པའི་ཚད་དང་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ་ལྡན་པའི་འཕུགས་སྐྱོ།	འཕུགས་སྐྱོ།	✓							

<p>གངས་འཛིན་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་</p> <p>བདེ་སྲིད་ཀྱི་</p> <p>དམིགས་བཀའ་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་</p> <p>(Credit flow)</p> <p>འགྲོ་བ་བསྐྱོད་པའི་དགོས་པའི་མཁོ་གནད།</p>		<p>དམིགས་བཀའ་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ལྟར་བདེ་སྲིད་བྱས་པའི་བསྐྱོད་པའི་</p> <p>བདེ་སྲིད་ཀྱི་ལྟ་སྟེང་ལས་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་</p> <p>མ་རྒྱུག་ཅུང་བའི་</p> <p>CBDC</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>									
				<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>								
	<p>ཁྱིམ་ཚང་གི་རིམ་པའི་དངུལ་ཆེས་ཀྱི་</p> <p>བསྐྱོད་བསྐྱོན་རྣམས་པ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་</p> <p>དགོས་པའི་དགོས་པ་མཁོ།</p>		<p>དངུལ་ཁང་དང་ཉན་སྐྱོད་ལས་ལམ་ཁྲུངས་ཐོབ་ཚུ་ལག་ལེན་གྱི་</p> <p>"ཇན་སུ་རག་གི་"</p> <p>(Jansuraksha)</p> <p>བྲ་སྡེགས་སུ་མཉམ་ཞུགས་ཅིང་རྒྱ་དང་</p> <p>"མ་པེ་ཤེ་"</p> <p>(APY)</p> <p>ལུས་རྒྱ་མེ་ཅ་གཏོང་གི་</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>			<p>✓</p>			
	<p>འཆར་དོན་རྫོག་འཛིན་ཅན་དང་རྐྱང་</p> <p>ཡིག་གི་བཀག་དྲིའི་རྒྱུ་རྐྱེས་དངུལ་</p> <p>ཆེས་ཞབས་ཞུའི་བཅུ་གཉིས་དམའ་པོ་</p> <p>ཚགས་པ།</p>		<p>རྒྱབ་པར་བའི་གངས་འཛིན་འཆར་དོན་</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>					
	<p>ཕ་མོའི་ཁེ་ལས་ལག་གི་བཅུ་གཉིས་གི་</p> <p>བར་སྟོང་།</p>		<p>ཕ་མོའི་ཁེ་ལས་ལག་གི་དམིགས་བཀའ་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དྲི་རྒྱ་</p> <p>དང་བྱ་གཏོང་།</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>								
<p>སྤྱོད་ལམ་རྩི་འཛིན་དང་ལག་ལེན་བཅས་</p> <p>ཐོག་ལྷན་གྱི་དང་ལེན་བྱ་རྒྱུར་སྐོར་</p> <p>འདེད་གཏོང་གི་</p>		<p>རང་བཞིན་རྒྱུང་འཛིན་རྒྱུ་འཛུགས་བརྒྱུད་</p> <p>རྣམས་འགན་འཁུར་ཡོད་པའི་གསར་གཏོང་ལ་སྐྱེ་</p> <p>ལ་འདེད་གཏོང་གི་</p>	<p>སྤྱི་སྒྲིལ་</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>						
<p>བྱ་མེད་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་</p> <p>(BC agents)</p> <p>ཡི་གངས་འཛིན་མ་འདད་བ།</p>		<p>བྱ་མེད་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་ཡི་ཆ་ཤིས་</p> <p>སམ་གངས་འཛིན་མ་འདད་བའི་ཡིག།</p>	<p>འཛུགས་</p> <p>ལོ་</p>	<p>✓</p>									
<p>ཉམས་ཐག་པའམ་ཞབས་ཞུའི་འཛིན་</p> <p>པའི་དངུལ་ཆེས་ཀྱི་</p> <p>མཁོ་རྒྱུ་ཞིབ་མཐོ་མའི་དབྱེ་</p> <p>ཚམ་གྱི་ཞབས་ཞུའི་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་གཉིས་</p>	<p>བྱ་མེད་ཀྱིས་སྒྲིག་འཛུགས་</p> <p>པའི་དངུལ་ཆེས་ཀྱི་</p> <p>མཁོ་རྒྱུ་ཞིབ་མཐོ་མའི་དབྱེ་</p> <p>ཚམ་གྱི་ཞབས་ཞུའི་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་གཉིས་</p> <p>ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་</p> <p>ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>དམིགས་བཀའ་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་</p> <p>ཉམས་ཐག་པ་དང་ཞབས་ཞུའི་འཛིན་ལམ་</p> <p>ཁ་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>						
<p>ཞབས་ཞུའི་འཛིན་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>ཞབས་ཞུའི་འཛིན་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>ཞབས་ཞུའི་འཛིན་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>						
<p>ནང་གི་གནས་ཚུལ་དྲ་དབུ་འཁྲིལ་</p> <p>གྱི་བསྐྱོད་བསྐྱོན་རྣམས་པ་</p> <p>(Financial</p> <p>resilience) ལུ་སྐྱོད་པ།</p>		<p>མ་རྩི་འཛིན་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>	<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>		<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>						
			<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>									
		<p>རྒྱ་གར་གི་སྒྲིག་འཛུགས་</p> <p>ལས་ལམ་ཁ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p> <p>གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཚུ་ལག་བཅུ་</p>		<p>བཀོལ་སྤྱོད</p> <p> </p>	<p>✓</p>								

<p> Information asymmetry) ལས་གཞན། དངུལ་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་མ་ ལག་ནང་འབྲེལ་མཐུན་ལུས་པ་མེད་ བ། </p>	<p> འཚོ་རྟོན་དང་། ལག་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ མ་ལག་བཅས་དངུལ་ རྒྱུ་ལྷན་པན་དང་མ་ རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་ འཛུགས་ བ། (ལག་བརྟན་བྱ་གཞི་ ༡) </p>	<p> ལག་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་རྒྱ་དོན་བཟོ་སྐྱོན་དང་ མཐོ་འདོན། </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།						✓	✓	
		<p> རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ཡོངས་ཀྱི་ མ་ལག་ལེན་བཟུང་སྐྱོད་སྐོབ་ཚན་ གྱི་རྒྱ་དོན་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་ འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།							✓	
		<p> མོ་མོའི་དབྱེ་བར་གཞུག་གི་ཐབས་ལམ་ལ་ གཞོལ་སྦྱོང་གི་སྒྲིག་འཛུགས་ཡོངས་ཀྱི་ རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་ གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།							✓	
		<p> ལག་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་འབོར་ད་ ང་རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་ གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།							✓	
		<p> NSDC དང་། རྒྱ་གར་དབུས་གཞུང་། མངའ་སྡེ་གཞུང་བཅས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་ལྷན་པན་ ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་ འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།	✓						✓	
		<p> རྒྱུ་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་ གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།	✓						✓	
<p> དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་ ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་ འཛུགས་ལྷན་པན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ </p>	བཞོལ་སྦྱོང་།	✓						✓			

<p>གནས་ཚུལ་གྱི་ཆ་མ་སྒྲིམས་པ་དང་། སྐད་ཡིག་གསལ་ཡིག་སྐོང་ས་ཀྱི་འགོག་ ལྟོན། དེ་བཞིན་དུལ་ཚེས་དང་གྲངས་འཛོལ་ ན་གྱི་གོ་རྟོགས་དམའ་བ་བཅས།</p>		<p>དུལ་ཚེས་སྒྲིབ་གསོའི་འབད་བཞུག་ལྟུན་ འཁྲུངས་དང་གཏོང་ཟབ་ཏུ་གཏོང་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
		<p>ཁྲུང་པར་ཅན་གྱི་ནང་དོན་དང་དམིགས་གཏང་ གྱི་མཁོ་འདོན་བརྒྱུད་ལམ།</p>	ལྷན་པུགས་								✓
		<p>ཁྲུང་པར་ཅན་གྱི་ནང་དོན་དང་དམིགས་གཏང་ གྱི་མཁོ་འདོན་བརྒྱུད་ལམ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓					✓		
		<p>སྒོལ་རྩལ་གོ་རྟོགས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་								✓
		<p>ནང་དོན་བཟོ་སྐྱོན་དང་ཁྲུང་པུགས་ ལྷན་པུགས་ལྷན་པུགས་ལེ་ལུ་ལོན་གྱི་གནས་བབ།</p>	ལྷན་པུགས་								✓
<p>དུལ་ཚེས་བཟོད་བསྐྱོན་རྣམས་པ་ལ་གསར་ དུ་ཐོན་བཞིན་པའི་ཉེན་ཁ་ལག་ ལ་དམིགས་གཏང་བྱེད་དགོས་པ།</p>	<p>དུལ་ཚེས་སྒྲིབ་ལམ་ལ་སྐུ ལ་འདེད་གཏོང་ཆེད་དུ ལ་ཚེས་སྒྲིབ་གསོ་ཐབས་ལ མ་དུ་བཅུད་སྐྱོད་གཏོང་གྱུ། (བྱ་བའི་གནད་དོན་ ༡༠)</p>	<p>ནང་དོན་བཟོ་སྐྱོན་དང་ཁྲུང་པུགས་ དངོས་ཡིད་དང་མཐུན་པའི་དམིགས་ཚད་བཟོ་ སྐྱོད་དང་དུལ་ཚེས་འཆར་གཞི་ལོགས་པ།</p>	ལྷན་པུགས་							✓	
<p>དཔུང་ཞིབ་དང་དམིགས་བཀར་དུ ལ་ཚེས་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བའི་ལས་འགུ ལ་གྱི་དགོས་མཁོ།</p>		<p>དུལ་ཚེས་སྒྲིབ་གསོའི་གནས་བབ་ལ་དུས་མཚ མས་སོ་སོར་དཔུང་ཞིབ་བྱ་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་							✓	
		<p>ས་ཁུལ་ལམ་སྤེལ་བྱེད་བཀའ་བའི་ཆེད་དུ་དམིག ས་བཀར་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བའི་འབད་བཞུག།</p>	ལྷན་པུགས་							✓	
<p>ཟད་སྐྱོད་པ་སྤུང་སྐྱོབ་དང་འཁལ་ར་ སེལ་ཐབས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ལག་གི་ཆེད་དུ། ཁྲུང་པུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལས་སྤེལ་བ་ ར་ཐོབ་ཐུབ་པ་དང་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བ འི་ལས་འགུལ་གྱི་དགོས་མཁོ།</p>		<p>དུལ་ཁང་དང་དུལ་ཚེས་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ ན་ཐོན་གྱི་གནད་དོན་ལག་གི་ཐོག་བཅོས་མའི་ སྒོ་བྲོས་ (AI) དང་འཕུལ་འཁོར་སྐྱོབ་སྐྱོང་(ML)ལ་བརྟེན་ པའི་མི་མང་གི་འདྲི་ཚད་མ་ལག་གོང་འཕེལ་ག ཏོང་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓	✓	✓	✓				
		<p>ཟད་སྐྱོད་པ་སྤུང་སྐྱོབ་དང་འཁལ་ར་སེལ་ཐབས ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ལག་གི་ཐོག་དུ་འོས་འཚམ་གྱི་སྤྱི་ཚ གས་འབྲེལ་མཐུད་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་ལས་འགུལ་ལ ག་བརྟེན་བྱ་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓	✓	✓	✓				
<p>ལས་སྤེལ་ཞིབ་རྣམས་པ་ཐོན་པའི་འཁལ་ ར་སེལ་ཐབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དགོ ས་མཁོ།</p>	<p>ཟད་སྐྱོད་པ་སྤུང་སྐྱོབ་དང་ འཁལ་ར་སེལ་ཐབས་ཀྱི་བྱེ ད་སྒོ་ལག་གི་སྤེལ་ཚད་ད ང་སྒོ་གཏང་ཚོགས་མིན་རྣམས་ པ་སྤེལ་གྱུ། (བྱ་བའི་གནད་དོན་ ༤)</p>	<p>ལས་སྤེལ་དང་ཁྲུང་པུགས་ལེ་ལུ་ལོན་ཐབས་ལམ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓	✓	✓	✓				
		<p>དུལ་ཁང་གི་སྐྱོན་ཚུངས་བརྒྱ་ལན་བཏང་ བའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁ་པར་མང་གྲངས་བཅུ་ ད་གཏོང་གྱུ།</p>	ལྷན་པུགས་	✓	✓	✓	✓				

<p>དུ་རྒྱ་དང་དངུལ་རྒྱུ་མགོ་སྐོར་བ་ ལྷོ་བོད་ལས་ཉན་ལ་གཡེལ་ཐབས་ད ང་རྒྱ་དངུལ་གྱི་རྩིས་པ་ལྷན་པའི་བྱེད་ ལྗོད་ལག་གི་དགོས་མཁོ།</p>		<p>དངུལ་ཁང་ཁག་གི་ལས་དོན་ཚགས་ཚུད་དུ་ག ཏོང་བ་དང་། མེ་སེར་གྱི་དངུལ་རྩིས་དུ་རྒྱུའི་མགོ་སྐོར་བསྐྱེད་ དེ་གྱི་སྐོར་ཐོ་དང་འཛིན་སྐྱོང་མ་ལག་ནང་དུ་མ ཉམ་ཞུགས་བྱེད་ཀྱི།</p>	ལྷན་པ་	✓							
		<p>ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཟད་ སྐྱོད་པའི་འཁང་ར་སེལ་ཐབས་ཀྱི་མིང་ལྷན།</p>	ལྷན་པ་	✓	✓	✓	✓				
		<p>གངས་འཛིན་དངུལ་རྒྱུ་དེ་གི་རྩིས་ལྷན་བྱ།</p>	ལྷན་པ་	✓							
		<p>མགོ་སྐོར་བསྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་འཆར་བཞོན་ལས་བྱེད་སྐྱོ བ་བྱེད་ཀྱི།</p>	ལྷན་པ་	✓	✓	✓	✓				
		<p>འཕུལ་རིག་གསར་གཏོང་ལ་སྐུལ་འད ད་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ་ཟད་སྐྱོད་པ་ སྤང་སྐྱོབ་ལ་དམིགས་བཀའ་གྱི་དོ་རྒ ད་བྱེད་དགོས་པའི་དགོས་མཁོ།</p>	ལྷན་པ་	✓	✓	✓	✓				
<p>ཟད་སྐྱོད་པའི་གོ་རྟོགས་བསྐྱར་དགོས་ པའི་དགོས་མཁོ།</p>		<p>ཟད་སྐྱོད་པའི་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་རྒྱ ན་ཐོན་དུ་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱ།</p>	ལྷན་པ་	✓	✓	✓	✓				

<p>ཚད་འཇལ་དང་ལྷ་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་ལུག ས་ཀྱི་རྩིས་པ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ།</p>	<p>དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཚད་ (FI) ཀྱི་གོང་འཕེལ་ལ་དབྱེད་ཞི བ་བྱེད་པའི་ལྷ་ཞིབ་དང་ཚ ད་འཇལ་གྱི་ལམ་ལུགས། (བྱ་བའི་གནད་དོན་ 4)</p>	<p>དངུལ་རྩིས་ཐོ་ཚན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ཚོས་ག ནས་ཚུལ་བཟུ་བྱེད་དང་ལྷ་སྤེལ་བྱ་རྒྱ།</p>		✓	✓	✓	✓			
		<p>ལྷ་རྒྱ་ཚེ་ཞིང་ཁ་ཐོར་དུ་བཏང་བའི་དཔལ་འ བྱོར་མཉམ་ཞུགས་སྐོན་གངས་(FI- Index) གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ།</p>		✓	✓	✓	✓			
		<p>ཉམས་ཞིབ་དང་བཟླ་ཞིབ་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱ།</p>		✓	✓	✓	✓			

རྒྱ་མིག ༤.༢ བྱ་བའི་གནད་དོན་ལག་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཁག་སོ་སོའི་བཞོ་འབྲེམས་མེ་ཏིག་སོ།

Sr	ལེན་ལག / ཐབས་ལུག་གྱི་དམིག ས་ཚད།	བྱ་བའི་གནད་དོན་ གྱི་གྲངས་ཀྱི།	འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཁག་འདི་བྱ་བའི་གནད་དོན་གྱི་གྲངས་ཀྱི།						
			RBI	IRD AI	PFR DA	SEBI	NA BA RD	N S D C	NCFE
1	IV.1	13	13	4	4	3	2	-	-

2	IV.2	6	5	3	3	3	-	-	-
3	IV.3	7	3	-	-	-	2	5	1
4	IV.4	10	4	3	3	3	2	-	7
5	IV.5	8	8	6	6	6	-	-	-
6	V	3	3	3	3	3	-	-	-
Total		47	36 (77%)	19 (40%)	19 (40%)	18 (38%)	6 (13%)	5 (11%)	8 (17%)

<p>རེའུ་མིག་ ༤.༩ དབལ་འཕྱོར་ཀུན་རྒྱུ་བྱི་བྱུ་ཚད་ལྡར་གྱི་བྱ་བའི་གནད་དོན་ལག་གི་བསོ་འགྲེམས་མེ་ཉི་གསེ།</p>	
དབལ་འཕྱོར་ཀུན་རྒྱུ་བྱི་བྱུ་ཚད་	བྱ་བའི་གནད་དོན་གྱི་གྲངས་ཀྱི།
འཇུག་ཚོ།	6 (13%)
བཀོལ་བྱེད།	19 (40%)
ཕྱུ་ཀྱ།	19 (40%)
ལྷ་ཞེས་དང་ཚད་འཇུག།	3 (7%)
ཚུན་རྒྱུ་བྱི་བྱུ་ཚད་	47 (100%)

ང) **དམིགས་བསལ་གྱི་ཐ་སྐད་ལག་སྟེ། "ཉམས་ཐག་པའི་ཉོ་སྤྲོད་པ་" དང་ "གནས་སློབ་"**

ལྷ་བུའི་ཚེད་དུ་ཀུན་གྱིས་བེད་སྤྲོད་གཏོང་བའི་ཚུལ་ལྟར་མཐུན་ཐབས་བྱས་པའི་གནད་ཐོབ་ལོ་དོན་རྣམས་གཏན་འབེབས་བྱེད་དགོས་ཤིང་།
དེ་དག་དངུལ་རྩིས་སྤེལ་ཚུལ་ལྟར་ལོ་ལོ་མཚན་གྱི་ཐབས་ལམ་བསྟེན་པར་བེད་སྤྲོད་གཏོང་ཚོགས།

ཅ) ད་ལྟོ་ **FI-Index (དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་སྟོན་གྲངས་)** གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཡར་རྒྱས་རྒྱུ་མཚན་གྱི་ཡོད།

ས་ཁུལ་སོ་སོའི་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཚད་གཞི་ལ་དཔུང་ཞིབ་བྱ་ཆེད། དེ་ཞིབ་བྱས་པའི་ **FI Index** ཤིག་བཟོ་དགོས་པའི་མཁོ་གནད་ཡོད་ཅིང་།

དེ་ཉིད་མངའ་སྡེ་དང་རྒྱལ་ཕྱན་ས་ཁུལ་ (**State/UT**) རིམ་པར་ཡོད་ན་ལེགས། འགོ་འཇུགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ། རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་ཀུན་ཚུད་ཐབས་རྒྱས་ (**NSFI**)

༢༠༡༥-༢༠ ལོ་དུས་ཡུན་ནང་། རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་ཆེ་བའི་མངའ་སྡེ་དང་རྒྱལ་ཕྱན་ས་ཁུལ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པའི་ **FI-Index**

ཀྱི་རིམ་པ་གསར་པ་ཞིག་བཟོ་བསྟེན་དང་གསལ་བསྟན་བྱེད་དགོས།

དགོས་མཁོའི་ཚུགས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་ - ཉམས་ཐོབ་དང་རྟོག་ཞིབ་བྱ་རྒྱ།

༤། མཁོ་འདོན་ཚུགས་ཀྱི་གནད་ཐོབ་སྤུ་རུབ་དང་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས། དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཞུའི་འཇུག་སློབ་དང་བེད་སྤྲོད་ཀྱི་བར་ཚད་ལག་དང་། དེ་བཞིན་ཀུན་ལམ་གྱི་སྤྲོས་ཚད།
སྟོན་པར་དུ་མཐའ་མའི་འབྲེལ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སྐོར་ལ་ཞིབ་ཐོབ་གནས་ཚུལ་བསྟུ་ལེན་བྱེད་པར། དགོས་མཁོའི་ཚུགས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་ནི་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

འདི་ནི་དགོས་མཁོའི་ཚུགས་ཀྱི་རྟོག་ཞིབ་དང་ཡང་ན་དམིགས་བཀའ་ཚོགས་ཚུང་གི་ཉམས་ཐོབ་བརྒྱུད་ནས་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་།

དེས་དངུལ་རྩིས་ཀུན་ལམ་གྱི་སྤྲོས་འདེད་རྒྱ་རྒྱུ་རྣམས་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་དང་། ཐོན་རྒྱུ་དང་ཞབས་ཞུའི་འོས་འཚམ་རང་བཞིན།
ལྷིང་ཚད་གི་གནས་ཚུལ་དུ་བྱ་ལོན་གྱི་ཉེན་ལ། དངུལ་རྩིས་སྤོབ་གསོ་དང་རྒྱས་པའི་གནས་ཚུལ།

དཀའ་རྙོག་སེལ་བའི་གནས་སྐབས་སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་འགལ་རྒྱུ་རྣམས་དོས་འཛིན་བྱེད་པར་རོགས་འདེགས་བྱེད་ཐུབ།

༥། མཐར་གཏུགས་ན་ཉོ་སྤྲོད་པ་མཐའ་མའི་ལྷ་ཚོགས་ལ་དམིགས་པ་གཏད་དེ།
དགོས་མཁོའི་ཚུགས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་ལ་མཁོ་གནད་དང་དགོས་མཁོ་གཉིས་པའི་ཚུན་མཐུན་ཐབས་བྱེད་པ་དང་།

མཐའ་མའི་འབྲེལ་ལམ་དུ་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཞུ་མཁོ་འདོན་བྱེད་པའི་དཀའ་ངལ། ས་ཁུལ་སོ་སོའི་མ་འདང་བའི་ཆ་ཤས།
འཇུར་བཞིན་པའི་དཀའ་མོས་སོགས་ཀྱི་ཚུགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་རུས་པ་ཡོད།

༦། དངུལ་རྩིས་སྤོབ་ཚན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ཚོས་དངུལ་རྩིས་ཀུན་ལམ་གྱི་གནས་བབ་ལ་དཔུང་ཞིབ་བྱེད་པར་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཉམས་ཐོབ་དང་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་འཇུགས་ད
གོས་པའི་གོས་འཆར་བཏོན་ཡོད།

མདུན་བསྟོད་ལམ་བུ།

༧། དངུལ་རྩིས་ཀུན་ལམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་རྣམས་དངུལ་རྩིས་སྤོབ་གསོ་དང་། ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྤུ་རྒྱུ། ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ། འཚོ་རྟེན་རྒྱབ་སྐྱོར། ཚོང་ལས་གསར་གཏོད།
ཁྲིམ་རུའི་འབྲེལ་མཐུད་བཅས་དང་ལེགས་པར་བྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། འབྲེལ་ཡོད་ཚུགས་ལག་མང་པོས་མཉམ་རུབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བསྟེན་ན། དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཉེན་སྲུང་དང་། བདེ་འཇགས།
གཏོང་ལེན་རུས་པ། སྤྲོས་ལམ་བཅས་ཡར་རྒྱས་ལུ་བྱིན་པའི་གྲུབ་འབྲས་བཟང་པོ་འཛོལ་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་དུ་འཇུར་ཐུབ་ཅིང་།

དེས་མཐར་མེ་མང་གི་བདེ་སྲིད་ལ་ཕན་ཐོགས་ཀྱི་ཡོད།

དེར་བརྟེན་དངུལ་རྩིས་ཀུན་ལམ་གྱི་ཚུགས་ཡོངས་དང་རུས་པ་མཉམ་སྤེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་བསྟེན་རྒྱ་ནི་མདུན་བསྟོད་ཀྱི་ལམ་བུ་དེ་ཡིན།

ཟུར་བཀོད། དངུལ་ཁང་གི་ཚན་དང་འབྲེལ་བའི་རྫོང་རིམ་པའི་གནད་ཐོའི་མཚོན་ཉུགས་ལག

ཨང་།	ཚོན་གྲངས། / གནད་ཐོའི་གནད་དོན།	དེ་ལྟར་ཞིབ་བྱེད་སྐབས།
འབྲེལ་གྱི།		
༡	དངུལ་ཁང་རང་གི་ལས་བྱེད་ཡོད་པའི་དངུལ་ཁང་གི་འབྲེལ་ལམ་སའི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༢	ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་ (BC) ཡོད་པའི་དངུལ་ཁང་གི་འབྲེལ་ལམ་སའི་གྲངས་འབོར། [གཏན་འཇགས་ཀྱི་ BC ས་ཚོགས།]	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༣	གྲངས་འཛིན་དངུལ་ཁང་གི་ཚན་ (DBUs) གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༤	གཏན་འཇགས་མ་ཡིན་པའི་ BC ས་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༥	ATM ཡི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༦	ལས་ཀ་མཚམས་ཚད་པའི་གཏན་འཇགས་ BC ས་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༧	ལས་ཀ་མཚམས་ཚད་པའི་གཏན་འཇགས་མ་ཡིན་པའི་ BC ས་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
བེད་སྤྱོད། — བཟུངས་ལྡན།		
༨	བཟུངས་ལྡན་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༩	བཟུངས་ལྡན་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༠	གཞི་རྒྱུ་བཟུངས་ལྡན་དངུལ་ཁང་བཙུགས་འཇོག་ལྡན་ཐོའི་ (BSBD) གྲངས་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༡	BSBD ལྡན་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༢	BSBD ལྡན་ཐོའི་ཁྲོད་ནས་ PMJDY ལྡན་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༣	BSBD ལྡན་ཐོའི་ཁྲོད་ནས་ PMJDY ལྡན་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༤	BSBD ལྡན་ཐོའི་ཁྲོད་ནས་ BSBD ལྡན་ཐོ་རྒྱུ་གྲས་ཀྱི་གྲངས་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༥	BSBD ལྡན་ཐོའི་ཁྲོད་ནས་ BSBD ལྡན་ཐོ་རྒྱུ་གྲས་ཀྱི་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༦	བེད་སྤྱོད་མེད་པའམ་ལས་ཀ་མཚམས་ཚད་པའི་ BSBD ལྡན་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།
༡༧	བེད་སྤྱོད་མེད་པའི་ BSBD ལྡན་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དངུལ་འབོར།	ཐོ་མོ་དང་། མི་འབོར་གྱི་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད།

མང་།	ལྷོན་གྲངས། / གནད་ཐོའི་གནད་དོན།	དེའི་ཞིབ་བྱེད་སྐབས།
༡༩	བོད་རྒྱུ་མེད་པའི་ PMJDY ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༡༩	བོད་རྒྱུ་མེད་པའི་ PMJDY ཚེས་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༠	དུལ་ལྷན་འབེན་ཚོགས་པའི་ (OD) མཐུན་ལྷན་བོད་རྒྱུ་མེད་གཏོང་མཁུན་ BSBD ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༡	OD མཐུན་ལྷན་བོད་རྒྱུ་མེད་གཏོང་མཁུན་ BSBD ཚེས་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༢	OD མཐུན་ལྷན་བོད་རྒྱུ་མེད་གཏོང་མཁུན་ PMJDY ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༣	OD མཐུན་ལྷན་བོད་རྒྱུ་མེད་གཏོང་མཁུན་ PMJDY ཚེས་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༤	ཞབས་ལུ་ལྷན་མ་ (ཅེག་འཛོན་དེབ་དང་། ལག་ཐོག་དུལ་འབྲུ་དང་། SMS , ལྷ་ཐོག་དུལ་འབྲུ་ལོགས་ལུ་ཡོད་པའི་ BSBD ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
བོད་རྒྱུ་མེད་ལུ་ལོན།	—	

མང་།	ལྷོན་གྲངས། / གནད་ཐོའི་གནད་དོན།	དེའི་ཞིབ་བྱེད་སྐབས།
བོད་རྒྱུ་མེད་ལུ་ལོན།	—	
༢༥	ལུ་ལོན་ལྷན་མ་ (Micro Enterprises) ལུ་ལྷན་ལུ་ལོན་ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༦	ལུ་ལོན་ལྷན་མའི་ལུ་ལོན་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༧	ལུ་ལོན་ལྷན་མའི་ལུ་ལོན། — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་ལུ་དངོས་ལུ་ལྷན་ལུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༨	མི་ལྷན་གྱི་ལུ་ལོན་ཚེས་ཐོའི་གྲངས་འབོར། [MSME ཁོངས་ལུ་མ་གཏོགས་པའི་ལུ་ལོན་ལ།]	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༢༩	མི་ལྷན་གྱི་ལུ་ལོན་ཚེས་ཐོའི་ནང་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར། [MSME ཁོངས་ལུ་མ་གཏོགས་པའི་ལུ་ལོན་ལ།]	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
༣༠	མི་ལྷན་གྱི་ལུ་ལོན། [MSME ཁོངས་ལུ་མ་གཏོགས་པའི་ལུ་ལོན་ལ།] — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་ལུ་དངོས་ལུ་ལྷན་ལུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུའབྱེད།
བོད་རྒྱུ་མེད་ལུ་ལོན།	—	

31	ལྷོ་མོ་གྲངས། / གནད་ཐོའི་གནད་དོན།	དེ་ལྟེ་ཞིབ་བྱེད་ལྟངས།
32	ས་ཆ་རྒྱུ་ལྷན་པུ་འཇུག་མཐའ་མའི་སོ་ནམ་པ་ ལ་སྤྲོད་པའི་བྱ་ལོན་རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	(SF/MF) མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
33	SF/MF ཡི་བྱ་ལོན་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
34	SF/MF ཡི་བྱ་ལོན། — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སུ་དངོས་སུ་སྤྲོད་པའི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
35	KCC (སོ་ནམ་པའི་བྱ་ལོན་ཤོག་བྱང་) རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
36	KCC རྒྱུ་ཐོའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
37	KCC བྱ་ལོན། — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སུ་དངོས་སུ་སྤྲོད་པའི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
བེད་སྤྱོད། བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན།	—	
38	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་གྱི་རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར། [མི་སྤྱིར།]	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
39	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ [མི་སྤྱིར།] ལ་ཚོགས་མཚན་སྤྲོད་པའི་བྱ་ལོན་གྱི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་། མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
40	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ལེ་ལས་ལྷན་པུ་འཇུག་ (MSME) རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
41	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ལེ་ལས་ལྷན་པུ་འཇུག་ (MSME) རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
42	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ལེ་ལས་ལྷན་པུ་འཇུག་ (Small Enterprises - MSME) རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
43	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ལེ་ལས་ལྷན་པུ་འཇུག་ (MSME) རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
44	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ [MSME] ཡི་རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
45	བྱ་ལོན་གསར་དུ་ལེན་མཁན་ [MSME] ལ་ཚོགས་མཚན་སྤྲོད་པའི་བྱ་ལོན་གྱི་དུལ་འབོར།	མོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
བེད་སྤྱོད། — བྱ་ལོན་པ་མོ།		
46	རང་རོགས་ཚོགས་པའི་ (SHGs) བསྐྱེད་ཚོགས་རྒྱུ་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
47	SHGs ཡི་བསྐྱེད་ཚོགས་རྒྱུ་ཐོའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོར།	མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།
48	བྱ་ལོན་དང་འབྲེལ་མཐུན་བྱེད་ཆེད་བྱ་ལོན་འཇུག་ལྷན་པུ་འཇུག་ SHGs ཡི་གྲངས་འབོར།	མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྟར་དུ་བྱེད།

ཨང་།	ལྷན་གྲངས། / གནད་ཚུལ་གནད་དོན།	དེ་ལྟེ་ཞིབ་བྱེད་སྒྲུབ་སྒྲུབ།
༤༤	ལུ་ལོན་དང་འབྲེལ་མཐུན་བྱུང་བའི་ SHG ཚེས་ཚེས་ནང་ཡོད་པའི་དུལ་འབོད།	མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༤༥	SHGs ཡི་ལུ་ལོན། — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སྤྱི་དངོས་སྤྱི་སྤྱི་དུལ་འབོད།	མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༤༦	མཉམ་ཚུབ་འགན་ལེན་ཚོགས་པའི་ (JLG) ལུ་ལོན་ཚེས་ཚེས་གྲངས་འབོད།	མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༤༧	JLG ལུ་ལོན་པའི་ལུ་ལོན་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་དུལ་འབོད།	མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༤༨	JLGs ཡི་ལུ་ལོན། — ལྷ་བ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སྤྱི་དངོས་སྤྱི་སྤྱི་དུལ་འབོད།	མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པའམ་མཐུན་པའི་འབྲེལ་ལམ་གྱི་མཚོན་རྟགས།		
༤༩	ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པའི་ (BC Agents) གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༠	BC ཡོངས་ཀྱི་ལྷན་ལྷན། དུལ་འབོད་པ་དང་། དུལ་འབྲེལ་བ། དུལ་གཏོང་བ། བཞི་ཚོགས་ཚེས་ཚེས་འབྲེལ་བ་བཅས་ཀྱི་མཐུན་ལྷན་སྤྱི་ལམ་ལྷན་གྱི་གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༡	BC Agents ལུ་ལོན་པའི་རྒྱ་ལམ་ལྷན་ལྷན།	དུལ་འབོད་(༠ ལྷན་ ༡༠,༠༠༠ ལྷན་ལྷན་)དང་། ཕོ་མོ་དང་མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
སྤྱི་མཐུན་དུ་དུལ་འབྲེལ་གི་ཞབས་ཞུ་སྤྱོད་པའི་མཚོན་རྟགས།		
༥༢	ལྷན་གསུམ་གྱི་ཚེས་ཚེས་འབྲེལ་ལྷན་གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༣	སྤྱི་མཐུན་དུ་དུལ་འབྲེལ་གི་ཞབས་ཞུ་ (Doorstep Banking) ཚོབ་པའི་ལྷན་གསུམ་གྱི་ཚེས་ཚེས་འབྲེལ་ལྷན་གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༤	དབང་པོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ཚེས་ཚེས་འབྲེལ་ལྷན་གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༥	སྤྱི་མཐུན་དུ་དུལ་འབྲེལ་གི་ཞབས་ཞུ་ཚོབ་པའི་དབང་པོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ཚེས་ཚེས་འབྲེལ་ལྷན་གྲངས་འབོད།	ཕོ་མོ་དང་། མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུན་པ་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་མཚོན་རྟགས།		
༥༦	ICT-BC བརྒྱུད་ལམ་དུལ་འབྲེལ་བཏང་བའི་གྲངས་འབོད། (Remittances Number)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།
༥༧	ICT-BC བརྒྱུད་ལམ་དུལ་འབྲེལ་བཏང་བའི་དུལ་འབོད། (Remittances Amt.)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོད་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྟེ་བ།

མང་།	ལྷན་གྲངས། / གནད་ཐོའི་གནད་དོན།	དེ་ལྟེ་ཞིབ་བྱེད་སྒྲུབ་སྒྲུབ།
༤༢	ICT-BC བརྒྱུད་ནས་དངུལ་བཅོལ་བའི་གྲངས་འབོར། (Deposits Number)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༣	ICT-BC བརྒྱུད་ནས་དངུལ་བཅོལ་བའི་དངུལ་འབོར། (Deposits - Amt.)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༤	ICT-BC བརྒྱུད་ནས་དངུལ་འཕྲེལ་བའི་གྲངས་འབོར། (Withdrawals Number)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༥	ICT-BC བརྒྱུད་ནས་དངུལ་འཕྲེལ་བའི་དངུལ་འབོར། (Withdrawals Amt.)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༦	དངུལ་རྩིས་མ་ཡིན་པའི་བརྒྱུད་ལུགས་གྲངས་འབོར། (Non-Financial Transactions)	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༧	BC བརྒྱུད་ནས་ཐོབ་པའི་དངུལ་རྩིས་ཐོན་ཚུལ་གཞན་དག་ (འགན་བཅོལ་ཕྱ་མོ་དང་ཀུན་མོགས་མོགས་) གྱི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
༤༨	BC བརྒྱུད་ནས་བརྒྱུད་ལུགས་འཕྲེལ་བའི་ལྷན་ལྷན་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།
གྲངས་འཛིན་འཇུག་སྒྲིའི་ཐབས་ལ་ མ་བེད་སློབ་གཏོང་སྒྲུབ་སྒྲུབ།		
༤༩	ལྷན་ཐོ་འབྲུལ་བའི་དུས་ཡུན་ནང་ སོགས་གྲངས་འཛིན་གྱི་ལམ་ནས་བེད་སློབ་གཏོང་བའི་རྩིས་ཐོའི་གྲངས་འབོར།	ཕོ་མོ་དང་། ཕོ་མོ་དང་མི་འབོར་ལྡེ་ཚན་ལྷན་དུ་བྱེད་པ།

44. **གཅིག་གྱུར་དུས་རྒྱུས་འབྲེལ་མཐུན (UPI):** RBI ཡིས་བུ་ལོན་ཤོག་བྱང་ (Credit Cards) རྒྱུས་ UPI

དང་སྡེལ་མཐུན་བྱེད་པར་མཐུན་ཤིང་བསྐྱར་ཡོད་པའི་ QR code

ཡོད་པའི་ཚོང་པ་རྒྱུས་རྒྱུས་ལའང་བུ་ལོན་གྱི་ལམ་ནས་འགོ་སྟོན་གཏོང་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་འཛོལ་ཐུབ་པ་བསྐྱོད་ཡོད། ཡོ་བྱང་ནང་གི་དུས་ལྷན་ **UPI Lite**

བཟུགས་པ་དེས་ **UPI PIN** མི་དགོས་པར་ **7,000 ཉིན་རྒྱུས་** བར་དུས་རྒྱུས་ཐུབ་པའི་མཐུན་ཤིང་གྱི་ཡོད་པ་དང་། དུས་ལྷན་དེའི་ནང་ **40,000 ཉིན་རྒྱུས་**

བར་ཉར་ཚགས་བྱེད་ཆོག་ **UPI Lite** རྒྱུས་དུས་རྒྱུས་དུས་ལང་གི་ལྷོ་བའི་མ་ལག་ (**CBS**) ལ་ཐད་ཀར་གཞོན་ལྷན་མི་སྲོད་པས།

བརྗེ་འཛོལ་ལམ་སྤོངས་ཡོང་བའི་ཚད་གཞི་མཐོ་ཏུ་གཏོང་གི་ཡོད། **UPI Lite** ཡི་རྒྱ་བསྐྱེད་དུ་ **UPI Lite X (དྲ་རྒྱ་མེད་པའི་དུས་རྒྱུས་)** དེ་ 2023 ལྷ་ 1

པར་འགོ་བཟུགས་ཡོད། འདིའི་ཐོག་ནས་ལག་ཐོག་ཁ་པར་གྱི་དྲ་རྒྱ་མེད་པའི་གནས་སྡུངས་འོག་ཏུ་ **400 ཉིན་རྒྱུས་** བར་གྱི་ **UPI** དུས་རྒྱུས་ (**P2P** དང་ **P2M**)
བྱེད་ཐུབ།

45. 2022 ལྷ་ 7 པར་ RBI ཡི་ **DPSS** ཟེ་ཚན་གྱིས་ **དྲ་རྒྱ་མེད་པའི་གནས་སྡུངས་ (Offline Mode)** འོག་རིན་ཐང་བྱེད་པའི་གྲངས་འཛིན་དུས་རྒྱུས་
སྐབས་བདེ་བའི་སྐྱོན་གཞི་ཞིག་འགོ་བཟུགས་ཡོད།

46. 2023 ལྷ་ 1 པར་ **སྐོང་ཚོལ་གྱི་ལམ་ནས་དུས་རྒྱུས་ (Conversational payments)** བྱེད་སྡུངས་འགོ་བཟུགས་ཤིང་།

འདིས་ཉོ་སྤྲོད་པ་ཚོས་མི་ཐབས་རིག་པ་ (**AI**) ཐུན་པའི་ལམ་ལྷན་ཤིག་དང་སྐྱར་དུ་སྐོང་ཚོལ་བྱས་ཏེ།

བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཁོར་ལུག་ཅིག་གི་ནང་བརྗེ་འཛོལ་འགོ་འཇགས་དང་མཐུག་བསྐྱེད་ཐུབ་པ་བསྐྱོད་ཡོད།

འདིས་དུས་རྒྱུས་དང་དུས་ལང་གི་ལམ་དོན་རྒྱུས་རི་མོའི་འཇགས་པོས་ (**GUI**)

ནས་སྐོང་ཚོལ་བར་རྒྱུད་པའི་སྐོང་ཚོལ་གྱི་འཇགས་ལྷན་བསྐྱར་བྱེད་པའི་པ་ཡོད། དུས་རྒྱུས་ཀྱི་ལམ་ལྷན་འདི་རྒྱ་གར་གྱི་ས་གནས་སྐོང་ལོག་ལག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པས།
རང་གི་པ་སྐོང་ལས་མི་ཤེས་པའི་མི་མང་ལ་དུས་རྒྱུས་ཀྱི་མཐུན་ཤིང་སྐོང་ཚོལ་འཇོག་པའི་འཛོལ་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཞན་གས་དང་། དང་བོ་སྐྱོན་ཅན།
གྲངས་འཛིན་དུས་རྒྱུས་གསར་དུ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་མཁན་རྒྱུས་ལའང་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད།

47. རྒྱ་གར་དུས་རྒྱུས་ལང་གིས་འཇུག་རིག་པའི་ཐད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་དུས་རྒྱུས་ཚེས་ཟེ་ཚན་ཡོངས་ལྷན་གསར་གཏོང་ལ་སྐྱེས་འདེད་གཏོང་ཆེད།

རྒྱ་གར་དུས་རྒྱུས་ལང་གི་གསར་གཏོང་སྟེ་གནས་ (RBIF) བཟུགས་ཡོད།

48. དུས་རྒྱུས་འཇུག་རིག་ (**Fintech**) བེད་སྤྱོད་དང་གསར་གཏོང་ལ་སྐྱེས་འདེད་གཏོང་བའི་དམིགས་ལུལ་དུ་ **IRDAI** ཡིས་ **སྐོང་ཚོལ་ཚོད་ལྷོད་སྐྱོན་གཞི་**
(Regulatory Sandbox) གསལ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་གོ་སྐོར་འཆར་ 400 ལྷན་ལ་དཔྱད་ཞིབ་དང་འོས་འཚོལ་གྱི་ཚོག་མཚན་སྤྲོད་ཡོད།

འདིའི་ནང་ཉོ་སྤྲོད་པ་མཉམ་ཞུགས་དང་། ཐོན་འཇུག་ཞབས་ཞུ།

དེ་བཞིན་གྱི་ལྷན་གྱི་གསལ་བཟུགས་དུས་རྒྱུས་བཅས་ལ་དུས་རྒྱུས་ཚེས་འཇུག་རིག་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་གོ་སྐོར་འཆར་འགྲུབ་ཡོད།

49. **IRDAI** ཡིས་འཇུག་པོར་ཡོད་ཕྱོགས་ལག་ཡོངས་ལ་གྲངས་འཛིན་ལ་གཞི་བཅོལ་བའི་ཉོ་སྤྲོད་པ་མཉམ་ཞུགས་དང་། ཐོན་འཇུག་ཞབས་ཞུ།

ཐོན་འཇུག་འཛིན་མཁན་གྱི་སྐོབ་གསོ་བཅས་རིམ་བཞིན་ལག་ལེན་བསྐྱར་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་བྱས་ཡོད། འགན་བཅོལ་ཀུང་སི་པལ་ཆ་བས་ཉོ་སྤྲོད་པ་དང་འཇུག་པོར་བྱེད་པར།

ཉོ་སྤྲོད་པའི་དྲ་ཚོགས་ལག་ཐོག་ཁ་པར་མཉམ་ཞུགས་ WhatsApp དྲ་རྒྱུས་གཞི་བཅོལ་བའི་ལག་ཆ་ སོགས་གསར་གཏོང་གི་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་བསྐྱོད་ཡོད།

འགན་བཅོལ་ཀུང་སི་རྒྱ་ཆ་ 40 ཚམས་ཀྱིས་འགན་བཅོལ་འཛོལ་རྒྱ་དང་ཞབས་ཞུ་མཁོ་འདོན་བྱ་ཆེད་ལག་ཐོག་ཁ་པར་མཉམ་ཞུགས་བཟོན་ཐོན་ཡོད། **IRDAI**

ཡིས་སྐྱེས་འཇུག་རྒྱུས་ལ་དེ་མཚུངས་བྱེད་དགོས་པའི་རྗེས་འདེད་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་།

དུས་བཀག་ནང་དང་མ་ཡོངས་ལ་ལག་ཐོག་ཡོ་བྱང་བརྒྱུད་ནས་འཇུག་པོར་འཛོལ་ཐུབ་པའི་ཡོད་ཆེས་བྱེད་གྱི་ཡོད།

70. འགན་བཅོལ་ཀུང་སི་རྒྱུས་ལ་ཐོན་འཇུག་གི་དུས་ལྷན་འདྲ་མིན་ཡོད་པའི་ཐོན་འཇུག་བཟོ་ཚོག་པའི་ཚོག་མཚན་སྤྲོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཉེན་ཁ་རྒྱུ་དུས་ཐོན་འཇུག་དང་།
ཚོགས་པའི་དུས་བཀག་འགན་བཅོལ་ཚོགས་པའི་བུ་ལོན་སོག་ཉེན་འགན་བཅོལ། དེ་བཞིན་འགན་བཅོལ་པ་མོའི་ཐོན་འཇུག་རྒྱུ་ཆེད་དུ་མཐའ་མཐའ་དུས་ལྷན་
རྒྱ་བཀའ་ ཡིན་དགོས།

71. **IRDAI** ཡིས་འགན་བཅོལ་ཀུང་སི་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་སྐོར་གསལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཟེ་ཚན་གྱི་འགན་འཁུར་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཡོད།

བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པའི་སྐྱོག་གཞི་འདིས་འགན་བཅོལ་ཀུན་པར་ལ་ཚད་འཇུག་སྐབས་ཐད་འགྲུར་བཀག་ཆེན་ཞིག་བཏང་ཡོད། སྤྱི་ཡོངས་འགན་བཅོལ་ (**General insurance**) གི་ཆེད་དུ་ དོ་སྐྱོང་བྱེད་པ་དེ་སྤྱི་དུས་འབབ་ (**Gross Direct Premium**) རྒྱུ་ **གོང་ཚོ་རྒྱན་ཚོགས་ (Gram Panchayat)**

གྱི་རིམ་པར་སྤྲོད་པའི་འགན་བཅོལ་ཡིག་ཆའི་གྲངས་འབོར་ལ་བསྐྱར་ཡོད་པ་དང་། ལྷན་པར་དུ་སྐྱེས་འཇུག་དང་། སྤོང་ལང་།

ཚོང་ལང་བཅས་ལ་ལྷན་པར་བྱ་བུ་གཞི་བོ་འཛིན་གྱི་ཡོད། ཐོག་ཉེན་དང་འཕྲོད་བསྐྱེད་འགན་བཅོལ་གྱི་ཆེད་དུ།

འགན་བཅོལ་ཡིག་ཆའི་གྲངས་འབོར་གྱི་ཚབ་ཏུ་གོང་ཚོ་རྒྱན་ཚོགས་ནང་འགན་བཅོལ་གྱི་ལྷན་འཇུག་འོག་ཡོད་པའི་ **མི་གྲངས་** ལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད།

73. རྒྱ་མིའཛུགས་ལྷན་ཁྲིའུབ་ཁོངས་དེ་ཉམས་ཐག་ལག་འཛིན་འཛིན་མཁན་ (དཔེར་ན། BPL, E-Shram, MNREGA, DBT ཕན་ཐོགས་ལེན་མཁན།

Jan Dhan ཅེས་ཐོ་འཛིན་མཁན་སོགས། དང་འགན་བཅོལ་ལས་གཞི་འདྲ་མིན་གྱི་ཕན་ཐོགས་ལེན་མཁན་རྣམས་ཚུད་པ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་བསྐྱེད་བཏང་ཡོད།
མི་མང་ལ་སྤུངས་སྤོངས་ལས་མང་བ་འཛོལ་ཆེད། མོག་ཉེན་དང་། རྒྱ་ཡོངས་འགན་བཅོལ་

འཛོད་བསྐྱེད་འགན་བཅོལ་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་མིའཛུགས་ལྷན་ཁྲིའུབ་འཁྲུང་དེ་བརྒྱ་ཆ་ ༠.4-4 ནས་ **བརྒྱ་ཆ་ 70** ལ་སྤོངས་ཡོད།
འགྲུང་བ་འདོད་ལྷན་ཁྲིའུབ་ལྷན་ཁྲིའུབ་འགན་བཅོལ་དྲ་བ་རྒྱ་ཆ་ 3 ལ་བཏང་སྟེ། མི་མང་པོ་ཞིག་སྤུངས་སྤོངས་འོག་ཏུ་བཅུག་ཡོད།

74. སྤྱི་རྒྱུས་འཛིན་མཁན་ཚོར་གདམ་ཀ་མང་བ་དང་འགན་བཅོལ་འཛོལ་བ་དེ་ཅུ་གཏོང་ཆེད། **ལེ་ལས་ཚབ་དོན་པ་ (Corporate Agents)** དང་
འགན་བཅོལ་ཁྲོམ་རུའི་ཚོང་ལས་ཁང་ (IMF) གི་ཆེད་དུ་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཚོགས་པའི་འགན་བཅོལ་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་མཐོ་ཤོས་དེ་སྤོངས་ཡོད།

ལེ་ལས་ཚབ་དོན་པ་ཞིག་གིས་འགན་བཅོལ་ཀྱང་སེམ་ 1 (ཐོན་ཆད་ 3) དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཚོགས་པ་དང་། IMF ཡིས་འགན་བཅོལ་ཀྱང་སེམ་ 5 (ཐོན་ཆད་ 2)
དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་མོག་ཉེན་དང་། རྒྱ་ཡོངས། འཛོད་བསྐྱེད་བཅས་ཀྱི་ཐོན་ཆེས་རྣམས་འབྲེམ་སྟེ་ཆོག IMF
ཡི་ལས་ཀ་གྲེང་སའི་ས་ཁོངས་ཀྱང་རང་ཉིད་དེ་བསྐྱེལ་བྱས་པའི་མངའ་སྡེ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ཁྱབ་བསྐྱེད་ཡོད།

75. PFRDA ཡིས་ **རྒྱལ་ཡོངས་རྣམས་ཐོགས་ལམ་ཕྱགས་ (NPS)** གྱི་འོག་ཏུ་མཉམ་འབྲེལ་པ་རྣམས་དོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་གཉེས་ (Double factor authentication) དང་བརྒྱུན་ལམ་ KYC བརྒྱུད་ནས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཐབས་བཅོས་ཡོད། དེ་མ་ཟད། PFRDA ཡིས་ Aadhaar

བེད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་མཉམ་འབྲེལ་ཚམ་མ་ཡིན་པར།
ཞབས་ཀྱི་ལུ་ལ་དང་ཕྱིར་ཐོན་བྱེད་པར་ཡང་གྲངས་འཛིན་མོས་མཐུན་ལ་གཞི་བཅོལ་བའི་རྫོགས་གཞི་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་ཐད་གོམ་སྤྲོས་ཆེན་པོ་སྤོངས་ཡོད།

76. PFRDA ཡིས་ NPS, NPS-Lite, Swavalamban ལས་གཞི་དེ་བཞིན་ **Atal Pension Yojana (APY)**
དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལག་ཐོག་ལ་པར་མཉེན་ཆས་ལག་བཅོས་ཡོད།

77. དངུལ་ཅེས་ཞབས་ཀྱི་ལུ་ལ་འཇུག་སྟོ་ཡོང་བ་དང་དངུལ་ཅེས་འཕུལ་རིག་གི་ཡར་རྒྱས་བེད་སྤྱོད་གཏོང་ཆེད། SEBI
ཡིས་གཞུང་གསལ་གྱི་གོམ་སྤོངས་ལག་སྤོངས་ཡོད།

78. SEBI ཡིས་དངུལ་ཅེས་ཡོ་བྱང་འདྲ་མིན་གྱི་བཞེ་འཛོང་རྣམས་རང་འགྲུལ་གྱིས་ལས་སྟོན་བྱ་ཆེད་ **Straight through Processing (STP)**
འགོ་བཅུགས་ཡོད།

མ་རྒྱུད་བར་ལེ་བ་རྩ་བུའི་ཁྲོམ་རུའི་མཉམ་འབྲེལ་པ་ཚོས་ཀྱང་མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོར་ཉོ་ཚོང་བྱེད་བའི་བཅོ་ཆེད་ལག་ཐོག་ལ་པར་མཉེན་ཆས་འདོན་འགོ་བཅུགས་ཡོད།

79. མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོས་ **e-KYC** བེད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉོ་ཚོང་དང་ **Demat** ཅེས་ཐོ་བཞིན་ཕན་ཚུན་མ་དངུལ་ (Mutual fund)

གི་གནད་ཐོ་རྣམས་དྲ་ཐོག་ནས་འབྲེད་ཐབས་བཏང་། ཅེས་ཐོ་འདོད་དག་ཉོ་ཚོང་གི་ཆེད་དུ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་ཐབས། དེ་མ་ཟད། SEBI ཡིས་ཉོ་ཚོང་པ་རྒྱུད་གསལ་ཚོའི་ཆེད་དུ་
གཞི་ཚའི་ཞབས་ཀྱི་ Demat ཅེས་ཐོ་ (BSDA) ཡི་མཐུན་རྐྱེན་སྤོངས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། འདོད་ནང་མ་རྩ་ 70 འཕུལ་

བར་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་རེའི་ཉར་ཚགས་སྤོངས་ཆ་མི་དགོས་པའམ་ཉ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ལས་སྤོངས་མི་དགོས།

80. མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕན་ཚུན་མ་དངུལ་ (Mutual funds) འཛོལ་ཐབས་བཏང་། མ་དངུལ་ནང་མ་རྩ་འཇུགས་པའི་དམའ་མཐོའི་དངུལ་འབབ་ 400 **ཉིན་རྫོང་**
དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད། དེ་མ་ཟད། SEBI ཡིས་ **micro-SIP** ཞེས་པའི་གོ་དོན་འགོ་བཅུགས་ཏེ། མི་སྐྱེར་གྱིས་སྤོངས་པའི་དམའ་མཐུན་ 700 **ཉིན་རྫོང་**

ལས་མི་དགོས་པའི་སྟོན་ནས་མ་དངུལ་ནང་མ་རྩ་འཇུགས་ཐབས་བཏང་། 2020 ལོ་ 3 པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། ཕན་ཚུན་མ་དངུལ་གྱི་གནད་ཐོ་ (Folios) 72.24

དུང་རྒྱུར་ ལྷག་ཡོད།
81. མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོར་རྩ་བའི་ཁྲོམ་རུའི་ (Primary market) འཛོལ་བའི་ཅུ་གཏོང་ཆེད། **IPO**
ནང་མ་རྩ་འཇུགས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་རྣམས་གྲངས་འཛིན་དུ་བསྐྱར་ཡོད། མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོས་ **ASBA** དང་ **UPI**

བརྒྱུད་ནས་རང་གི་དངུལ་ཁང་ཅེས་ཐོ་བེད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་ **IPO** རང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཐབས། དེ་བཞིན་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་རྣམས་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་དྲ་ཆོགས་དང་། མ་རྒྱུད་ཁྲོམ་རུའི་
SEBI བཅས་ཀྱི་དྲ་ཐོག་ཏུ་བཞག་ཡོད་པས་མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོས་སྟོན་གྲོག་བྱེད་བའི་བོ་ཡོད།

82. ཕན་ཚུན་མ་དངུལ་ནང་མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་ཚོས་དྲ་ཐོག་ནས་རང་གི་ **KYC** དེ་བསྐྱེལ་བྱེད་པ་དང་། མ་དངུལ་འཇུགས་པ་དང་ཕྱིར་འཛོལ་བྱེད་པ།
དེ་བཞིན་དངུལ་ཅེས་མ་ཡིན་པའི་ལས་དོན་ (དཔེར་ན། རྫོགས་འཕྲིན་དང་དངུལ་ཁང་ཅེས་ཐོ་བཞེ་བ) རྣམས་སྤོངས་ཐབས་པའི་དྲ་ཐོག་སྤོངས་ལུ་ལག་ཡོད།
དེ་བཞིན་མ་རྩ་འཇུགས་མཁན་གྱི་ལེ་ཕན་སྤུངས་སྤོངས་བྱ་ཆེད། **SEBI** ཡིས་དྲ་ཐོག་ནས་མ་དངུལ་ཉོ་ལན་བྱེད་ཐབས་ **དོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་གཉེས་ (2FA)**

ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་ཡོད། མ་དངུལ་གྱི་ལས་གཞི་ལག་ཏུ་ **'Risk-o-meter'** (ཉེན་ཁའི་ཚད་གཞི་སྒྲིལ་ཆས་) བརྟགས་པ་དེས་མ་རྩ་འཛུགས་མཁན་ཚོར་མ་དངུལ་དེའི་ནང་ཉེན་ཁ་ཇི་ཅམ་ཡོད་མེད་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཉེན་ཁ་ཇི་ཅམ་ལེན་ཐུབ་མིན་རྒྱུ་འབྲེལ་བྱེད་པར་རོགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཐབས་ཚུལ་གྱི་ཀ་བ་གཉིས་པ། གཞི་རྒྱུ་དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུའི་ཆ་ཚང་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ།
 འདོད་པ་ཡོད་པ་དང་འོས་ཚུན་ཆང་བའི་དར་མ་རེ་རེར་དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུའི་གཞི་རྒྱུ་ཆ་ཚང་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱེད་དགོས་ཤིང་།
 དེའི་ནང་གཞི་རྒྱུ་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཚང་དངུལ་ཁང་བཅས་འཛོལ་རྒྱུ་མོ་ (BSBDA) དང་། ལུ་ལོན། རོག་ཉེན་དང་རོག་ཉེན་མ་ཡིན་པའི་འགན་བཅོལ་ལུ་མོའི་ཐོན་རྒྱུ་
 རྒྱུ་མོགས་ཐོན་རྒྱུ་ དེ་བཞིན་འོས་འཚམ་གྱི་མ་རྩ་འཛུགས་སྒྲིལ་གྱི་ཐོན་རྒྱུ་བཅས་ཚུད་དགོས།
གལ་ཆེད་མཚན་རྟགས་ལག་ལུ།

- ༢༠༢༠ ལྷ་ ༩ པའི་བར་ **PMJDY** (མིང་སློན་མེ་མང་དབུལ་འབྱུར་ལས་གཞི) འོག་དེབ་སྐྱེལ་བྱས་ཟེན་པའི་
 (ཉེ་ཆར་ལས་ཀ་འགོ་བརྟེན་པའི་གཞི་རྒྱུ་སྐྱེས་དར་མ་ཚུད་པའི་) འདོད་པ་ཡོད་པ་དང་འོས་ཚུན་ཆང་བའི་དར་མ་རེ་རེ འགན་བཅོལ་ལས་གཞི
 (PMJJBY, PMSBY མོགས) དང་། རྒྱུ་མོགས་ལས་གཞི་ (NPS, APY མོགས) ཡི་འོག་ཏུ་མིང་ཐོ་འགོད་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
- ༢༠༢༠ ལྷ་ ༩ པའི་བར་རྩ་བའི་སྐྱོག་འཛུགས་ཀྱིས་ཐང་ཀར་རམ། ཡང་ན་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་སྐྱོག་འཛུགས་ལག་བརྒྱུད་ནས་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་ (BCs)
 ཡོངས་ཀྱི་རྒྱུ་མོགས་པ་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
- ༢༠༢༢ ལྷ་ ༩ པའི་བར་མེ་མང་ལུ་ལོན་གནད་ཐོ་མཛོད་ (PCR) དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་ལག་ལེན་བསྐྱར་བྱས་པ་བཟོ་རྒྱུ་དེས་ན།
 ཆོག་མཚན་ཡོད་པའི་དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུ་ཆེན་ལག་གིས་དེ་ཉིད་བེད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་རྒྱུ་མེ་ཡོངས་ཀྱི་ལུ་ལོན་གྱི་སྒྲིལ་འཛུགས་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

སྐབ་འབྲས་ལག་ལུ།

༡། མིང་སློན་ཆོ་སྐོག་འོད་སྐྱེད་འགན་བཅོལ་ལས་གཞི་ (PMJJBY): ༢༠༢༤ ལྷ་ ༩ པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། བན་ཐོགས་ལེན་མཁན་མི་གྲངས་ ཏུང་ལྷུར་ ༡༩ ལས་གཞི་འདིའི་འོག་ཏུ་མིང་ཐོ་བཀོད་ཟེན་ཡོད།

༢། མིང་སློན་ཉེན་སྲུང་འགན་བཅོལ་ལས་གཞི་ (PMSBY): ༢༠༢༤ ལྷ་ ༩ པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། བན་ཐོགས་ལེན་མཁན་མི་གྲངས་ ཏུང་ལྷུར་ ༩༩.༢༩ ལས་གཞི་འདིའི་འོག་ཏུ་མིང་ཐོ་བཀོད་ཟེན་ཡོད།

༣། ཨ་ཏུལ་རྒྱུ་མོགས་ལས་གཞི་ (APY): ༢༠༢༤ ལྷ་ ༩ པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། མཉམ་ཞུགས་པ་ ཏུང་ལྷུར་ ༥.༥༥ ལས་གཞི་འདིའི་འོག་ཏུ་མིང་ཐོ་བཀོད་ཟེན་ཡོད།

༤། གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣-༢༤ ཡི་རྒྱུ་ལབ་ཀྱི་ཐོན་རྒྱུ་ཞུས་ནང་དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུ་དེ་འབྲེལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ལག་གི་སྟེ་བའི་མཛོད་ཅིག་གི་ངོ་བོར་ཞབས་ཞུ་སྐྱབ་ཆེད་ འོགས་སུ་
 རྒྱུ་ཡོངས་དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུ་གནད་ཐོ་མཛོད་ (NFIR) ཅིག་འཛུགས་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསལ་བསྐྱགས་བྱས་ཡོད།

༥། རྒྱུང་གསེབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དངུལ་ཁང་གི་འགན་འཛིན་རྣམས་བརྒྱུད་ནས་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་ (BCs) རྣམས་ལ་གོ་རྟོགས་སྐྱེལ་བར་དམིགས་པའི་
"སྐྱོད་བརྒྱུད་མཁན་ལ་སྐྱོད་བརྒྱུད་པའི་ལས་རིམ་" (Train the Trainers Programme) རྣམས་ལ་གོ་རྟོགས་སྐྱེལ་བར་དམིགས་པའི་
 དེས་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་མོགས་པ་གོང་འཕེལ་གཏོང་བར་གལ་ཆེད་རྒྱུ་མོགས་པ་བཏོན་ཡོད། དངུལ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་ ༥༡,༠༠༠ ལྷག་ལ་སྐྱོད་བརྒྱུད་སྐྱོད་ཡོད་པ་དང་།
 དེ་དག་གིས་སྐར་ཡང་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་ ས་ཡ་ ༢.༢ ལྷག་གོ་རྟོགས་སྐྱེལ་ཡོད།
 ལས་རིམ་འདིས་དངུལ་ཁང་ལག་གིས་ལས་དོན་འབྲེལ་མཐུད་པ་ཚོར་རྒྱུ་ཐོན་གྱི་རྒྱུ་སྐྱོད་དང་ལམ་སྟོན་ (Handholding) བྱེད་པའི་ལམ་སྟོན་བཟོས་ཡོད།

ཐབས་ཚུལ་གྱི་ཀ་བ་གསུམ་པ། འཚོ་རྟེན་དང་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་གྱི་འཛུགས་སྐྱོ།
 དངུལ་རྒྱུ་ཞབས་ཞུ་ལས་ལུགས་ནང་གསར་དུ་འཛུགས་ཞུགས་བྱེད་མཁན་གང་ཞིག་ གལ་ཏེ་འཚོ་རྟེན་ནམ་ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་རིམ་གང་ལུ་ཞུགས་འདོད་ཡོད་པ་དང་འོས་ཚུན་ཆང་ཆོ་
 ཁོ་ཚོར་ད་རྩ་འགོ་བཞེད་པའི་གཞུང་གི་འཚོ་རྟེན་ལས་གཞི་ལག་གི་སྐོར་ལ་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཆོག་པ་དང་།
 དེས་ཁོ་ཚོའི་ལག་རྩལ་སྐྱེལ་བ་དང་དོན་སྐྱོང་ཐོན་པའི་དབུལ་འབྱུར་གྱི་བྱེད་སྐྱོ་ལག་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་པར་རོགས་འདེགས་བྱས་ཏེ་
 ཡོང་འབབ་བཟོ་བའི་རྒྱུ་མོགས་པ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐུབ་པ་ཡིན།
གལ་ཆེད་མཚན་རྟགས་ལག་ལུ།

སློབ་ཚན་འདི་དག་ནི་དམིགས་བཀའ་ཉན་མཁན་ (དཔེར་ན། བྱིས་པ་དང་། གཞིན་སྐྱེས་དར་མ། ལུང་མེད། ལས་མི་གསར་པ་འཕམ་ཁེ་ལས་པ། ཆན་གསལ་སོགས་) ལ་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས།

- **ཐབས་ཅུས་ཀྱི་དུས་ལུག་** (2017-2025) རིང་ལ་དགོངས་དོན་གྱི་གོ་རྟོགས་དང་ལྷན་དུ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་གོ་རྟོགས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་ཤིང་། དེས་ཉོ་སློང་པ་ཚོར་ཐོན་ཚུལ་དེ་གཤམ་ཡིན་པ་ཚམ་མ་ཟད། འཕུལ་རིག་ལ་བརྟེན་པའི་གྲངས་འཛིན་གསལ་བརྗེས་ལུ་ (Digital Kiosks) དང་ལག་ཐོག་ཁ་པར་གྱི་མཉེན་ཆས་སོགས་བརྒྱུད་ནས་ཐོན་ཚུལ་དེ་རི་རྩར་བཅད་སློང་གཏོང་དགོས་མེད་ལའང་ལུས་པ་སྐྱིན་པ་ཡིན།
- 2025 ལྷ་ 3 པའི་བར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ལས་ཁུངས་ས་ལུས་ (Block) རེ་རེར་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་སྟེལ་བའི་ལྷོ་གནས་ཁང་ (CFL) གི་འབྲེལ་ཚད་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་དགོས།

ཐབས་ཅུས་ཀྱི་ཀ་བ་བཞི་པའི་ཐུབ་འབྲས་ལག (Achievements)

1. **རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོ་ལྷོ་གནས་ཁང་** (NCFE) (NCFE)
 གིས་རྣངས་འཛིན་པ་བཞི་ཀའི་འབྲེལ་ཁོངས་རྒྱུད་པའི་ཕྱོགས་བཟུས་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ཞིག་སྐྱབ་བརྒྱན་གྱི་ལམ་ནས་བཅོས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉིད་ NCFE ཡི་དྲ་ཚོགས་སུ་བཞག་ཡོད་ཅིང་ SCORM དང་མཐུན་པ་ཡིན། ནང་དོན་འདིར་སྟེ་ཚན་བཞི་ (དངུལ་ཁང་། མ་ཀའ་ཁྲོམ་ར། འགན་བཅོལ་གསལ་སོགས་ཐོན་ཚུལ་བཅས་) ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་སྐར་ཡང་སློབ་ཚན་སྟེ་ཚན་ (Modules) 20 ཏུ་དབྱེ་ཡོད། (དཔེར་ན། དངུལ་དང་བརྗེ་འཛོམས་དངུལ་རྩིས་གནད་ཐོ་དང་གན་གྱི་ ཡོང་འབབ་དང་འགྲོ་གྲོག་འཛིན་སློང་། ལུག་རིང་འཆར་གཞི། དངུལ་རྩིས་བདེ་འཇགས་དྲ་བ་དང་འགན་བཅོལ་མགོ་སྐོར་དང་ཚོལ་སྐྱོར་སོགས་) སློབ་ཚན་རེར་སྐར་མ་ 75 ནས་ 20 བར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ OECD/INFE ཡི་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཀྱི་གཞི་རྒྱུ་ལུ་ལུས་པའི་སློབ་གསོ་གཞི་རྩར་བཅོས་པ་ཡིན། སློབ་ཚན་མི་འདྲ་བ་ལག་གིས་དམིགས་བཀའ་ཚོགས་པ་སྟེ་ཁེ་ལས་པ་དང་འབྲེང་རྒྱུ་ལག་གིས་ཀྱི་ཁེ་ལས་ཀྱི་ཆན་གསལ་ ལུང་མེད། གཞིན་སྐྱེས་དར་མ། བྱིས་པ་སོགས་ལ་ཞབས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་ཡོད།
2. 2020-2024 བར་གྱི་བསྐར་བཅོས་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོ་ཐབས་ཅུས་ཀྱིས་ལོ་ལྗོངས་ལག་བསྐར་འཆར་གཞི་ཕྱོགས་བཟུས་ཤིག་བཏོན་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་དུ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་གོ་རྟོགས་དང་གྲངས་འཛིན་གོ་རྟོགས་ཀྱང་ཚུད་ཡོད།
3. **རྒྱ་གར་དངུལ་དངུལ་ཁང་ (RBI)** གིས་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་འབྲེལ་གཏོང་བའི་འབད་བཅོམ་ཞོད། རང་ཉིད་ཀྱི་དྲ་ཚོགས་དང་དེ་བཞིན་ "RBI Kehta Hai" ཞེས་པའི་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་དྲ་དོན་དུ་ཚོགས་བརྒྱུད་ལམ་ལག་ཏུ་སྐར་ཡིག་འདྲ་མཉམ་གྲུབ་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ནང་དོན་རྣམས་གསར་བཅོས་བྱས་ཡོད། དེ་མ་ཟད། དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ལུས་ལ་ གཞི་རྒྱུ་དངུལ་ཁང་ལས་འདོན། གྲངས་འཛིན་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཉོ་སློང་པའི་ཐུབ་ཚུལ་བཅས་བརྗེས་ལུ་ཚོད་གཞི་བཞིའི་ཐོག་སྐྱིག་འཇུགས་དང་ཐོན་ཚུལ་ལ་ཕྱོགས་རིས་མེད་པའི་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཀྱི་བརྗེས་ལུ་ 20 ཡོད་པའི་ FAME དེབ་རྒྱུ་དེ་ཡང་དངུལ་ཁང་གི་དྲ་ཚོགས་སུ་བཞག་ཡོད།
4. NCFE གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་ལས་རིམ་ལག་སྟེ། དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོ་སློང་བརྗེས་ལས་རིམ་ (FETP) དང་། དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་དང་ཉོ་སློང་པའི་སློང་བརྗེས་ (FACT)། དར་མའི་ཚེད་དུ་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོ་ལས་རིམ་ (FEPA) བཅས་ཏུ་ཐོག་དང་དངོས་སུ་འཛོམས་པའི་ལམ་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ནས་སྟེལ་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན་ NCFE ཡི་ Money Smart School ལས་རིམ་ (MSSP) གིས་འཛིན་གྱ་དུག་པ་ནས་བསུ་བའི་བར་གྱི་སློབ་མ་ཚོར་རང་ཉིད་ཀྱི་དངུལ་རྩིས་ཤེས་བྱ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བར་སྐུལ་སྐྱོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། OECD ཡི་ལོས་འཆར་དང་མཐུན་པར། NCFE གིས་སྟེལ་བའི་རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་དབྱེད་ཞིབ་རྒྱུགས་སློང་ (NFLAT) གིས་འཛིན་གྱ་དུག་པ་ནས་བསུ་གཉིས་པའི་བར་གྱི་སློབ་མ་ཚོར་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཚེའི་གནས་སྐབས་སོ་སོར་གནད་དུ་འཁེལ་ཞིང་ལུས་པ་ལྷན་པའི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཐོག་གཅོད་བྱེད་པར་མཁོ་བའི་གཞི་རྒྱུ་དངུལ་རྩིས་ལག་སྟེལ་རྣམས་འཛོལ་པར་སྐུལ་འདེད་གཏོང་གི་ཡོད།
5. NCFE གིས་སློབ་ཀྱི་སློབ་སློང་འཛིན་སློང་ལམ་ལུགས་ (E-LMS) ཤིག་བཅོས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་དུ་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ལན་ཚུན་འབྲེལ་མཐུད་ཐུབ་པའི་སྐབས་ལྷན་ནས་སློབ་ཚན་ལག་ཡོད། NCFE གིས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་དྲ་ཚོགས་སུ་ཉོ་སློང་པས་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་སྐར་ལ་དྲི་བ་དྲིས་ཚོ་ལན་འདེབས་བྱེད་པར་མི་ཐབས་རིག་པ་ (AI) ལ་གཞི་བཅོལ་བའི་སྟེང་མོས་འཕུལ་ཆས་ (Chatbot) ཤིག་བཞག་ཡོད། འདི་དག་མ་ཟད། NCFE གིས་འབྲེང་རྒྱུ་ལག་གིས་ཀྱི་ཁེ་ལས་ (MSMEs) ཀྱི་ཚེད་དུ་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་ལག་དེབ་དང་། དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་བརྗེས་ལུ་ཚོད་གཞིའི་ཐོག་རི་མོའི་སྐབས་དེབ་ (Graphic novels/comic books) 75 བཅོས་ཡོད།
6. NCFE གིས་ཀྱང་སྐྱི་ཚོགས་བརྒྱུད་ལམ་འདྲ་མཉམ་ཐོག་རང་ཉིད་ཀྱི་དངུལ་རྩིས་སློབ་གསོའི་བྱེད་སྐོལ་ལག་སྐུལ་འདེད་གཏོང་གི་ཡོད་པ་དང་། ལས་གཞི་འགོ་བརྟེན་པ་ནས་བཟུང་དྲ་བར་འབྲེན་བཅོས་མེ་གྲངས་ས་ཡ་ 27 ལྷག་ལ་འབྲེལ་ལམ་བྱུང་ཡོད། NCFE གིས་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་སྟེ་ 4 ཡི་ས་གནས་ 702

ಸೆಂಟರ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭

ದ್ವಿ-ಆಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸ್ಕ್ರೀನ್ (Interactive touch screen kiosks) ೩೭ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ

7. ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (CISCE)

ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (CISCE)

8. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
ದ್ವಿ-ಆಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸ್ಕ್ರೀನ್ (Interactive touch screen kiosks) ೩೭ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ
ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (CISCE)

SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
ದ್ವಿ-ಆಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸ್ಕ್ರೀನ್ (Interactive touch screen kiosks) ೩೭ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ
ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (CISCE)

(Mutual Funds) ೬೬ ETFs
Process literacy)

9. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭

SMARTs

SMARTs
KYC, IPO, ವಸ್ತುಗಳಿವೆ

10. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
www.sebi.investor.gov.in

11. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
Financial health check

Spot a scam

12. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
Saaṛthi

iOS Android
KYC, ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭

13. SEBI ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Digital Signage Systems) ೨೭
Investor charter

WhatsApp

MIIs

MIIs

- 15. SEBI (NISM)
 ཡིས་རྒྱལ་ཡོངས་མ་རྟེན་འཛུགས་པའི་བརྟེན་གནས་ཁང་
 ངང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་མ་རྟེན་འཛུགས་མཁུགས་ཚེར་རྒྱ་གར་གྱི་མ་རྟེན་འཛུགས་རང་མ་རྟེན་འཛུགས་པའི་སྐོར་ལ་ཚུགས་པོངས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་འཕྲོ་ལྟོགས་པར་རྟེན་ཅིང་།
 རང་མོས་ཀྱི་རིན་མེད་དྲ་ཐོག་ **SEBI**-མ་རྟེན་འཛུགས་མཁུགས་ཀྱི་ལག་འཁུར་རྒྱུ་སྐོར་ཚུགས་སྲོད་ཚེས་འགོ་བརྟེན་པོར་ཡོད།
- 16. རྒྱ་ལོ་གསལ་དང་བཞེད་ཚོགས་དེ་བཞིན་མ་རྟེན་འཛུགས་སྐྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་གོ་དོན་ལག་ལ་གོ་རྟོགས་སྡེལ་བའི་ལས་གཞི་ཞིག་གི་རྒྱལ་ཁྲུང་། **PFRDA** ཡི་དྲ་ཚོགས་སྲུ་
"Pension Sanchay" ཞེས་པའི་ཞིག་འགོ་བརྟེན་པོར་ཡོད། མི་མང་ཡོངས་ལ་གོ་རྟོགས་སྡེལ་ཅིང་། **PFRDA**
 ཡིས་བརྒྱུད་ལམ་ལས་འགྲུལ་དང་པར་སྐྱོན་གསལ་བསྐྲུགས་ལག་གྱུང་སྡེལ་ཡོད།
- 17. IRDAI www.policyholder.gov.in དེ་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་།
 ཡིས་ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྐོར་གསལ་དྲ་ཚོགས་
 དེས་མི་མང་ལ་འགན་བཅོལ་སྐོར་གྱི་གོ་བ་ལེན་སྤེལ་བའི་གནས་ཚུལ་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
- 18. འགན་བཅོལ་བརྒྱུད་ནས་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ལན་ལ་སྐྱེལ་འདེད་གཏོང་ཅིང་། IRDAI
 ཡིས་འགན་བཅོལ་གྱི་སྐོར་གསལ་ལ་འགན་བཅོལ་གྱི་སྐོར་གསལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་བཞིན་ཅིང་། དུ་རྒྱུ་ལག་རང་ཉིད་ཀྱིས་འགན་ལེན་
(Adopt)
 བྱེད་དགོས་པའི་སྐྱེལ་འདེད་བྱས་ཡོད། ལས་འགྲུལ་འདི་དག་གིས་ **NITI Aayog** གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་རེ་སྐོན་འཚང་བའི་རྒྱུ་
(Aspirational districts) ལག་ལ་དམིགས་བསལ་གཏོང་གི་ཡོད།
- 19. IRDAI པར་སྐྱེལ་
 གངས་འཛིན་བཅས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་སྐྱེགས་བྱ་ལག་བཟུང་སྤྲོད་བྱེད་སྐྱོད་ལ་མང་པོའི་ཐབས་ལམ་བརྒྱུད་ནས་འགན་བཅོལ་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ལས་
 འགྲུལ་འདྲ་མཉམ་སྤེལ་བཞིན་ཡོད།
- 20. ཉོ་སྤྲོད་པའི་དྲ་ཚོགས་ (IRDAI) གུ་མོག་ཉེན་དང་། རྒྱུ་ཡོངས།
 འཕྲོད་བསྟེན་འགན་བཅོལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གཤམ་གསལ་གྱི་དྲི་བ་ལག་ལ་ལན་འདེབས་བྱས་ཏེ་ཐོན་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བེད་སྤྲོད་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པ་སྟེ། ཀ)
 འབྲེད་དང་འབྲེད་ཀྱི་འགན་བཅོལ་སྤྲོད་ཚུལ། ཁ) བྱེད་དགོས་པ་དང་བྱེད་མི་རུང་བ། ག) སྤྱིར་བཏང་གི་བསྐྲུབ་བྱ་བཅས་ཡིན། དེ་མ་ཟད།
 འགན་བཅོལ་གྱི་སྐོར་གསལ་གྱི་ཐོན་ཚུལ་འཚོང་བའི་ཡིག་ཆ་ལག་གི་ནང་དུ་ཐོན་ཚུལ་དེས་ལས་ཀ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་སྐོར་ཞུགས་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་བརྒྱུ་ཡོད།
- 21. ༢༠༢༥ ལྷ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་གྱི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། ལས་འགྲུལ་ས་ཁུལ་ **(Blocks)** ༡༢༢༥ ལྷ་ལྷོ་བའི་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་སྡེལ་བའི་སྐྱེ་གནས་ཁང་ **(CFLs)**
 འཛུགས་བསྐྲུན་ ༢༤༧༥ བརྒྱུགས་ཟེན་ཡོད།

ཐབས་ཚུལ་གྱི་ཀ་བ་ལྟ་བུ་དཀའ་སྟོན་སེལ་བ་དང་ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྤྱོད་སྤྲོད་

ཉོ་སྤྲོད་པ་ཚོར་རང་ཉིད་ཀྱི་དཀའ་སྟོན་སེལ་བར་བསྐྱེད་ཚོགས་པའི་ཐབས་ལམ་ལག་གི་སྐོར་ལ་གོ་རྟོགས་སྡེལ་དགོས། ཉོ་སྤྲོད་པའི་ལུས་ལུང་ངོས་འཛིན་ **(biometric)**
 དང་མི་འདོར་གནད་ཐོ **(demographic)** རྣམས་ཉར་ཚོགས་དང་མཉམ་སྦྲེད་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། ཉོ་སྤྲོད་པའི་སྐོར་གྱི་གསལ་བྱེད་ཐོབ་ཐང་ **(Right to Privacy)** ལྷོ་སྤྲོད་བྱེད་པར་འོས་འཚམ་གྱི་སྤྱོད་སྤྲོད་བྱ་བའི་རྣམས་འགན་ལེན་བྱེད་དགོས།

གལ་ཅིའི་མཚན་སྐྱོད་ལག་ལས།

༡། ༢༠༢༠ ལྷ་ ༩
 པའི་བར་དུ་དངུལ་རྩིས་ཞབས་ཞུ་མཁོ་འདོན་པ་ཚོའི་ནང་ལྷོ་སྤྲོད་པའི་ལུས་ལུང་དེ་ཉིད་རྒྱུ་བའི་ཐོན་ཚུལ་ལ་ཐོན་པོ་དང་དུས་ཐོག་ཏུ་ལན་འདེབས་བྱེད་སྐབས་བཟོ་ཅིང་།
 སྤྱི་བརྟེན་དུ་གཏོང་བྱེད་ཡིན།

༢། ༢༠༢༡ ལྷ་ ༩ པའི་བར་དུ་འབྲེལ་ཡོད་སྐྱེགས་ལག་ཡོངས་ཀྱིས་མཉམ་ཅུབ་ཐོག་ནས་དངུལ་རྩིས་སྡེ་ཚན་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་སྟོན་རྣམས་འགོད་པ་དང་།
 རྒྱུ་འདེད་བྱེད་པ།
 དེ་བཞིན་སེལ་བའི་གནས་སྤངས་ལ་ལྟ་བུ་བཅས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འབྲེད་མོང་གི་འཇུག་དོགས་ལྷ་བུར་ལྷོ་སྤྲོད་པའི་རྒྱུ་བའི་རྒྱུ་བའི་རྒྱུ་བའི་ཉོ་སྤྲོད་པའི་དཀའ་སྟོན་དྲ་ཚོགས་སམ་ལག་ཐོག་ལ་པར་
 ཀྱི་མཉེན་ཆས་ཤིག་བཟོ་བྱ་དེ་ཡིན།

༣། ༢༠༢༢ ལྷ་ ༩ པའི་བར་དུ་དངུལ་ཁང་དང་། མ་རྟེན་འཛུགས་
 རྒྱུ་ལོ་གསལ་སྐོར་བཅས་ཀྱི་ཉོ་སྤྲོད་པའི་དཀའ་སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་བ་ལག་ལ་ལན་འདེབས་བྱེད་པའི་ལུས་ལུང་གི་རིན་མེད་ལ་པར་རྟོགས་རམ་མང་གྲངས་
(Common Toll-Free Helpline) ཤིག་ལག་ལེན་དུ་བསྐྲུབ་བྱེད་ཡིན།

༤། ༢༠༢༢ ལྷ་ ༩ པའི་བར་དུ་ཉོ་སྤྲོད་པའི་དཀའ་སྟོན་སེལ་བར་སྤངས་འཛིན་པ་ཕན་ཚུན་དབར་འབྲེལ་མཉམ་སྦྲེད་བའི་བཟོ་བའི་དྲ་ཚོགས་ཤིག་བཟོ་བྱ་དེ་ཡིན།

Bank Scheme) ལ་ལོ་ ༥༠ འཁོར་བར་གཞིགས་ཏེ། མངའ་སྡེའི་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་ཚོགས་ཚུང་ (SLBCs)

ལག་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་ཐབས་ལུས་ (NSFI) གྱི་དུས་ལུགས་ (༢༠༡༧-༢༤) རང་འགྲུབ་དགོས་པའི་ལྷ་བ་དང་། ལག་བསྟར་འཆར་གཞི་གསལ་ཚེའི་མཚན་རྟགས་རྣམས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ལག་ལེན་བསྟར་དགོས།

ས་ཁམས་བར་སྐྱང་གནས་ཚུལ་འཕུལ་རིག་ (Geo-Spatial Information Technology) གི་ཡར་རྒྱས་ལ་བརྟེན་ནས། འཕུལ་རིག་དེ་ཉིད་བོད་རྒྱུད་བཏང་སྟེ་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་གི་རྒྱས་ལ་ལྷ་རྟོག་བྱེད་པའི་རུས་པ་ལྷན་པའི་སློན་འགྲིལ་གཞི་ཞིག་བཟོ་ཐབས་པ་དང་།

དེའི་ནང་དུ་རེ་སློན་འཆང་བའི་རྫོང་ཁག་ (Aspirational Districts) དང་། བྱང་ཤར་ས་ཁུལ།

གཞིན་ཚུགས་དུག་རྒྱུད་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་འོག་གི་རྫོང་ཁག་བཅས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས། ལྷ་རྟོག་གི་སློན་འགྲིལ་དང་ GIS གསལ་འཆར་པང་ (GIS dashboard) ཞིག་ ༢༠༢༢ ཟླ་ ༣ པའི་བར་དུ་བཟོ་དགོས།

ཐུབ་འབྲས་ཁག

༡། མངའ་སྡེའི་དངུལ་ཁང་ལས་དོན་ཚོགས་ཚུང་ (SLBC/UTLBCs) ལག་གིས་རྒྱ་གར་དངུལ་ཁང་གི་ས་གནས་ལས་ཁུངས་ (RBI ROs)

དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས། འཛོལ་རྟོག་དང་ལག་སྐྱོང་འཕེལ། དེ་བཞིན་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་གྱི་ལས་གཞི་ (PMJJBY, PMSBY, APY) ལག་གི་འོག་དུ་བྱུང་བའི་ཡར་རྒྱས་ལ་ལྷ་རྟོག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

༢། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་གནད་འདྲིན་སྟེ་གནས་ (NIC) གྱིས་བཟོས་པའི་ས་ཁམས་གནས་ཚུལ་ལམ་ལུགས་ (GIS) ལ་གཞི་བཅོལ་བའི་ "Jan-Dhan Darshak" (JDD) ཞེས་པའི་ལག་ཐོག་ལ་པར་མཉམ་ཆས་ཞིག་འགོ་བཙུགས་ཡོད། མཉམ་ཆས་འདིའི་ནང་མི་གནས་སྡོད་བྱེད་པའི་གོང་ཚོ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ ༥

ཡི་འཁོར་རྒྱའི་ནང་དངུལ་ཁང་གི་འབྲེལ་ལམ་ཡོད་མེད་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དངུལ་ཁང་གིས་ JDD མཉམ་ཆས་ཐོག་གནས་ཚུལ་གསལ་བཅོས་བྱས་པ་ལ་གཞིགས་ཏེ། དངུལ་ཁང་གི་མཐུན་རྐྱེན་མེད་པའི་གོང་ཚོ་ལག་ལ་རྒྱན་ཞུ་བྱི་ལྷ་རྟོག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། SLBC

ལག་གིས་དངུལ་ཁང་མེད་པའི་ས་གནས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་ས་གནས་དེ་དག་དུ་དངུལ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་ཡོད་པ་འགན་ལེན་བྱེད་པར་དགོ་མཚན་ལྡན་པའི་རུས་པ་འདོན་བཞིན་ཡོད།

༣། དེ་མ་ཟད། དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་གི་རྒྱས་ལ་ལྷ་རྟོག་བྱེད་པར་ RBI ཡིས་ཕྱོགས་བསྐྱར་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་གསལ་ (FI-Index) ཞིག་བཟོས་ཡོད་ཅིང་།

དེས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་ཚད་ལ་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཚད་འཇམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། FI-Index འདི་ནི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་ཁུལ་སྟེ། འཕུགས་སྡོད་དང་། བོད་རྒྱུད། སྤུས་ཚད་བཅས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟོན་གསལ་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་བསྐྱར་སྟོན་གསལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དངུལ་ཁང་དང་། འགན་བཅོལ། ཆས་ཕོགས། མ་ཙུ་འཕྲུགས་སྐྱེན། དེ་བཞིན་ཡིག་ཟུང་སྟེ་ཚན་བཅས་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཁུལ་ཁོངས་ཡོངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ལག་ཚུད་ཡོད།

༤། FI-Index འདི་ཉིད་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ལོ་ནས་བཟུང་ལོ་རེ་བཞིན་གསལ་བསྐྱགས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། འདིས་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་ཁུལ་ནང་ཡར་རྒྱས་ཇི་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་མཐོ་འདོན་བྱེད་པ་དང་།

འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་ལག་གིས་ལོ་རེ་དགོས་པའི་སྟོང་ཆ་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་རོགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། FI-Index

འོག་གི་ཡར་རྒྱས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བྱ་བྱེད་ཡང་དཔལ་འབྱོར་བརྟན་སྡོད་དང་གོང་འཕེལ་སྟོན་ཚོགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཚོགས་ཚུང་ (FSDC-SC)

འོག་གི་དངུལ་རྩིས་ཀྱི་ཕན་ཐོག་དང་དངུལ་རྩིས་གོ་རྟོགས་ཀྱི་ལག་སྐྱོང་ཚོགས་ཚུང་ (TGFIFL) གི་ཚོགས་འདུའི་ནང་དུ་རྒྱན་ཞུ་བྱི་གོས་གཞི་ཞིག་ཡིན།

74	II.2	ದೊಡ್ಡದವರು/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ (Vulnerable & Underserved segments) ಕುಟುಂಬ/ವ್ಯಕ್ತಿ	ದೃಢೀಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ	2025
75	II.3(a)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	ದೃಢೀಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ/ಪರಿಷ್ಕರಣ	2025
76	II.3(b)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ (Bundled products) ಕುಟುಂಬ/ವ್ಯಕ್ತಿ	SEBI, IRDAI, PFRDA	2025
77	II.3(c)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	FSPs	2025
78	II.3(d)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ (BSBDAs) (Overdraft) ಕುಟುಂಬ/ವ್ಯಕ್ತಿ	FSPs	2025

ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ — ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ (Action Points)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ* (Anchor Stakeholder)	ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ (Timeline)
20	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	NSDC, NCFE	2025
21	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ NSQF	NSDC	2025
22	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	NSDC	2025
23	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	NSDC	2025
24	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ (Skill Loan)	NSDC, FSPs	2025
25	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ (Potential Linked Plan)	SLBCs/UTLBCs, NABARD, FSPs	2025
26	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	RBI, NABARD	2025

ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ — ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ/ವಿವರಣೆ (Action Points)	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ* (Anchor Stakeholder)	ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ/ದಿನಾಂಕ (Timeline)
27	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	NCFE, NABARD, FSPs	2025
28	ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ/ಅಧಿಕಾರಿ	NCFE	2025

29	IV.2 (b)	དམིགས་བཀའ་དངུལ་རྩིས་ལོ་རྒྱུས་ལྟེ་ཚན་ (Targeted Financial Literacy Units) འཛུགས་སྐྱོད།	RBI	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
30	IV.3	གངས་འཛིན་གོ་རྟོགས་ (Digital Literacy) ཡར་རྒྱས་གཏོང་སྒྲིལ།	NCFE	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
31	IV.4 (a)	རྒྱུན་འཁྱོངས་ལུས་ལུ་ལོ་ལོ་ལྷན་གྱི་འགན་འཁུར་ (Sustainable Indebtedness) རྫོང་གྱི་ནང་དོན་བཟོ་སྐྱོད་དང་ཁུལ་སྤོངས་གཏོང་སྒྲིལ།	NCFE	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
32	IV.4 (b)	དངོས་ཡོད་དང་མཐུན་པའི་དམིགས་ཚད་འཛུགས་སྐྱོད་དང་དངུལ་རྩིས་འཆར་འགོ་དཔོན་གསུམ་གྱི་ནང་དོན་བཟོ་སྐྱོད་དང་ཁུལ་སྤོངས་གཏོང་སྒྲིལ།	NCFE	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
33	IV.4(a)	དངུལ་རྩིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་དུས་མཚན་ལོ་ལོ་དཔྱད་ཞིབ་བྱ་སྒྲིལ།	NCFE	ཕྱི་ལོ་ 2022 ཟླ་ 12
34	IV.4(b)	ས་ཁུལ་ལམ་ཚོགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལག་ལ་དམིགས་པའི་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྒྲིལ།	NCFE	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
35	IV.5 (a)	དངུལ་ཁང་དང་དངུལ་རྩིས་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བཏང་གི་གནད་དོན་ལག་ལ་ལན་འཁུར་འདོད་པའི་ AI དང་ ML ལ་གཞི་བཅོལ་བའི་མི་མང་གི་དེ་བུ་དུས་ལན་ལམ་ལུགས་བཟོ་སྐྱོད།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
36	IV.5 (a)	ཉོ་སྤྱོད་པའི་སྤངས་སྤོངས་དང་དཀའ་ལྷོག་སེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་འོས་འཚམས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྒྲིལ།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།

ཐབས་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ལྟར་། — དངས་གསལ་དང་། འགན་འཁུར་།
 ལུས་པ་ལྷན་པའི་དཀའ་ལྷོག་སེལ་བའི་ལམ་ལུགས་བཅས་ཀྱི་རྫོང་གྱི་ཉོ་སྤྱོད་པའི་སྤངས་སྤོངས་ལྟར་དུ་གཏོང་སྒྲིལ།

ཨང་།	ཁུལ་གཞུག	ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན། (Action Points)	གཙོ་བོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཁག་* (Anchor Stakeholder)	དུས་བཀག (Timeline)
37	V.1(a)	སྤྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ལྷན་པའི་ཐབས་ལུགས་བཟོ་སྐྱོད།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
38	V.1(b)	"རྒྱལ་མིའི་དངུལ་རྩིས་སྤོངས་ལྷན་ཁུངས་ལྷན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་" རྩོག་དངུལ་ཁང་ལག་ལུགས་ལྷན་ཁུངས་དང་ལས་དོན་གཅིག་གྱུར་བཟོ་སྐྱོད།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
39	V.1(c)	འཛིན་སྐྱོང་ལྷན་ཚོགས་ (Board) ཀྱིས་ཚོགས་མཆན་སྤྲེལ་བའི་ "ཉོ་སྤྱོད་པའི་དཀའ་ལྷོག་སེལ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་" རྩོག་ཡོད་པ་བྱ་སྒྲིལ།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
40	V.2(a)	གངས་འཛིན་དངུལ་སྤྱོད་ཀྱི་གསང་འཕྲིན་རྟོགས་ཅུ་ (Digital Payments Intelligence Platform) ཞིག་བཟོ་སྐྱོད།	RBI	ཕྱི་ལོ་ 2024 ཟླ་ 12
41	V.2(b)	མགོ་སྐོར་པའི་ལམ་ལུགས་ (Dark patterns) ལས་སྤྱོད་བྱ་སྒྲིལ།	དངུལ་རྩིས་ལྟེ་ཚན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཛིན་པ་ལག	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
42	V.2(c)	འཕྲུལ་རིག་གསར་གཏོང་ལག་གི་ཉེན་ཁ་ལས་སྤོངས་པའི་སྤངས་སྤོངས་སྤྱི་གཞི་ (Guardrails) བཟོ་སྐྱོད།	དངུལ་རྩིས་ལྟེ་ཚན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཛིན་པ་ལག	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
43	V.2(d)	དངུལ་ཁང་ལག་གིས་སྤོངས་སྤོངས་ལྷན་ཁུངས་ལྷན་ཁུངས་པའི་གཞུང་འབྲེལ་ལ་པར་ཨང་གངས་ལག་བཟོ་སྐྱོད་གཏོང་སྒྲིལ།	FSPs	རྒྱ་ལྷན་ཁུངས།
44	V.2(e)	ཉོ་སྤྱོད་པར་གོ་རྟོགས་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་རྒྱ་ལྷན་ཁུངས་ལྷན་ཁུངས་ལྷན་ཁུངས།	སྤྱི་ཚོགས་འཛིན་པ་ལག་དང་ FSPs	

དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཚུན་ཀྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་དཔུང་ཞིབ་བྱེད་པའི་ལྷན་ཁུངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་།

མང	ལྟངས་གཏུག	ལག་བསྟར་བྱ་གཞིའི་གནད་དོན། (Action Points)	གཙོ་བོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཁག་* (Anchor Stakeholder)	རུས་བཀག (Timeline)
༤	མེད་ ༥	དུལ་ཚེས་ཕྱི་ཚེན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ཚོས་གནད་ཐོ་བཟུ་བའ་དང་འབྲེལ་ཕྱི་ལྟུང་།	དུལ་ཚེས་ཕྱི་ཚེན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ལག	རྒྱུན་མཐུང་།
༥	མེད་ ༥	ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་དུལ་ཚེས་ཀྱི་ཕན་ཚུན་གྱི་གྲངས་ (FI-Index) ལོ་འཕེལ་གཏོང་རྒྱ།	དུལ་ཚེས་ཕྱི་ཚེན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ལག	ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ཟླ་ ༩
༦	མེད་ ༥	ཉམས་ཞིབ་དང་རྟོག་ཞིབ་ལག་ཕྲེལ་རྒྱ།	དུལ་ཚེས་ཕྱི་ཚེན་གྱི་སྐབས་འཛིན་པ་ལག	རྒྱུན་མཐུང་།
<p>མཚན།</p> <p>གོང་དུ་གསལ་བའི་གཙོ་བོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཁག་གླེ་དུལ་ཚེས་ཞབས་ཏུ་མཁོ་འདོན་པ་ (FSPs) ཉམས་ལེན་མེད་ IV.༡</p> <p>ནང་གསལ་བ་སྐར་རང་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྐབས་འཛིན་པ་ལག་དང་རྟོག་དུ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཡོད།</p>				

དུམ་གཞི་ཡིག་ཆ།

- www.uidai.gov.in
- www.npci.org.in
- www.sebi.gov.in
- <https://investor.sebi.gov.in/>
- <https://jansuraksha.gov.in>
- *RBI guidelines on 'Rationalisation of Branch Authorisation Policy- Revision of Guidelines' dated May 18, 2017*
- *RBI guidelines on 'Financial Inclusion- Access to Banking Services – Basic Savings Bank Deposit Account (BSBDA)' dated June 10, 2019*
- *IRDAI discussion Paper on Tying/Bundling in Insurance -*
<https://intranet.irdai.gov.in/web/guest/document-detail?documentId=369570>
- https://www.rbi.org.in/FinancialEducation/FLCs_CFLs_Details.aspx
- <https://www.cersai.org.in/>
- <https://i4c.mha.gov.in/ncrp.aspx>
- <https://doca.gov.in/DarkPatternsBusterHackathon/about-us.php>
- *Master Direction - Know Your Customer (KYC) Direction, 2016*
- https://www.rbi.org.in/scripts/FS_PressRelease.aspx?prid=50901&fn=9
- *Report of India's G20 Task Force on Digital Public Infrastructure -*
<https://dea.gov.in/sites/default/files/Report%20of%20Indias%20G20%20Task%20Force%20On%20Digital%20Public%20Infrastructure.pdf>
- <https://www.nabard.org/demo/auth/writereaddata/File/FARMER%20PRODUCER%20ORGANISATIONS.pdf>
- https://www.rbi.org.in/scripts/BS_PressReleaseDisplay.aspx?prid=52068
- https://www.rbi.org.in/FinancialEducation/FLCs_CFLs_Details.aspx
- https://www.rbi.org.in/FinancialEducation/content/1%20Can%20Do_RBI.pdf
- <https://fintech.rbi.org.in/>
- <https://www.npci.org.in/what-we-do/imps/faqs>
- *IBA instructions No. IBA/PSBT/L/2024/110 dated December 5, 2024*
- <https://www.iba.org.in/>
- *RBI guidelines - DOR.SOG (LEG).REC/64/09.08.024/2023-24 dated January 1, 2024, on Inoperative Accounts /Unclaimed Deposits in Banks- Revised Instructions*

- <https://www.rbi.org.in/commonman/english/scripts/FAQs.aspx?Id=2812>
- <https://jss.gov.in/>
- *RBI Master Direction FIDD. MSME & NFS. 12 / 06.02.31 / 2017-18 dated July 24, 2017 (last updated on July 23, 2025) on Lending to Micro, Small & Medium Enterprises (MSME) Sector*
- *RBI Master Direction DoR. FIN. REC. 95 / 03.10.038 / 2021-22 dated March 14, 2022 (last updated on October 10, 2024) on Regulatory Framework for Microfinance Loans*
- <https://www.nabard.org/>
- <https://ncfe.org.in/>
- <https://cybercrime.gov.in/>
- <https://www.pfrda.org.in/>
- *Gazette Notification dated December 27, 2013 - <https://egazette.gov.in/>*
- <https://www.rbi.org.in/commonman/English/scripts/FAQs.aspx?Id=274>
- <https://www.niesbud.nic.in/>
- <https://npscra.nsdl.co.in/>
- <https://nrlm.gov.in/>
- <https://nsdcindia.org/>
- <https://www.msde.gov.in/>
- <https://www.nabard.org/>
- <https://jansuraksha.in/pmjjbyScheme>
- https://fintech.rbi.org.in/FT_RegSandbox
- <https://nirdpr.org.in/rseti/aboutus.aspx>
- *Omnibus Framework for recognising Self-Regulatory Organisations (SROs) for Regulated Entities (REs) of the Reserve Bank of India – dated March 21, 2024*
- <https://www.sidbi.in/>
- <https://www.skillindiadigital.gov.in/>
- *RBI Master Circular on lead Bank Scheme - FIDD.CO.LBS.BC. No.03/02.01.001/2025-26 dated April 1, 2025*
- <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- *RBI Master Direction DoR. FIN. REC. 95 / 03.10.038 / 2021-22 dated March 14, 2022 (last updated on October 10, 2024) on Regulatory Framework for Microfinance Loans*

- *RBI guidelines on Section 23 of the Banking Regulation Act, 1949 - Master Circular on Branch Authorisation - Census data 2011- DBR.No. BAPD.BC.12/22.01.001/2016-17 dated September 1, 2016*
- <https://udyamassist.gov.in/>

